

Agenda – Y Pwyllgor Deisebau

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgora 1 – Y Senedd	Graeme Francis – Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Mawrth, 3 Rhagfyr 2019	Ross Davies – Dipwrwy Glerc
Amser: 09.15	0300 200 6565
	SeneddDeisebau@cynulliad.cymru

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datganiadau o fuddiant

(Tudalennau 1 – 45)

2 Deisebau newydd

- 2.1 P-05-918 Gwella mynediad i'r anabl yng ngorsaf reilffordd Trefforest fel blaenoriaeth

(Tudalennau 46 – 55)

- 2.2 P-05-919 Peidiwch â chyflwyno'r syniad i drwyddedu cŵn sioe, cathod sioe a cheffylau a ddangosir

(Tudalennau 56 – 64)

- 2.3 P-05-920 Cyllidebu Ysgolion ar gyfer ADY

(Tudalennau 65 – 74)

- 2.4 P-05-923 Ydych chi'n gwrando arnom ni Hawliau a Pharch i Addysg yn y Cartref

(Tudalennau 75 – 78)

- 2.5 P-05-922 Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref

(Tudalennau 79 – 93)

3 Y wybodaeth ddiweddaraf am ddeisebau blaenorol

Addysg

- 3.1 P-04-522 Asbestos mewn Ysgolion

(Tudalennau 94 – 100)

Bydd y tair eitem a ganlyn yn cael eu trafod ar y cyd

- 3.2 P-04-576 Caniatáu i Blant yng Nghymru Gael Gwyliau Teuluol yn Ystod Tymor yr Ysgol

(Tudalennau 101 – 102)

- 3.3 P-04-606 Sicrhau bod ysgolion yn defnyddio eu pwerau statudol o dan reoliad 7 o Reoliadau Addysg (Cofrestru Disgyblion) (Cymru) 2010

(Tudalennau 103 – 105)

- 3.4 P-05-807 Dylid adolygu a newid y canllawiau o ran gwobrau am bresenoldeb mewn ysgolion yng Nghymru

(Tudalennau 106 – 107)

Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

- 3.5 P-05-754 Diffyg cymorth i blant ag anableddau mewn argyfwng

(Tudalennau 108 – 109)

- 3.6 P-05-846 Achub Ysbyty Tywysog Philip Llanelli

(Tudalennau 110 – 111)

- 3.7 P-05-849 Dylai pob dyn yng Nghymru gael mynediad drwy'r GIG at y profion diagnostig gorau posibl ar gyfer canser y prostad

(Tudalennau 112 – 120)

- 3.8 P-05-854 Gwneud hyfforddiant Anabledd Dysgu yn orfodol ar gyfer staff ysbytai

(Tudalennau 121 – 122)

- 3.9 P-05-905 Galw am Ymchwiliad Barnwrol Annibynnol i ad-drefnu gwasanaethau o fewn Bwrdd Iechyd Cwm Taf

(Tudalennau 123 – 125)

Llywodraeth Leol

- 3.10 P-05-723 Sefydlu System Bleidleisio Cynrychiolaeth Gyfrannol ar gyfer Etholiadau Cyngorau Lleol Cymru

(Tudalen 126)

3.11 P-05-800 Apêl Brys am Gomisiynydd Cyn-filwyr Cymru i ofalu am iechyd a lles cyn-filwyr sydd wedi'u hanafu, sy'n sâl neu sy'n ddigartref

(Tudalen 127)

3.12 P-05-843 Mwy o hawliau trydydd parti mewn apeliadau cynllunio

(Tudalennau 128 – 136)

3.13 P-05-845 Rhowch Derfyn ar Wrthdaro Buddiant yng Nghyfansoddiad Awdurdodau Lleol

(Tudalennau 137 – 138)

3.14 P-05-901 Gwahardd Gwerthu Ffwr Anifeiliaid yng Nghymru

(Tudalennau 139 – 147)

3.15 P-05-903 Ffilmio a Recordio Cyfarfodydd Cyngor

(Tudalennau 148 – 149)

Economi a Thrafnidiaeth

Bydd y ddwy eitem a ganlyn yn cael eu trafod ar y cyd

3.16 P-05-775 Caewch y bwlch sy'n ymwneud â gweithio trawsffiniol ac is-gontractio yn y gyfraith trwyddedu tacsis

(Tudalennau 150 – 151)

3.17 P-05-835 Caniatáu i Yrwyr Tacsi Symud yn Rhydd i wneud Gwaith Hurio
Preifat Unrhyw Le yng Nghymru

(Tudalennau 152 – 158)

Cydraddoldeb

3.18 P-05-836 Adroddiadau ar y Bwlch Cyflog rhwng y Rhyweddau

(Tudalennau 159 – 161)

Y Gymraeg a Diwylliant

3.19 P-05-873 Gwersi Cymraeg am ddim i bobl Cymru

(Tudalennau 162 – 163)

4 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 (vi) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer y busnes a ganlyn:

Eitem 5 o'r cyfarfod heddiw ac Eitem 1 o'r cyfarfod ddydd Mawrth 7 Ionawr 2020

5 Cylchlythyr y Pwyllgor Deisebau

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 2.1

P-05-918 Gwella mynediad i'r anabl yng ngorsaf reilffordd Trefforest fel blaenoriaeth

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Katie Phillips, ar ôl casglu 156 o lofnodion ar-lein a 72 ar bapur, sef cyfanswm o 228 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i flaenoriaethu uwchraddio Gorsaf Reilffordd Trefforest i alluogi myfyrwyr anabl i gael mynediad i Brifysgol De Cymru mewn modd cynaliadwy a chydag urddas.

Gorsaf reilffordd Trefforest yw'r prif fynediad o ran trafnidiaeth gyhoeddus i Brifysgol De Cymru. Mae Trafnidiaeth Cymru wedi addo buddsoddi mewn gorsafoedd rheilffordd ledled Cymru fel rhan o raglen wella 15 mlynedd ond, i lawer o bobl ifanc anabl sy'n dymuno cael mynediad i addysg brifysgol yn annibynnol, bydd y gwelliannau hyn yn rhy hwyr.

Mae'r trefniadau presennol yn yr or saf yn golygu bod yn rhaid i bobl anabl alw am help ac yna aros i staff yr or saf fwy na lai eu cario ar draws y bont droed. Mae hyn yn amhriodol ac yn is na'r safonau mynediad y dylem eu disgwyl ar gyfer pobl anabl yn yr 21ain ganrif. Rydym ni sydd wedi llofnodi isod yn gofyn i Gynulliad Cenedlaethol Cymru annog Llywodraeth Cymru i flaenoriaethu gwelliannau i or saf Trefforest, yn benodol i ddarparu mynediad addas i bobl anabl.

Gwybodaeth ychwanegol:

Dechreuodd y prif ddeisebydd y ddeiseb hon ar ôl bod yn dyst i'r darpariaethau mynediad i'r anabl cyfredol ar waith yn ystod wythnos gyntaf y tymor. Methodd y ddarpariaeth yr hyn y byddai am ei weld ar gyfer ei ffrindiau a'i theulu ag anableddau, yn enwedig y rhai na fyddai'r ddarpariaeth bresennol yn ddigonol ar eu cyfer.

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gwneud darpariaeth ar gyfer gwneud addasiadau rhesymol i alluogi pobl anabl i gael mynediad at addysg, cyflogaeth a gwasanaethau eraill. O ystyried y cyhoeddiad gan Trafnidiaeth Cymru am welliannau a gynlluniwyd, mae'n ymddangos yn gwbl resymol i'r or saf allweddol hon fod yn flaenoriaeth, cyn derbyn y garfan nesaf o fyfyrwyr a fydd yn dechrau eu haddysg brifysgol ym mis Medi 2020.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Bro Morgannwg
- Canol De Cymru

Teitl: P-05-918 Gwella mynediad i'r anabl yng ngorsaf reilffordd Trefforest fel blaenoriaeth

Y Pwyllgor Deisebau | 3 Rhagfyr 2019
Petitions Committee | 3 December 2019

Cyfeirnod: RS19/11038 - 1

Rhif y ddeiseb: P-05-918

Teitl y ddeiseb: Gwella mynediad i'r anabl yng ngorsaf reilffordd Trefforest fel blaenoriaeth

Geiriad y ddeiseb: Rydym yn galw ar Cynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i flaenoriaethu uwchraddio Corsaf Reilffordd Trefforest i alluogi myfyrwyr anabl i gael mynediad i Brifysgol De Cymru mewn modd cynaliadwy a chydag urddas.

Gorsaf reilffordd Trefforest yw'r prif fynediad o ran trafnidiaeth gyhoeddus i Brifysgol De Cymru. Mae Trafnidiaeth Cymru wedi addo buddsoddi mewn gorsafoedd rheilffordd ledled Cymru fel rhan o raglen wella 15 mlynedd ond, i lawer o bobl ifanc anabl sy'n dymuno cael mynediad i addysg brifysgol yn annibynnol, bydd y gwelliannau hyn yn rhy hwyr.

Mae'r trefniadau presennol yn yr or saf yn golygu bod yn rhaid i bobl anabl alw am help ac yna aros i staff yr or saf fwy na lai eu cario ar draws y bont droed. Mae hyn yn amhriodol ac yn is na'r safonau mynediad y dylem eu disgwyl ar gyfer pobl anabl yn yr 21ain ganrif. Rydym ni sydd wedi llofnodi isod yn gofyn i Cynulliad Cenedlaethol

Cymru annog Llywodraeth Cymru i flaenoriaethu gwelliannau i orsaf Trefforest, yn benodol i ddarparu mynediad addas i bobl anabl.

1. Cefndir

Mae Gorsaf reilffordd Trefforest wedi'i lleoli ar Linell Merthyr a Llinell Rhondda, sy'n rhan o rwydwaith rheilffyrdd Caerdydd a'r Cymoedd. Mae'r orsaf yn gwasanaethu pentref Trefforest a Champws Prifysgol De Cymru yn Nhrefforest.

Ers i'r contract newydd ar gyfer Masnachfraint Rheilffordd Cymru a'r Gororau gael ei ddyfarnu i KeolisAmey ym mis Hydref 2018, mae'r gwasanaethau dan sylw wedi bod yn cael eu darparu gan Wasanaethau Rheilffordd Trafnidiaeth Cymru (TfW).

Mae gwefan Gwasanaethau Rheilffordd Trafnidiaeth Cymru yn dangos nad oes mynediad heb risiau ar hyn o bryd i blatfformau yn yr orsaf. Mae hefyd yn dangos nad oes cadeiriau olwyn ar gael, na man gollwng ar gyfer pobl sydd â diffyg symudedd. Ar hyn o bryd nid oes gan yr orsaf doiled o unrhyw fath, boed hwnnw'n doiled hygyrch neu fel arall.

Mae cyhoeddiad ystadegol diweddaraf Llywodraeth Cymru ynghylch y defnydd o orsafoedd reilffordd yn dangos mai Gorsaf Trefforest oedd y deuddegfed orsaf brysuraf ymhli y 222 o orsafoedd yng Nghymru yn 2017-18, gyda thua 750,000 o bobl naill ai'n dechrau neu'n rhoi terfyn ar eu teithiau yno. Roedd y ffigur hwnnw'n cynrychioli gostyngiad o 7.1 y cant ers y flwyddyn flaenorol.

Mae Llinell Merthyr a Llinell Rhondda yn rhan o'r hyn y mae Llywodraeth Cymru a sefydliad Trafnidiaeth Cymru yn cyfeirio ato wrth sôn am Linellau Craidd y Cymoedd - sef llinellau canol y Cymoedd a fydd yn cael eu trydaneiddio wrth gyflawni cam 2 o'r broses o ddatblygu Metro De Ddwyrain Cymru.

Nid yw'r seilwaith rheilffyrdd yng Nghymru wedi'i ddatganoli, ac mae'r maes hwn yn gyfrifoldeb i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Drafnidiaeth. Yn yr un modd â mwyafrif y rheilffyrdd sy'n bodoli ym Mhrydain, Network Rail sy'n berchen ar Linellau Craidd y Cymoedd ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wrthi'n negodi'r broses o drosglwyddo perchnogaeth dros Linellau Craidd y Cymoedd o Network Rail i Lywodraeth Cymru.

Ym mis Mai 2019, dywedodd Ken Skates AC, y Gweinidog dros yr Economi a Thrafnidiaeth, wrth Bwyllgor yr Economi. Seilwaith a Sgiliau ei fod yn disgwyl y byddai'r broses drosglwyddo yn cael ei chwblhau erbyn 20 Medi. Fodd bynnag, ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid oedd unrhyw gyhoeddiad wedi'i wneud.

O dan y contract a gafodd ei ddyfarnu i Wasanaethau Rheilffordd Trafnidiaeth Cymru, mae'r corff yn gweithredu fel Gweithredwr a Phartner Datblygu, gan

ddatblygu a darparu cynlluniau ar gyfer Llinellau Craidd y Cymoedd yn ogystal â darparu gwasanaethau. Mae Llywodraeth Cymru, drwy gorff Trafnidiaeth Cymru, yn bwriadu buddsoddi £738 miliwn mewn trydaneiddio ac uwchraddio Llinellau Craidd y Cymoedd, gan gynnwys buddsoddi mewn gorsafoedd.

Ym mis Mai, dywedodd y Gweinidog wrth Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau fod y gwaith dylunio rhagarweiniol wedi dechrau ym mis Chwefror. Dywedodd hefyd y byddai modd, o fewn y 12 neu 18 mis nesaf, gweld strwythurau'n dechrau ymddangos ar Linellau Craidd y Cymoedd.

Dywed gwefan Trafnidiaeth Cymru y bydd y prosiect yn cynnwys uwchraddio'r holl orsafoedd a'r gyfundrefn signalau. Mae'r corff hefyd wedi dweud ei fod yn gwell a hygyrchedd yn ei orsafoedd a'i drenau, yn ogystal â gosod cyfleusterau toiled mewn nifer o orsafoedd Metro. Mewn datganiad ysgrifenedig a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2018, dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a Thrafnidiaeth ar y pryd:

Bydd Metro'r De yn defnyddio cyfuniad o Gerbydau Metro a threnau trimodd. Bydd eu drysau'n lefel â'r platfform...

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Mae'r llythyr a anfonwyd gan y Gweinidog at y Cadeirydd yn ymateb i'r ddeiseb hon yn nodi bod Trafnidiaeth Cymru wrthi'n datblygu cynlluniau ar gyfer gorsaf Trefforest:

Bydd y cynlluniau hynny'n golygu y bydd trefniadau mynediad gwell o lawer yn yr orsaf, yn ogystal â gwell cyfleusterau ar gyfer cwsmeriaid.

Mae cynlluniau TC yn cynnwys pont droed hygyrch newydd a mynediad heb risiau o'r stryd i'r trêr. Disgwylir i'r gwaith adeiladu ddechrau yn yr orsaf ym mis Medi 2020.

Mae'r llythyr hwn yn tynnu sylw at y ffaith bod y gwaith hwn yn rhan o'r rhaglen Metro ehangach a fydd yn cymryd tua phum mlynedd i'w chwblhau. Dywed y Gweinidog ei fod wedi:

...gofyn i Trafnidiaeth Cymru archwilio'r posibilrwydd o ddechrau dylunio'r gronfa yn gynharach, a allai arwain at ddyddiad adeiladu cynharach. Fodd bynnag, ni ellir gwarantu hyn oherwydd ddibyniaethau cymhleth y prosiect hwn mewn perthynas â'r rhaglen waith ehangach.

3. Camau Gweithredu Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Ymddengys nad oes unrhyw drafodaethau wedi cael eu cynnal ar faterion hygyrchedd yng Ngorsaf Trefforest yn ystod y Cynulliad hwn. Fodd bynnag, yn dilyn ei ddatganiad llafar ym mis Mehefin 2018, pan gyhoeddodd fod y fasnachfraint wedi'i dyfarnu i gwmni KeolisAmey, atebodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd gwestiynau gan Russell George AC, gan ddweud:

Rwy'n gwybod yn bersonol am nifer o orsafoedd, gan gynnwys fy ngorsaf fy hun, Rhiwabon, lle nad oes mynediad heb risiau, neu fynediad ychwanegol i fynediad grisiau yn unig. Caiff hynny ei unioni yn y trefniadau masnachfraint sydd ar droed. Bydd pob gorsaf yn ardal y metro hefyd yn hygrych heb risiau. Ac o ran toiledau, bydd toiledau ychwanegol ar orsafoedd o fewn y rhwydwaith metro i sicrhau, ar gyfer y datrysiaid o fewn rhwydwaith craidd rheilffyrdd y Cymoedd, na fydd unrhyw deithiwr yn gorfol aros mwy na 14 munud cyn gallu defnyddio toiled mynediad cyffredinol.

Yn 2017 cynhaliodd y Pwyllgor Deisebau ymchwiliad i'r ddeiseb a ganlyn: P-05-710 Sicrhau y gall pobl Anabl Ddefnyddio Trafnidiaeth Gyhoeddus Pryd Bynnag y Bo'i Hangen Arnynt. Cyhoeddodd y Pwyllgor ei adroddiad ym mis Hydref 2017, flwyddyn cyn y cafodd y contract rheilffordd newydd ei ddyfarnu. Roedd dau o'r argymhellion a wnaed yn arbennig o berthnasol i'r ddeiseb hon:

Argymhelliad 2: Dylai Llywodraeth Cymru bwys o Network Rail a Llywodraeth y DU i wneud gwelliannau ffisegol i orsafoedd yng Nghymru sy'n anhygrych i bobl ag anableddau, a defnyddio ei phwerau ei hun i barhau i fuddsoddi mewn seilwaith hygrych fel y mae cylidebau yn caniatáu.

Ac:

Argymhelliad 4: Rhaid i Lywodraeth Cymru a Thrafnidiaeth Cymru sicrhau bod y fanylob derfynol ar gyfer masnachfraint rheilffyrdd nesaf Cymru a'r Gororau a datblygiadau'r Metro yn y dyfodol yn cynnwys gofyniad am welliannau sylweddol o ran hygyrchedd gwasanaethau trenau a seilwaith y Metro ar draws pob agwedd ar ddarparu gwasanaethau. Dylai ystyried cynnwys gwella hygrychedd fel rhwymedigaeth gytundebol graidd i'r gweithredwr llwyddiannus a'r partner datblygu.

Derbyniwyd y ddau argymhelliad dan sylw gan Lywodraeth Cymru.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddu o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-05-918
Ein cyf/Our ref KS/08110/19

Janet Finch-Saunders AC

Government.Committee.Business@llyw.cymru

13 Tachwedd 2019

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 15 Hydref ar ran y Pwyllgor Deisebau ynglŷn â mynediad i'r anabl i orsaf reilffordd Trefforest.

Mae fy swyddogion wedi siarad â Trafnidiaeth Cymru (TC) sydd wedi cadarnhau eu bod wrthi'n datblygu cynlluniau ar gyfer gorsaf Trefforest. Bydd y cynlluniau hynny'n golygu y bydd trefniadau mynediad gwell o lawer yn yr orsaf, yn ogystal â gwell cyfleusterau ar gyfer cwsmeriaid. Mae cynlluniau TC yn cynnwys pont droed hygrych newydd a mynediad heb risiau o'r stryd i'r trêr. Disgwylir i'r gwaith adeiladu ddechrau yn yr orsaf ym mis Medi 2020.

Mae'r gwaith yn Nhrefforest yn cael ei integreiddio â rhaglen gymhleth ac ehangach o waith i weddnewid y rhan hon o'r rhwydwaith rheilffyrdd (sef 'Llinellau Craidd y Cymoedd'), fel rhan o brosiect Metro De Cymru. Mae hwn yn brosiect uchelgeisiol sy'n werth miliynau lawer o bunnoedd, a bydd yn cymryd rhyw bum mlynedd i gynlluniau presennol TC gael eu cwblhau. Mae gan TC lawer iawn o waith adeiladu, gwaith peirianegol a gwaith seilwaith i'w wneud er mwyn uwchraddio'n rhwydwaith rheilffyrdd i sicrhau ei fod yn barod ar gyfer gwasanaethau'r Metro. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys trydaneiddio'r rheilffordd, uwchraddio pob gorsaf a'r holl signalau, ac adeiladu gorsafoedd newydd.

Rwyf wedi gofyn i Trafnidiaeth Cymru archwilio'r posiblwydd o ddechrau dylunio'r gronfa yn gynharach, a allai arwain at ddyddiad adeiladu cynharach. Fodd bynnag, ni ellir gwarantu hyn oherwydd ddibyniaethau cymhleth y prosiect hwn mewn perthynas â'r rhaglen waith ehangach.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb i ohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn yr un iaith ac ni fydd gohebu yn y Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Unwaith y bydd y Metro wedi'i gwblhau, bydd yn darparu gwasanaethau mwy cyflym, amlach a mwy ecogyfeillgar ar drenau modern, cyfforddus a hygrych trenau'r Metro.

Yn gywir,

Ken Skates AC/AM
Gweinidog yr Economi a Thrafnidiaeth
Minister for Economy and Transport

**P-05-918 Improve disabled access to Treforest train station as a priority,
Correspondence – Petitioner to Committee, 25.11.19**

In response to the document, I would just like to say that I'm happy to hear that improvements will be made and the new station will be welcomed. However, I would like to know how long the construction will take as well as what steps will be taken in the short term to ensure that the existing station is compliant with the Equality Act in a way that maintains the dignity of those using it?

Many thanks,

Eitem 2.2

P-05-919 Peidiwch â chyflwyno'r syniad i drwyddedu cŵn sioe, cathod sioe a cheffylau a ddangosir

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Our Dogs, ar ôl casglu cyfanswm o 4,241 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar Reoliadau newydd ynghylch Arddangosfeydd Anifeiliaid sy'n cynnwys cynnig y bydd angen trwyddedu ac archwilio unrhyw un sy'n arddangos (dangos) ci neu gath (neu rywogaethau anifeiliaid anwes eraill) yng Nghymru. Mae miloedd o gŵn a chathod a cheffylau yn dod i Gymru bob blwyddyn i gael eu dangos felly mae cynllun trwyddedu o'r fath nid yn unig yn anymarferol ac yn ddiangen ond bydd hefyd yn cael effaith ar economi Cymru. Dylai cŵn (sydd wedi'u cofrestru gyda'r Kennel Club), cathod (sydd wedi'u cofrestru gyda'r Governing Council of the Cat Fancy) neu geffylau a ddangosir â llaw a chyda chyfrwy gael eu heithrio rhag cofrestru. Gofynnwn i Lywodraeth Cymru ychwanegu 'cadw cŵn, cathod a cheffylau sy'n cymryd rhan mewn digwyddiadau cystadleuol' at Reoliad 3(4) sy'n rhestru nifer o weithgareddau eithriedig a gynigir na ddylent fod yn ddarostyngedig i'r cynllun trwyddedu arfaethedig.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae miloedd o bobl yng Nghymru yn dangos eu cŵn ond yn bwysicach fyth mae miloedd lawer yn fwy o arddangoswyr yn dod i Gymru o bob rhan o'r Deyrnas Unedig a Gogledd Iwerddon i gystadlu mewn sioeau a gynhelir yn y wlad. Nid oes ffigurau ar gael ar gyfer cathod na cheffylau ond mae dwy sioe bencampwriaeth fawr sydd rhyngddynt yn denu dros 11,000 o gŵn a thros 200 o sioeau agored bob blwyddyn sy'n denu cannoedd ym mhob un. Ni fydd perchnogion y cŵn hyn y tu allan i Gymru wedi'u trwyddedu ac felly ni fyddant yn gallu mynychu.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gŵyr
- Gorllewin De Cymru

P-05-919 Peidiwch â chyflwyno'r syniad i drwyddedu cŵn sioe, cathod sioe a cheffylau a ddangosir

Y Pwyllgor Deisebau | 3 Rhagfyr 2019
Petitions Committee | 3 December 2019

Cyfeirnod: RS19/11038-2

Rhif y ddeiseb: P-05-919

Teitl y ddeiseb: Peidiwch â chyflwyno'r syniad i drwyddedu cŵn sioe, cathod sioe a cheffylau a ddangosir

Geiriad y ddeiseb: Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar Reoliadau newydd ynghylch Arddangosfeydd Anifeiliaid sy'n cynnwys cynnig y bydd angen trwyddedu ac archwilio unrhyw un sy'n arddangos (dangos) ci neu gath (neu rywogaethau anifeiliaid anwes eraill) yng Nghymru. Mae miloedd o gŵn a chatod a cheffylau yn dod i Gymru bob blwyddyn i gael eu dangos felly mae cynllun trwyddedu o'r fath nid yn unig yn anymarferol ac yn ddiangen ond bydd hefyd yn cael effaith ar economi Cymru. Dylai cŵn (sydd wedi'u cofrestru gyda'r Kennel Club), cathod (sydd wedi'u cofrestru gyda'r Governing Council of the Cat Fancy) neu geffylau a ddangosir â llaw a chyda chyfrwy gael eu heithrio rhag cofrestru. Gofynnwn i Lywodraeth Cymru ychwanegu 'cadw cŵn, cathod a cheffylau sy'n cymryd rhan mewn digwyddiadau cystadleuol' at Reoliad 3(4) sy'n rhestru nifer o weithgareddau eithriedig a gynigir na ddylent fod yn ddarostyngedig i'r cynllun trwyddedu arfaethedig.

Mae miloedd o bobl yng Nghymru yn dangos eu cŵn ond yn bwysicach fyth mae miloedd lawer yn fwy o arddangoswyr yn dod i Gymru o bob rhan o'r Deyrnas Unedig a Gogledd Iwerddon i gystadlu mewn sioeau a gynhelir yn y wlad. Nid oes ffigurau ar gael ar gyfer cathod na cheffylau ond mae dwy sioe bencampwriaeth fawr sydd rhyngddynt yn denu dros 11,000 o gŵn a thros 200 o sioeau agored bob blwyddyn sy'n denu cannoedd ym mhob un. Ni fydd perchnogion y cŵn hyn y tu allan i Gymru wedi'u trwyddedu ac felly ni fyddant yn gallu mynychu.

1. Y cefndir

Reoliadau drafft Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Arddangosfeydd Anifeiliaid) (Cymru) 2020

Ar 29 Awst 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar y Rheoliadau drafft a'r canllawiau sy'n gysylltiedig â'r cynllun trwyddedu arfaethedig ar gyfer arddangosfeydd anifeiliaid. Byddai'r Rheoliadau drafft hyn, sef *Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Arddangosfeydd Anifeiliaid) (Cymru) 2020*, yn cael eu cyflwyno o dan *Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006*. Daeth yr ymgynghoriad i ben ar 21 Tachwedd.

Yn ôl y datganiad ysgrifenedig a oedd yn cyd-fynd a'r Rheoliadau:

Mae'r Rheoliadau drafft yn darparu cynllun trwyddedu ar gyfer pob math o Arddangosfa Anifeiliaid, sydd wedi'i lleoli yng Nghymru ac sy'n ymweld â Chymru, ac sy'n bodloni meinu prawf penodol; mae'n caniatáu cynnal gwiriadau er mwyn sicrhau bod safonau lles da yn cael eu bodloni yn y prif safle ble cedwir yr anifeiliaid, wrth deithio ac yn ystod arddangosfeydd.

Ar hyn o bryd, nid yw llawer o arddangosfeydd anifeiliaid yn destun gwiriadau fel mater o drefn. Yn ôl Llywodraeth Cymru, byddai'r cynllun trwyddedu yn cynnwys amodau i amddiffyn lles yr anifeiliaid a diogelwch y rhai sy'n rhyngweithio â'r arddangosfeydd. Dywed Llywodraeth Cymru mai un o'r egwyddorion allweddol y tu ôl i'r cynllun trwyddedu arfaethedig yw datblygu 'agweddau parchus a chyfrifol' tuag at anifeiliaid. At y diben hwnnw, mae'r Rheoliadau drafft yn cyflwyno gofyniad i arddangosfeydd anifeiliaid trwyddedig 'hyrwyddo addysg ac ymwybyddiaeth gyhoeddus, ac agweddau parchus a chyfrifol, mewn perthynas â'r rhywogaethau sy'n cael eu harddangos'.

Unwaith y bydd yr arddangoswyr wedi dangos eu gallu i fodloni amodau'r drwydded, gallant gael trwydded gan eu hawdurdod lleol a fyddai'n para am dair blynedd. Rhaid i'r awdurdod lleol perthnasol benodi arolygwyr 'sydd â chymwysterau addas' i sicrhau bod amodau trwydded yn cael eu bodloni.

Cwmpas y Rheoliadau drafft

Cynigir y cynllun trwyddedu ar gyfer arddangosfeydd anifeiliaid penodol. Mae *Rheoliad 3* o'r Rheoliadau drafft, ac adran 2 o'r canllawiau cysylltiedig, yn rhoi enghreifftiau o'r mathau o arddangosfeydd anifeiliaid a gweithgareddau y byddai

angen trwydded arnynt. Mae'r 'gweithgareddau oddi mewn i'r cwmpas' yn cynnwys (ymhlith gweithgareddau eraill) partïon merlod, anifeiliaid mewn syrcasau, arddangosfeydd anifeiliaid symudol, colegau amaethyddol neu golegau gofal anifeiliaid ac arddangosfeydd adar ysglyfaethus.

Mae Rheoliad 3(4) yn disgrifio'r gweithgareddau sydd wedi'u hesemptio:

Nid yw'r gweithgaredd trwyddedadwy yn cynnwys:

- (a) cadw anifeiliaid yn bennaf at ddibenion ffermio llaeth a bridio da byw a'u cadw;
 - (b) cadw neu hyfforddi anifeiliaid at ddibenion milwrol neu ddibenion yr heddlu;
 - (c) cadw neu hyfforddi anifeiliaid at ddibenion chwaraeon;
 - (d) anifeiliaid sy'n dangos ymddygiad wedi ei ddysgu sy'n cael eu dysgu at ddibenion gwaith;
 - (e) unrhyw weithgaredd a ganiateir o dan drwydded ar gyfer sw o dan Ddeddf Trwyddedu Sŵau 1981(1);
 - (f) cadw siop anifeiliaid anwes o dan drwydded a roddir o dan adran 1(1) o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951(2); neu
 - (g) unrhyw weithgaredd a ganiateir o dandrwydded ar gyfer sefydliad marchogaeth o dan Ddeddf Sefydliadau Marchogaeth 1964(3).
-

Mae'r ddogfen ganllaw yn disgrifio mewn rhagor o fanylder enghreifftiau o weithgareddau 'y tu hwnt i'r cwmpas' a fyddai wedi'u hesemptio o dan y cynllun trwyddedu:

Unrhyw sefydliad neu berson sy'n cadw neu'n hyfforddi anifeiliaid ar gyfer arddangosfa sydd naill ai ddim at ddibenion adloniant neu addysg, neu wedi'u hesemptio gan reoliad 3. Gallai hyn gynnwys:

[...]

- **Anifeiliaid a gedwir yn bennaf fel anifeiliaid anwes.** Rhaid i arolygwyr fod yn fodlon, pan fydd anifail anwes yn cael ei arddangos, bod hyn yn annhebygol o fod yn weithgarwch parhaus. Mae enghreifftiau'n cynnwys cŵn anwes wedi'u harddangos mewn sioeau cŵn lleol unwaith neu ddwy'r flwyddyn at ddibenion hamdden, asynnod mewn dramâu'r geni; gweithgareddau 'dangos a dweud' gan blant mewn ysgolion.

[...]

- **Hyfforddi neu arddangos anifeiliaid at ddibenion chwaraeon.** Bwriedir i hyn gynnwys chwaraeon trefnedig megis rasio ceffylau, rasio milgwn, ystwythder cŵn a chystadlaethau tebyg eraill a welir yn gyffredin mewn sioeau amaethyddol. Ni fwriedir i hyn gynnwys

chwaraeon difyrrwch lle na chaiff yr anifeiliaid eu bridio na'u cyflyru at ddibenion chwaraeon, er enghrafft rasio defaid neu ffuredau, a fyddai'n gofyn am drwydded.

[...]

- **Arddangos anifeiliaid sy'n dangos ymddygiad dysgedig a addysgir atddibenion gwaith.** Gallai hyn gynnwys treialon cŵn defaid; arddangosfeydd cŵn adara a helgwn; gyrru cerbydau ceffyl; anifeiliaid cymorth neu therapi.
-

Nid yw'r Rheoliadau drafft yn cynnwys unrhyw sôn penodol am drwyddedau ar gyfer cathod sioe na cheffylau a ddangosir. Fodd bynnag, fel y nodwyd uchod, mae'r ddogfen ganllaw yn nodi y byddai anifeiliaid a gedwir yn bennaf fel anifeiliaid anwes, neu anifeiliaid a gedwir i'w harddangos at ddibenion chwaraeon, wedi'u hesemptio.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Mae llythyr gan Lesley Griffiths, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig, at y Pwyllgor Deisebau ar y mater hwn yn nodi fel a ganlyn:

Rwy'n ymwybodol o'r ymgyrch a gafodd ei chychwyn gan The Kennel Club, a'i chyhoeddi gan 'Our Dogs', sydd wedi rhoi'r argraff y bydd angen i bobl sy'n dangos eu cŵn yng Nghymru a'r tu hwnt gael trwydded o dan y cynllun arfaethedig. Nid dyna'r achos. Nid yw'r rheoliadau fel y maent wedi cael eu drafftio ar hyn o bryd yn sôn am gŵn sy'n cael eu dangos mewn sioeau, a dim ond i ddangos enghrafft o weithgaredd sy'n ymwneud ag anifeiliaid anwes lle na ddylid ystyried cyflwyno trwyddedu y mae'r canllawiau yn cyfeirio at sioeau cŵn lleol; nid yw hyn yn ceisio awgrymu y byddai trwyddedu'n cael ei gyflwyno ar gyfer sioeau cŵn eraill, a bydd geiriad y pwynt hwn yn cael ei ystyried ar ôl yr ymgynghoriad os yw'r canlyniadau'n awgrymu bod angen gwneud hyn. Yn yr un modd, nid er mwyn rhoi enghreifftiau o anifeiliaid anwes y dylid cyflwyno trwyddedu ar eu cyfer y mae'r rheoliadau'n cyfeirio at gathod neu geffylau sy'n cael eu dangos mewn sioeau.

3. Camau gweithredu Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Cafodd pryderon rhanddeiliaid yngylch sioeau cŵn sy'n cael eu dal o dan y cynllun trwyddedu arfaethedig yn y Cyfarfod y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr

Amgylchedd a Materion Gwledig (CCERA) ar 10 Hydref 2019 yn ystod ei waith craffu ar y Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau Teithio:

Llyr Gruffydd AC: We've had a lot of correspondence about that consultation [on the proposed Animal Exhibit licensing scheme]. I think a number of people involved with agricultural shows and dog shows are very concerned. I don't know if it's appropriate whether you could signal that your intention is not to capture those kinds of activities.

Lesley Griffiths AC [Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig]: Absolutely. I've just written, I think it was yesterday or the day before, to the chief executive of the Kennel Club, because, clearly, that was the impression.

Llyr Gruffydd AC: I think a number of us have had correspondence.

Lesley Griffiths AC: Yes, wrongly—that we were going to include dog shows, and we're not.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddu o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-05-919
Ein cyf/Our ref LG/07186/19

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
government.committee.business@llyw.cymru

23 Hydref 2019

Anwyl Janet

Diolch am eich e-bost ar 15 Hydref ynglŷn â deiseb P-05-919: Peidiwch â chyflwyno trwyddedu ar gyfer cŵn, cathod a cheffylau sy'n cael eu dangos mewn sioeau, a dderbyniwyd gan 'Our Dogs'.

Byddwch yn gwerthfawrogi ein bod mewn cyfnod ymgynghori, ac felly ni allaf wneud sylwadau ond ar y cynigion drafft fel y maent, ac nid gofynion terfynol y cynllun trwyddedu. Gallai'r rhain newid yn dibynnu ar yr adborth a dderbynir o'r ymgynghoriad.

Rwy'n ymwybodol o'r ymgyrch a gafodd ei chychwyn gan The Kennel Club, a'i chyhoeddi gan 'Our Dogs', sydd wedi rhoi'r argraff y bydd angen i bobl sy'n dangos eu cŵn yng Nghymru a'r tu hwnt gael trwydded o dan y cynllun arfaethedig. Nid dyma'r achos. Nid yw'r rheoliadau fel y maent wedi cael eu drafftio ar hyn y bryd yn sôn am gŵn sy'n cael eu dangos mewn sioeau, a dim ond i ddangos enghraifft o weithgaredd sy'n ymwneud ag anifeiliaid anwes lle na ddylid ystyried cyflwyno trwyddedu y mae'r canllawiau yn cyfeirio at sioeau cŵn lleol; nid yw hyn yn ceisio awgrymu y byddai trwyddedu'n cael ei gyflwyno ar gyfer sioeau cŵn eraill, a bydd geiriad y pwynt hwn yn cael ei ystyried ar ôl yr ymgynghoriad os yw'r canlyniadau'n awgrymu bod angen gwneud hyn. Yn yr un modd, nid er mwyn rhoi enghreifftiau o anifeiliaid anwes y dylid cyflwyno trwyddedu ar eu cyfer y mae'r rheoliadau'n cyfeirio at gathod neu geffylau sy'n cael eu dangos mewn sioeau

Rwy'n frwd dros y sector twristiaeth a busnesau amaethyddol yng Nghymru, a chredaf y bydd y cynllun trwyddedu yn rhoi sicrwydd i ymwelwyr â Chymru a'i thrigolion fel ei gilydd ein bod yn cymryd lles anifeiliaid o ddifri gan gynnwys y rhai sy'n cael eu dangos.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:

0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 62

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rwyf wedi bod yn glir drwy gydol y proses o ddatblygu'r polisi y dylai'r cynllun trwyddedu hwn fod yn gymesur ond yn addas i'r diben; ni fwriedir iddo greu baich diangen ar y rhai mae'n bosibl y bydd angen trwydded arnynt. Mae'r dystiolaeth a ddarperir yn ystod y broses ymgynghori yn hanfodol i hysbysu swyddogion o'r effaith y gall y cynllun ei chael ar bobl a bioamrywiaeth Cymru.

Lesley Griffiths AC/AM

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

**P-05-919 Do not implement licensing for show dogs, cats and shown horses,
Correspondence – Petitioner to Committee, 20.11.19**

The attached letter demonstrates a disconnect between the proposals and this person's understanding of the proposals. A key phrase in their letter implies that it is **dog shows** which should be licenced but the proposed legislation is that animals which may be shown in Wales which will require a license. The implication is quite clear from your published proposals that animals being 'shown/exhibited' will require a license (the 'passing reference' is so 'passing' that no one has found it).

As currently proposed your regulations will require any dog being 'shown/exhibited' in Wales to be 'licensed' so by default any dogs brought into Wales for a dog show would be breaking your laws if it was not licenced.

Frankly, the whole idea that such a measure will 'improve' animal welfare is simply wrong.

David Cavill FRSA

P-05-920 Cyllidebu Ysgolion ar gyfer ADY

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Iwan Williams, ar ôl casglu cyfanswm o 106 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i glustnodi cyllideb ychwanegol i ysgolion ar draws Cymru, er mwyn medru darparu'r addysg ychwanegol sydd ei hangen ar ddisgyblion sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) ac i wireddu amcanion Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae diffyg adnoddau gan ysgolion ar gyfer cefnogi disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol er mwyn sicrhau eu bod yn cyrraedd eu potensial.

Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn datgan y canlynol:

"Mae gan berson anghenion dysgu ychwanegol os oes ganddo anhawster dysgu neu anabledd (p'un a yw'r anhawster dysgu neu'r anabledd yn deillio o gyflwr meddygol ai peidio) sy'n galw am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol."

Ar hyn o bryd nid oes gan ysgolion ddigon o adnoddau i fedru cynnig y ddarpariaeth ddysgu ychwanegol sydd ei hangen ar eu disgyblion.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Aberconwy
- Gogledd Cymru

Cyllidebu Ysgolion ar gyfer Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Y Pwyllgor Deisebau | 3 Rhagfyr 2019
Petitions Committee | 3 December 2019

Cyfeirnod: RS19/11038-3

Rhif y ddeiseb: P-05-920

Teitl y ddeiseb: Cyllidebu Ysgolion ar gyfer Anghenion Dysgu Ychwanegol

Geiriad y ddeiseb: Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i glustnodi cyllideb ychwanegol i ysgolion ar draws Cymru, er mwyn medru darparu'r addysg ychwanegol sydd ei hangen ar ddisgyblion sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) ac i wireddu amcanion Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.

Gwybodaeth ychwanegol: Mae diffyg adnoddau gan ysgolion ar gyfer cefnogi disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol er mwyn sicrhau eu bod yn cyrraedd eu potensial.

Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn datgan y canlynol:

"Mae gan berson anghenion dysgu ychwanegol os oes ganddo anhawster dysgu neu anabledd (p'un a yw'r anhawster dysgu neu'r anabledd yn deillio o gyflwr meddygol ai peidio) sy'n galw am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol."

Ar hyn o bryd nid oes gan ysgolion ddigon o adnoddau i fedru cynnig y ddarpariaeth ddysgu ychwanegol sydd ei hangen ar eu disgyblion.

1. Cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion drwy lywodraeth leol

Fel y mae llythyr y Gweinidog Addysg at y Pwyllgor yn dangos, nid yw'r cyllid i gefnogi Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) disgyblion **wedi'i glustnodi** ac mae wedi'i gynnwys yn y cyllid cyffredinol ar gyfer ysgolion.

Mae Llywodraeth Cymru yn darparu Grant Cymorth Refeniw **heb ei neilltuo** i bob awdurdod lleol, ac ynghyd â'i dyraniad ar dreithi annomestig wedi'i ailddosbarthu, mae hyn yn ffurfio Cyllid Allanol Cyfun (CAC) yr awdurdod lleol. Mae awdurdodau lleol yn defnyddio'r arian hwn, ynghyd â refeniw a godir yn lleol o'r dreth gyngor a ffioedd a thaliadau eraill, i ariannu'r holl wasanaethau y maent yn eu darparu. Felly, awdurdodau lleol eu hunain sy'n penderfynu faint i'w wario ar addysg, ac o fewn hynny faint i'w ddyrannu i gyllidebau ysgolion, o'r adnoddau cyffredinol sydd ar gael iddynt.

Mae'r trefniadau ar gyfer ariannu ysgolion yn gymhleth ac fe'u heglurir ymhellach yn erthygl blog Gwasanaeth Ymchwil y Cynulliad, *Sut mae ysgolion yng Nghymru yn cael eu cyllido a beth yw'r prif broblemau?* (Hydref 2019).

2. Cyllid ar gyfer ADY/AAA o fewn cyllidebau addysg ac ysgolion

Nodir fod gan oddeutu **22 y cant** o ddisyblion mewn ysgolion ar draws Cymru Anghenion Dysgu Ychwanegol, neu Anghenion Addysgol Arbennig (AAA), sef y term cyfreithiol presennol.¹ Mae anghenion y disyblion hyn yn amrywio'n sylweddol, o'r rhai nad oes arnynt angen llawer o gefnogaeth ychwanegol yn yr ystafell ddosbarth, i'r rhai sydd angen darpariaeth gymhleth ac arbenigol mewn ysgol arbennig neu leoliad preswyl hyd yn oed.

O dan Reoliadau Cyllido Ysgolion (Cymru) 2010, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol ddyrannu cyllid addysg i dair haen o gyllidebau.

- Mae **Cyllideb Addysg yr Awdurdod Lleol** ar gyfer swyddogaethau canolog yr awdurdod lleol sy'n ymwneud ag addysg. Mae'n yn cynnwys rhai mathau o ddarpariaeth AAA.
- Mae'r **Cyllideb Ysgolion** yn cynnwys gwariant a ddyrennir gan yr awdurdod lleol ond sydd wedi'i anelu'n uniongyrchol at gefnogi ysgolion. Mae'n cynnwys darpariaethau AAA eraill a ddyrennir/ariannir yn ganolog.
- Mae swm y gwariant ar ysgolion a gedwir yn ganolog gan yr awdurdod lleol yn cael ei dynnu o'r Cyllideb Ysgolion a'r gweddill yw'r **Cyllideb Ysgolion Unigol** (CYU), h.y. cyllid a ddirprwyir i ysgolion. Mae hyn yn cynnwys cyllid i gefnogi mwyafrif y dysgwyr ag AAA, mewn ysgol. Mae cyllideb ddirprwyedig pob ysgol brif ffrwd yn cynnwys **dyraniad tybiannol i ddarparu ar gyfer AAA** (mae'n dybiannol oherwydd mater i bob ysgol yw penderfynu faint y dymunant ei wario ar AAA). O ran ysgolion arbennig, ystyrrir bod eu cyllideb ddirprwyedig gyfan yn wariant AAA.

¹ Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tri-biwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn disodli'r system 'AAA' presennol gydag un sy'n seiliedig ar 'ADY'. Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyflwyno'r system newydd o fis Medi 2021. Mae'r papur briffio hwn yn cyfeirio at AAA yng nghyd-destun y trefniadau presennol ac ADY yng nghyd-destun y trefniant newydd sydd i'w gyflwyno o dan Ddeddf 2018. Fodd bynnag, defnyddir y ddau derm i olygu'r un peth ac mae ADY eisoes yn cael ei ddefnyddio'n gyffredin yn ymarferol.

3. Ystadegau ar wariant ADY/AAA

Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ystadegau blynnyddol ar wariant wedi'i gyllidebu ar ddarpariaeth AAA. Mae'r rhain yn seiliedig ar y dyraniadau tybiannol o fewn cyllidebau dirprwyedig ysgolion i ddarparu ar gyfer AAA, ac nid ydynt o reidrwydd yn cynrychioli faint sy'n cael ei wario gan ysgolion ar AAA.

Mae **Tabl 1** isod yn dangos cyfanswm yr arian a gyllidebwyd gan awdurdodau lleol ar gyfer darpariaeth AAA a'r swm a gyllidebwyd fesul disgybl (wedi'i gyfrifo fesul cyfanswm disgyblion ar y gofrestr ac nid y rhai sydd ag AAA yn unig). Mae hefyd yn dangos y gyfradd ddirprwyo, h.y. faint o gyllidebau AAA awdurdodau lleol a drosglwyddwyd yn uniongyrchol i ysgolion. O Dabl 1, gellir nodi'r canlynol:

- Cyfanswm y gwariant sydd wedi'i gyllidebu ar AAA yn **2019-20** ledled Cymru yw **£404.664 miliwn**. Mae hyn yn gynnydd o **6 y cant o'i gymharu â 2018-19**.
- Mae gwariant wedi codi o £63 miliwn **er 2010-11**. Mae hyn yn gynnydd o 18 y cant mewn termau arian parod, ac yn gynnydd o **1.3 y cant mewn termau real** (yn ôl prisiau 2019-20, gan ddefnyddio datchwyddwyr CMC Trysorlys EM, Medi 2019).
- Mae gwariant **fesul disgybl** wedi codi o £754 yn **2010-11** i £892 yn **2019-20**. Mae hyn yn gynnydd o 18 y cant mewn termau arian parod ac yn **gynnydd o 1.2 y cant mewn termau real** (yn ôl prisiau 2019-20, gan ddefnyddio datchwyddwyr CMC Trysorlys EM, Medi 2019).

Tabl 1: Gwariant gros sydd wedi'i gyllidebu ar ddarpariaeth AAA gan awdurdodau lleol yng Nghymru

	£ Miliwn Gwariant gros wedi'i gyllidebu ar ddarpariaeth AAA (r1) 404.664	£ Gwariant gros wedi'i gyllidebu fesul disgybl ar ddarpariaeth AAA (r) 892	% a ddirprwyd i gyllidebau ysgolion unigol (r) 72%
2019-20	(r1) 404.664	(r) 892	(r) 72%
2018-19	381.479	844	73%
2017-18	372.706	825	73%
2016-17	361.737	800	73%
2015-16	356.306	789	72%
2014-15	357.099	792	70%
2013-14	(r2) 359.217	796	69%
2012-13	346.862	769	67%
2011-12	(r2) 347.100	770	60%
2010-11	341.755	754	55%

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Datganiadau Ystadegol Cyntaf: *Cwariant sydd wedi'i gyllidebu ar gyfer darpariaeth AAA* (rhifynnau sawl blwyddyn)

Nodiadau:

- a) Mae'n cynnwys dyraniadau tybiannol i ysgolion ar gyfer darpariaeth AAA fel rhan o fformiwlâu awdurdodau lleol ar gyfer dosbarthu arian i ysgolion. Cyfrifoldeb pob ysgol yw penderfynu faint o'i chyllideb ddirprwyedig y bydd yn ei wario ar AAA, a gall y gwariant gwirioneddol fod yn wahanol i'r dyraniadau tybiannol hyn.
- b) Mae gwariant £ fesul disgybl yn seiliedig ar y garfan gyfan o ddisgyblion ar y gofrestr yn hytrach na dim ond disgyblion ag AAA.
- r1) Rhyddhawyd y ffigurau ar gyfer 2019-20 ar 27 Mehefin 2019 ac fe'u diwygiwyd wedi hynny ar 5 Gorffennaf 2019 oherwydd gwallau yn y fersiwn wreiddiol.
- (r) Y ffigurau ar gyfer 2013-14 a 2011-12 yw'r ffigurau diwygiedig a gyhoeddwyd fel rhan o ystadegau'r flwyddyn ganlynol. Ni chyhoeddwyd ffigurau diwygiedig ar gyfer y gyfradd £ fesul disgybl na'r gyfradd ddirprwyo, felly mae angen gofal wrth gymharu'r ddau faes hwn â'r cyllidebau gros ar gyfer y blynnyddoedd hyn.

4. Newidiadau mewn cyllid cyffredinol i ysgolion

Rhestir isod y newidiadau mewn cyllid cyffredinol i ysgolion rhwng yr un cyfnod, 2010-11 i 2019-20, er mwyn rhoi'r newidiadau o ran cyllid ar gyfer AAA mewn rhyw gyd-destun.

- Yn 2019-20, cafodd £2.654 biliwn ei gyllidebu ar gyfer gwariant ar ysgolion, sef **3.4 y cant yn uwch na 2018-19**.
- Rhwng 2010-11 a 2019-20, cynyddodd y gwariant gros a gyllidebwyd ar gyfer ysgolion 8.0 y cant mewn termau arian parod (£196 miliwn), sef gostyngiad o **7.6 y cant mewn termau real** (yn ôl prisiau 2019-20, gan ddefnyddio **datchwyddwyr CMC Trysorlys EM**, Medi 2019).
- Mae'r swm a gyllidebwyd fesul disgybl yn 2019-20 8.1 y cant yn uwch mewn termau arian parod (£440) o'i gymharu â **2010-11**, sef **gostyngiad o 7.5 y cant mewn termau real** (yn ôl prisiau 2019-20, gan **ddefnyddio datchwyddwyr CMC Trysorlys EM**, Medi 2019).

5. Cyllid ar gyfer Trawsnewid ADY

Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tri-biwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn gwneud newidiadau sylweddol i'r system AAA presennol. Ceir rhagor o wybodaeth yn ein **crynodeb o Ddeddf 2018 a'n herthigl blog ar y Cod Drafft ADY**. Un o'r prif newidiadau yw y bydd gan bob dysgwr ag ADY Gynllun Datblygu Unigol (CDU)

statudol, ond ar hyn o bryd dim ond y rhai â datganiadau AAA sydd â hawl gyfreithiol i ddarpariaeth benodol (mae'r gweddill i fod i gael cynllun anstatudol). Mae hyn yn cynyddu nifer y dysgwyr, a bydd yn rhaid paratoi cynlluniau statudol ar gyfer oddeutu 13,000 i 104,000 ohonynt ([Data StatsCymru](#)).

Mae'r newidiadau i'r fframwaith statudol ar gyfer cefnogi ADY disgyblion, a fydd yn cael ei weithredu o fis Medi 2021², yn rhan o [Raglen Trawsnewid ADY](#) ehangach Llywodraeth Cymru. Me Llywodraeth Cymru wedi dyrannu £20 miliwn i [Drawsnewid ADY dros y cyfnod pedair blynedd o 2017-18 i 2020-21](#). Mae llythyr y Gweinidog at y Pwyllgor ynghylch y ddeiseb hon yn nodi bod ei swyddogion yn trafod a oes angen ail-broffilio hyn i adlewyrchu'r cyfnod amser newydd.

6. Pryderon blaenorol

Cyhoeddodd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg yr adroddiad ar ei [ymchwiliad i Cyllido Ysgolion](#) ym mis Gorffennaf 2019. Daeth hyn i'r casgliad nad oes digon o arian yn mynd i'r system addysg yng Nghymru ac nad oes digon yn cyrraedd ysgolion. Fodd bynnag, cydnabu'r Pwyllgor nad oes ateb syml a bod trefniadau ar gyfer ariannu ysgolion yn hynod gymhleth, yn cynnwys sawl haen, ac yn dibynnu ar lawer o ffactorau.

Argymhellodd y Pwyllgor y dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu [adolygiad brys o faint o arian sydd ei angen i ariannu ysgolion](#) yn ddigonol yng Nghymru, yn enwedig ar adeg o ddiwygio sylweddol. Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn yr argymhelliaid hwn ac wedi penodi [economegydd addysg Luke Sibieta i gynnal yr adolygiad hwn](#).

Nododd adroddiad Cyllido Ysgolion y Pwyllgor fod y broses o weithredu'r [system ADY newydd](#) yn engraifft o faes polisi y mae rhai rhanddeiliaid yn ei ystyried ei fod mewn perygl o [ddiffyg cyllid](#).

² Ym mis Medi 2019, [cyhoeddodd y Gweinidog Addysg](#) oedi wrth weithredu Deddf 2018 o fis Medi 2020 i fis Medi 2021.

Roedd ymgyngoriad y Pwyllgor Cyllid, cyn cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru 2020-21, wedi tynnu sylw at bwysau ariannol ar ysgolion ac awdurdodau lleol o ganlyniad i'r diwygiadau ADY (gweler ymatebion gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot a'r undeb addysgu, UCAC).

Mynegodd y Pwyllgor CYPE bryderon hefyd yn ei ymateb i ymgyngoriad Llywodraeth Cymru ar y Cod Drafft ADY ym mis Mawrth 2019, gan ddweud y canlynol:

Rydym yn eithriadol o bryderus bod perygl bod adnoddau annigonol (boed yn gyllid neu'n staff) yn bygwth y gallu i roi'r Ddeddf ar waith yn llwyddiannus a chyflawni'n llwyddiannus yn erbyn y Cod.

Roedd y Pwyllgor hefyd yn pryderu y **gallai cyllid annigonol effeithio ar y ffordd y mae ysgolion yn cymhwys o'r diffiniad o ADY**, ar ôl clywed gan rai rhanddeiliaid y bydd pwysau adnoddau yn golygu bod yn rhaid i ddisgyblion ddangos lefel uwch o angen er mwyn cael eu hystyried o fod ag ADY ac yn gymwys i gael cefnogaeth. Galwodd y Pwyllgor ar Lywodraeth Cymru i'w gwneud yn gwbl glir na fydd hyn yn wir gan fod y diffiniad o ADY o dan Ddeddf 2018 yr un peth yn y bôn â'r diffiniad o AAA o dan y system bresennol.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddu o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-05-920
Ein cyf/Our ref KW/07354/19

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Janet Finch-Saunders AC
Aelod Cynulliad
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

Government.Committee.Business@llyw.cymru

25 Hydref 2019

Annwyl Janet Finch-Saunders AC,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 15 Hydref am y ddeiseb a ddaeth i law'r Pwyllgor Deisebau gan Mr Iwan Williams ynghylch cyllidebau ysgolion ar gyfer Anghenion Dysgu Ychwanegol.

Awdurdodau Lleol sy'n gyfrifol am drefniant yr holl wasanaethau addysg, ac mae'n briodol mae awdurdodau lleol sy'n gwneud penderfyniadau ynghylch sut i ddiwallu anghenion yn eu hardal, a hynny ar sail yr angen a'r galw yn lleol.

Yng Nghymru, darperir cyllid ar gyfer addysg oed statudol drwy Grant Cynnal Refeniw y Setliad Llywodraeth Leol, a hynny heb ei neilltuo'n benodol. Mae'r dull cyllido hwn yn rhan allweddol o bolisi Llywodraeth Cymru, sef mai awdurdodau lleol sydd yn y sefyllfa orau i ddarparu'r gwasanaethau hyn, ac er mwyn gwneud hynny'n dda, bod angen hyblygrwydd ariannol arnynt benderfynu sut i ddyrannu eu hadhoddau yn unol â'r anghenion a'r amgylchiadau yn lleol. Wrth gwrs, rhaid cynnwys ysgolion yn y broses, ac felly mae'n rhaid i awdurdodau lleol ymgynghori â'u fforymau cyllidebau ysgolion ac â phob ysgol yn eu hardal wrth bennu fformiwlw ariannu.

O ran cyllid ar gyfer Anghenion Addysgol Arbennig, awdurdodau lleol ac ysgolion sy'n gyfrifol am ddarparu addysg briodol ac adidas ar gyfer dysgwyr, gan gynnwys dysgwyr a chanddynt Anghenion Addysgol Arbennig. Eto, ni chaiff y cyllid a roddir i awdurdodau lleol ar gyfer y ddarpariaeth hon ei neilltuo'n benodol - awdurdodau lleol sydd i benderfynu sut i wario'u cyllid i ddiwallu eu hanghenion lleol yn y ffordd orau. Fodd bynnag, mae disgwyl i awdurdodau lleol weithio gydag ysgolion i sicrhau bod trefniadau cyllido ysgolion yn effeithiol o ran cefnogi a gwella cyflawniad pob dysgwyr, beth bynnag ei anghenion.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Dyrannwyd pecyn cyllid o £20m gan Lywodraeth Cymru yn 2017 i gefnogi'r gwaith paratoi ar gyfer gweithredu'r system Anghenion Dysgu Ychwanegol newydd yn ystod tymor y Cynulliad hwn. O'r gyllideb hon, mae cyfanswm o ryw £7.27m wedi'i wario hyd at ddiwedd 2018-19 i roi Rhaglen Trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol ar waith. Rhagwelir y caiff £6.34m ychwanegol ei wario yn 2019-20.

Mewn datganiad ysgrifenedig ar 17 Medi, cyhoeddais newidiadau i'r amserlen ar gyfer gweithredu Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018. Bydd gweithredu'r system anghenion dysgu ychwanegol newydd yn digwydd, gam wrth gam o fis Medi 2021 ymlaen, gyda'r rolau statudol a grëwyd o dan y Ddeddf yn cychwyn ym mis Ionawr 2021.

Bydd yr amserlen ddiwygiedig hon yn helpu i sicrhau bod gwasanaethau'n holol barod ar gyfer gweithredu'r system newydd - a bydd hyn, yn ei dro, yn arwain at broses gyflwyno lyfnach a mwy llwyddiannus. Gyda hyn mewn cof, rwyf wedi gofyn i fy swyddogion ystyried yn ofalus a oes angen ailbroffilio'r £20m i adlewyrchu'r cyfnod amser newydd.

Yn gywir ,

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

P-05-923 Ydych chi'n gwrando arnom ni? Hawliau a Pharch i Addysg yn y Cartref!

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Mountain Movers Education Charity, ar ôl casglu cyfanswm o 512 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Nid yw'r canllawiau statudol drafft ar gyfer addysg yn y cartref yn addas at y diben. Bydd yn parhau â'r elyniaeth rhwng awdurdodau lleol ac addysgwyr yn y cartref, a hynny oherwydd yr iaith a ddefnyddir yn y ddogfen a'r nodau y mae am i awdurdodau lleol eu cyflawni.

Nid oes cefnogaeth ddilys yn cael ei darparu ar gyfer addysgwyr yn y cartref. Nid yw addysgwyr yn y cartref yn cael eu hamddiffyn, eu parchu na'u gwerthfawrogi. Nid yw'r ddogfen hon yn eu cydnabod nac yn eu cefnogi mewn unrhyw ffordd ddilys nac effeithiol.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad Cenedlaethol ymchwilio i'r rôl a'r pwysau y mae Swyddfa'r Comisiynydd Plant wedi'u rhoi ar Lywodraeth Cymru mewn perthynas ag addysg yn y cartref, ac i ba raddau y mae hyn wedi llywio'r canllawiau o'i gymharu â mewnbwn rhanddeiliaid yn y gymuned addysg yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i lefel ymgysylltiad y Comisiynydd Plant â phlant sy'n cael eu haddysgu yn y cartref, ac o ystyried faint o waith ymgysylltu y mae hi wedi'i wneud, pam nad yw hi wedi gwrando ar eu barn am addysg yn y cartref a'i bod yn parhau â'i hymgyrch yn erbyn addysgwyr yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pam nad oes mesurau yn y canllawiau hyn sy'n amddiffyn addysgwyr yn y cartref ac yn dwyn awdurdodau lleol i gyfrif yn eu hymddygiad mewn perthynas ag addysgwyr yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pam nad yw'r canllawiau'n sôn am gyfeirio at elusennau addysg yn y cartref Cymru, nac yn argymhell y dylid cyfeirio atynt, a hynny er gwaethaf y ffaith mai dyma'r cyrff gorau ar gyfer rhoi cymorth ac eiriolaeth i addysgwyr yn y cartref yng Nghymru.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pa adborth y mae Llywodraeth Cymru wedi'i gael gan randdeiliaid sylfaenol ac a yw Llywodraeth Cymru wedi cynrychioli eu safbwytiau a'u hanghenion yn deg i'r un graddau ag amcanion y Comisiynydd Plant a'r awdurdodau lleol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

Eich cyf/Your ref P-05-923
Ein cyf/Our ref KW/07395/19
Janet Finch-Saunders AC
Aelod Cynulliad
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA
Government.Committee.Business@llyw.cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

29 Hydref 2019

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr ynglŷn â Deiseb P-05-923 “*Ydych chi'n gwrando arnom ni? Hawliau a Pharch i Addysg yn y Cartref!*” gan elusen addysg Mountain Movers. Yr wyf yn cydnabod bod hwn yn bwnc emosiynol iawn i rai addysgwyr yn y cartref.

Wrth gydnabod cynnwys y ddeiseb hoffwn bwysleisio mai drafft yn unig yw'r canllawiau statudol ar hyn o bryd. Mae'r ymgynghoriad yn gofyn sawl cwestiwn gan gynnwys pa gymorth pellach fyddai o ddefnydd i addysgwyr yn y cartref, a chynhaliwyd cyfres o ddigwyddiadau ymgynghori ledled Cymru. Yn ogystal, yr un pryd â'r ymgynghoriad ar y canllawiau, mae ymgynghoriad yn cael ei gynnal ar lawlyfr i addysgwyr yn y cartref sy'n cynnwys cyngor a gwybodaeth ynglŷn â chymorth a sut i gael y cymorth hwnnw. Rwyf wr yn croesawu barn addysgwyr yn y cartref yn yr ymgynghoriad ac mae ymatebion hyd yma wedi dangos eu hangerdd a'u hymrwymiad. Mae'r dyddiad cau i ymateb wedi'i ymestyn i 25 Hydref a phan fo'n bosibl bydd swyddogion yn parhau i ystyried ymatebion a geir ar ôl y dyddiad hwn.

Mae trafodaethau wedi bod â'r Comisiynydd Plant ac awdurdodau lleol ynglŷn â datblygu'r canllawiau drafft. Mae fy swyddogion wedi ceisio ymgysylltu â'r gymuned addysgu yn y cartref dros y flwyddyn ddiwethaf ond mae'r ymateb wedi bod yn gyfyngedig. Dyna pam mae'r ymgynghoriad mor bwysig i gasglu barn a safbwytiau pawb perthnasol.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

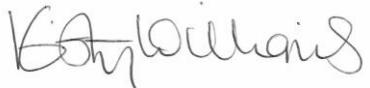
Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddaf yn ystyried yn llawn bob ymateb a geir i'r ymgynghoriad a disgwyliaf hefyd i'm swyddogion ymgysylltu ymhellach â rhanddeiliaid cyn i'r canllawiau drafft gael eu cwblhau'n derfynol. O ganlyniad, rhagwelaf y bydd y canllawiau drafft yn cael eu hailddrafftio rywfaint cyn y ceir fersiwn derfynol.

Rwy'n glir mai'r prif fwriad polisi y tu ôl i'r cynigion yw sicrhau bod plant a phobl ifanc sy'n derbyn eu haddysg yn y cartref yn cael addysg addas. Serch hynny, rwy'n ymwybodol bod angen cydbwysedd rhwng y disgwyliadau ar awdurdodau lleol a'r effaith ar addysgwyr yn y cartref.

Yn gywir,

Kirsty Williams AC/AM

Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

P-05-922 Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref
Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Wendy Charles-Warner, ar ôl casglu
cyfanswm o 5,447 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru
i dynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cyhoeddi canllawiau arfaethedig ar
gyfer addysg yn y cartref. Mae hyn yn mandadu bod yn rhaid i rieni sy'n
addysgu yn y cartref gwrdd â'u hawdurdod lleol a chaniatáu i'r awdurdod
lleol gyfweld â'u plant. Rydym wedi cael cyngor cyfreithiol arbenigol sy'n
hawlio bod y canllawiau'n anghyfreithlon ac mae'r deisebwyr yn gofyn bod y
canllawiau'n cael eu tynnu'n ôl i'w hailystyried yng ngoleuni'r cyngor hwnnw.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Dyffryn Clwyd
- Gogledd Cymru

Addysg ddewisol yn y cartref

Y Pwyllgor Deisebau | 3 Rhagfyr 2019
Petitions Committee | 3 December 2019

Cyfeirnod: RS19/11038

Rhif y ddeiseb: P-05-922 a P-05-923

Teitl y ddeiseb: Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref

Geiriad y ddeiseb: Rydym yn galw ar Cynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i dynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref.

Gwybodaeth ychwanegol: Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cyhoeddi canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref. Mae hyn yn mandadu bod yn rhaid i rieni sy'n addysgu yn y cartref gwrdd â'u hawdurdod lleol a chaniatáu i'r awdurdod lleol gyfweld â'u plant. Rydym wedi cael cyngor cyfreithiol arbenigol sy'n hawlio bod y canllawiau'n anghyfreithlon ac mae'r deisebwyr yn gofyn bod y canllawiau'n cael eu tynnu'n ôl i'w hailystyried yng ngoleuni'r cyngor hwnnw.

Teitl y ddeiseb: Ydych chi'n gwrando arnom ni? Hawliau a Pharch i Addysg yn y Cartref!

Geiriad y ddeiseb: Nid yw'r canllawiau statudol drafft ar gyfer addysg yn y cartref yn addas at y diben. Bydd yn parhau â'r elyniaeth rhwng awdurdodau lleol ac addysgwyr yn y cartref, a hynny oherwydd yr iaith a ddefnyddir yn y ddogfen a'r nodau y mae am i awdurdodau lleol eu cyflawni.

Nid oes cefnogaeth ddilys yn cael ei darparu ar gyfer addysgwyr yn y cartref. Nid yw addysgwyr yn y cartref yn cael eu hamddiffyn, eu parchu na'u gwerthfawrogi. Nid yw'r ddogfen hon yn eu cydnabod nac yn eu cefnogi mewn unrhyw ffordd ddilys nac effeithiol.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad Cenedlaethol ymchwilio i'r rôl a'r pwysau y mae Swyddfa'r Comisiynydd Plant wedi'u rhoi ar Lywodraeth Cymru mewn perthynas ag addysg yn y cartref, ac i ba raddau y mae hyn wedi llywio'r canllawiau o'i gymharu â mewnbwn rhanddeiliaid yn y gymuned addysg yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i lefel ymgysylltiad y Comisiynydd Plant â phlant sy'n cael eu haddysgu yn y cartref, ac o ystyried faint o waith ymgysylltu y mae hi wedi'i wneud, pam nad yw hi wedi gwrando ar eu barn am addysg yn y cartref a'i bod yn parhau â'i hymgyrch yn erbyn addysgwyr yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pam nad oes mesurau yn y canllawiau hyn sy'n amddiffyn addysgwyr yn y cartref ac yn dwyn awdurdodau lleol i gyfrif yn eu hymddygiad mewn perthynas ag addysgwyr yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pam nad yw'r canllawiau'n sôn am gyfeirio at elusennau addysg yn y cartref Cymru, nac yn argymhell y dylid cyfeirio atynt, a hynny er gwaethaf y ffaith mai dyma'r cyrff gorau ar gyfer rhoi cymorth ac eiriolaeth i addysgwyr yn y cartref yng Nghymru.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pa adborth y mae Llywodraeth Cymru wedi'i gael gan randdeiliaid sylfaenol ac a yw Llywodraeth Cymru wedi cynrychioli eu safbwytiau a'u hanghenion yn deg i'r un graddau ag amcanion y Comisiynydd Plant a'r awdurdodau lleol.

1. Cefndir

Mae rhieni'n dewis addysgu eu plant yn y cartref am lawer o resymau. Gall y rhesymau hyn fod yn rhai ideolegol neu athronyddol sy'n ffafrio addysg yn y cartref, neu ddymuniad i ddarparu addysg sydd â sail wahanol i'r hyn a geir mewn ysgolion fel rheol. Efallai bod rhieni'n anfodlon â'r system ysgolion, neu'r ysgol y mae lle ar gael ynddi. Mae'r rhesymau eraill yn cynnwys plentyn yn cael ei fwlio yn yr ysgol, rhesymau iechyd, yn enwedig iechyd meddwl y plentyn, amharodrwydd neu anallu plentyn i fynd i'r ysgol, gan gynnwys ffobia o'r ysgol neu anghenion addysgol arbennig, neu ddiffyg canfyddedig o ddarpariaeth addas yn y system ysgolion ar gyfer yr anghenion hynny.

Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi data am nifer y plant y mae'n hysbys eu bod yn cael eu haddysgu'n ddewisol yn y cartref. Yn y flwyddyn academaidd 2018/19, roedd yn hysbys bod 2,517 o blant yn cael eu haddysgu'n ddewisol yn y cartref yng Nghymru. Cynyddodd cyfradd y disgyblion a addysgir yn ddewisol yn y cartref yn 2018/19 i 6.6 o 1,000, o'i chymharu â 5.5 o 1,000 yn 2017/18. Gan fod rhieni'n hysbysu eu hawdurdod lleol yn wirfoddol eu bod yn addysgu eu plant yn y cartref (oni bai eu bod wedi tynnu eu plentyn allan o'r ysgol), efallai na fydd y data hyn yn cynnwys pob plentyn a addysgir yn ddewisol yn y cartref.

1.1. Y cefndir cyfreithiol

Caiff rhieni addysgu eu plant yn y cartref ar yr amod eu bod yn cyflawni gofynion adran 7 o Ddeddf Addysg 1996:

7. Duty of parents to secure education of children of compulsory school age.

The parent of every child of compulsory school age shall cause him to receive efficient full-time education suitable –

- (a) to his age, ability and aptitude, and
- (b) to any special educational needs he may have,
either by regular attendance at school or otherwise.

Nid oes dyletswydd gyfredol ar awdurdodau lleol i fonitro cynnydd plant a addysgir yn y cartref. Fodd bynnag, o dan adran 436A o Ddeddf Addysg 1996, **mae'n ddyletswydd ar awdurdodau lleol i wneud trefniadau i nodi plant nad ydynt yn derbyn addysg addas:**

436A Duty to make arrangements to identify children not receiving education

- (1) A local authority must make arrangements to enable them to establish (so far as it is possible to do so) the identities of children in their area who are of compulsory school age but
- (a) are not registered pupils at a school, and
 - (b) are not receiving suitable education otherwise than at a school.

2. Camau gweithredu gan Llywodraeth Cymru

Rhwng mis Medi a mis Tachwedd 2012, fe wnaeth Llywodraeth Cymru ynghynggori ynghyllch cynigion i ddeddfu i gyflwyno cynllun cofrestru a monitro gorfodol ar gyfer plant a addysgir yn ddewisol yn y cartref. Esboniodd Huw Lewis, Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg a Sgiliau ar y pryd, mewn datganiad ar 6 Mai 2014, ei fod wedi penderfynu peidio â chyflwyno deddfwriaeth, ond y byddai Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canllawiau anstatudol.

Yn dilyn ymgynggoriad ym mis Mai 2015, cyhoeddwyd Addysg ddewisol yn y cartref. Canllawiau anstatudol ar gyfer awdurdodau lleol ym mis Ionawr 2017. Mae'r canllawiau'n ceisio egluro hawliau rhieni/gofalwyr sy'n addysgu yn y cartref a chyfrifoldebau awdurdodau lleol, a rhoi arweiniad i awdurdodau lleol ynghyllch datblygu a chynnal cydberthnasoedd â theuluoedd sy'n addysgu eu plant yn y cartref. Dywedodd Kirsty Williams, Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, mewn datganiad ar 9 Ionawr 2017 a oedd yn cyd-fynd â chyhoeddi'r canllawiau, er bod y canllawiau'n ceisio sicrhau cydbwysedd priodol:

Credaf fod angen i ni addasu dull mwy cadarn o ddarparu addysg i bob plentyn, ni waeth ymhle y darperir yr addysg honno. Bydd y canllawiau hyn yn rhan o becyn o fesurau rwyf yn eu

hystyried i gefnogi awdurdodau lleol, y gymuned addysgu gartref a darparwyr amgen, yn cynnwys y potensial o gyflwyno deddfwriaeth.

Ar 29 Gorffennaf 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgyngoriad ynghylch **canllawiau statudol i awdurdodau lleol a llawlyfr i addysgwyr yn y cartref**. Mae'r ymgyngoriad yn nodi bod awdurdodau lleol wedi galw am ganllawiau mwy cadarn na chanllawiau anstatudol 2017 o ran nodi plant a phobl ifanc nad ydynt yn derbyn addysg addas, ac o ran asesu addasrwydd addysg yn y cartref. Bydd ymgyngoriadau ar wahân ar reoliadau ynghylch:

- ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol i sefydlu a chynnal cronfa ddata i'w cynorthwyo i nodi plant nad ydynt ar gofrestr unrhyw ysgol a gynhelir, unrhyw gofrestr addysg heblaw yn yr ysgol (EOTAS), neu gofrestr ysgol annibynnol, ac nad ydynt yn derbyn addysg addas;
- ei gwneud yn ofynnol i fyrrdau iechyd lleol ddatgelu i awdurdodau lleol wybodaeth benodol, gyfngedig ac anghlinigol am blentyn sydd fel arfer yn preswylio yn ardal yr awdurdod lleol hwnnw; ac
- ei gwneud yn ofynnol i ysgolion annibynnol rannu data gyda'r awdurdod lleol am y disgyblion sydd wedi'u cofrestru gyda nhw.

Ceir rhai gwahaniaethau rhwng canllawiau anstatudol 2017 a'r canllawiau statudol drafft a gyhoeddwyd eleni. Mewn perthynas ag awdurdodau lleol yn cwrdd ac yn cyfweld â phlant a addysgir yn y cartref, mae canllawiau 2017 yn nodi:

Cwrdd â theuluoedd addysg ddewisol yn y cartref

Rydym yn argymhell bod cyfarfod cychwynnol yn cael ei gynnal â theuluoedd addysg ddewisol yn y cartref i drafod eu darpariaeth ac unrhyw gyngor a chymorth parhaus sydd eu hangen arnynt. Dylid cysylltu â'r teulu drwy lythyr fel arfer gan ofyn am gyfarfod neu wneud cais am ddiweddarriad ysgrifenedig. Dylai'r ddwy ochr gytuno ar y man cyfarfod. Ar ôl hynny, rydym yn argymhell bod yr ALI [awdurdod lleol] yn ceisio cysylltu â theuluoedd addysg ddewisol yn y cartref o leiaf unwaith y flwyddyn. Os bydd rhieni'n dewis peidio â chwrdd â swyddogion ALI yn eu cartref, dylid ceisio gwneud trefniadau eraill.

Mae'r canllawiau statudol drafft yn nodi:

Er mwyn i awdurdod lleol fodloni ei hun bod yr addysg a ddarperir gan y rhieni yn addas, **dylai'r awdurdod lleol** weld y plentyn a siarad ag ef. Heb weld y plentyn, bydd yn anodd i awdurdod lleol asesu addasrwydd yr addysg yn rhesymol a gwybod a yw unrhyw dystiolaeth arall a ddarperir yn ymwneud â'r plentyn hwnnw. Bydd cyfathrebu â'r plentyn yn rhoi cyfle i'r awdurdod lleol feithrin dealltwriaeth well o'r ffordd y mae'r plentyn yn dysgu a pha feysydd dysgu y mae ganddo ddiddordeb ynddynt. [pwyslais fel y nodir yn y canllawiau]

Mae hefyd yn nodi:

Dylai amlder y cyfarfodydd â theuluoedd a addysgir yn y cartref fod yn gymesur ac yn seiliedig ar amgylchiadau unigol pob plentyn. Dylid cynnal cyfarfod o leiaf unwaith y flwyddyn er mwyn sicrhau y cynhelir addasrwydd yr addysg ac yr ystyrir bod y plentyn yn gwneud cynnydd addas.

Mae'r canllaw diwygiedig yn egluro, yn y cyd-destun hwn, mai ystyr 'dylai' yw:

Rhaid i awdurdodau lleol roi sylw dyledus i'r canllawiau statudol hyn a'u hystyried yn ofalus. Ar ôl gwneud hynny, byddai angen bod rheswm da dros gyfiawnhau peidio â chydymffurfio â nhw. Er enghraifft, ni fyddai'r ffaith bod y teulu yn ei osgoi neu'n gwrthod yn gyfystyr â rheswm da.

Mae'r canllawiau statudol drafft yn nodi, wrth adolygu eu gweithdrefnau a'u harferion, mai arfer da fyddai i awdurdodau lleol gynnwys sefydliadau addysg yn y cartref ac addysgwyr yn y cartref. Mae hefyd yn nodi y dylai awdurdodau lleol ddarparu gwybodaeth glir a chywir am eu polisiau addysg yn y cartref ar eu gwefannau, a hynny ar dudalen benodol ar gyfer addysg yn y cartref, gan gynnwys manylion cyswllt sefydliadau cymorth addysg yn y cartref lle y byddant ar gael. Mae'r llawlyfr drafft ar gyfer addysgwyr yn y cartref yn cynnwys manylion rhai sefydliadau sy'n bodoli i gefnogi addysgwyr yn y cartref, er enghraifft Ed Yourself ac Education Otherwise.

2.1. Comisiynydd Plant Cymru

Mae tri adroddiad blynnyddol diwethaf Comisiynydd Plant Cymru wedi galw ar Lywodraeth Cymru i wneud newidiadau sylweddol o ran polisi i sicrhau nad yw plant sy'n cael eu haddysgu yn y cartref yn anweledig a'u bod yn cael eu holl hawliau dynol. Mae hyn yn cynnwys eu hawl i addysg, eu hawl i gymryd rhan mewn penderfyniadau am eu bywydau a'u hawl i fod yn ddiogel.

Adeg **adroddiad blynnyddol 2018-19** y Comisiynydd Plant (a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2019), argymhellodd y dylai Llywodraeth Cymru ddiweddaru a chyhoeddi ei pholisi, gyda'r nod o ateb y tri phrawf canlynol yn llawn:

- Sicrhau y gellir cyfrif am bob plentyn yng Nghymru ac nad yw yr un yn byw yn anweledig o ran gwasanaethau cyffredinol a chymdeithas yn gyffredinol;
- Bod pob plentyn yn cael addysg addas, a bod ganddo fynediad at ei hawliau dynol eraill, gan gynnwys iechyd, gofal a diogelwch; ac
- Na ellir cyflawni hyn heb alluogi pob plentyn i gael ei weld, a bod ei safbwytiau, gan gynnwys ei safbwytiau am ei addysg, a'i brofiadau, yn cael gwrandawiad.

Mae adroddiad blynnyddol y Comisiynydd Plant ar gyfer 2018-19 yn nodi, o ran pryderon yngylch diffyg cyflymder a chynnydd, ei bod wedi dweud wrth Lywodraeth Cymru ei bod yn ystyried defnyddio ei phwerau cyfreithiol i adolygu datblygiad y maes polisi hwn, gan gadw'r opsiwn i adolygu ar unrhyw adeg pe bai ganddi bryderon nad yw'r Llywodraeth yn arfer ei swyddogaethau i sicrhau y caiff nodau polisi priodol eu bodloni.

Cymerodd **Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg** dystiolaeth gan y Comisiynydd Plant am ei hadroddiad blynnyddol ar 6 Tachwedd 2019. Yn ei thystiolaeth, dywedodd:

- mae symudiad mawr wedi bod tuag at fodloni ei thri phrawf;
- mae'r canllawiau statudol drafft yn rhoi gwell syniad ynghylch sut y byddai plant yn cael eu gweld a'r hyn a fyddai'n digwydd os na fyddant yn cael eu gweld;
- mae meysydd yn y canllawiau lle ceir bylchau yr hoffai eu gweld yn cau; ac
- o ran gwybod ble plant, cafwyd datganiadau polisi ynghylch bwriadau'r Llywodraeth.

Pan ofynnwyd iddi am yr awgrym bod y canllawiau drafft yn anghyfreithlon, dywedodd y Comisiynydd Plant:

Obviously, the Government will have had their own legal advice before they put out their draft guidance, and I'm sure they'll be working on a response to that. The key issue, and the key discussions I've had with the Minister, when I've had the chance to discuss this with her, has been how much they can do under secondary legislation—which is what they're attempting to do this under, which was an attempt to do it quickly. It hasn't actually been very quick, but it was an attempt to do this more quickly and proportionately—and what would need primary legislation. So, my understanding is that they've worked hard to make sure that the guidance uses the full extent of what can be done through secondary legislation, but, clearly, there are different legal interpretations and I'm sure there are going to be robust legal discussions about that.

Aeth hi ymlaen i ddweud:

There's been talk about this going forward for a number of years since the child practice review recommendations on the death of Dylan Seabridge. It's very complex; I'm not at all suggesting to the Government it's easy. It's a very complex area to work in, as we all know. It's a highly emotive area. People feel very personally pro or against it, a bit like many other areas that this committee considers. So, it is very complex. It's been a very difficult area, I think, for the Government to work up their guidance on. However, it's a shame that it still remains so controversial and so opposed by sections of the home educating community, who I don't think speak for everyone who's home educating.

Mae'r **Pwyllgor wedi ysgrifennu at y Gweinidog Addysg (19 Tachwedd 2019)** yn ceisio eglurhad am y materion cyfreithiol ynghylch y canllawiau.

3. Camau gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru

3.1. Y Pwyllgor Deisebau

Cafwyd tair deiseb ynghylch addysg yn y cartref cyn y ddwy sy'n cael eu trafod yn y cyfarfod hwn. Cafwyd un am y canllawiau anstatudol a gyhoeddwyd i ymgynghori arnynt ym mis Mai 2015, a'r llall mewn perthynas ag ymgynghoriad 2012 am gofrestru a monitro addysg yn y cartref:

- trafododd y Pwyllgor Deisebau **P-04-646: Deiseb yn erbyn Canllawiau Anstatudol yng Nghymru ar Gyfer Awdurdodau lleol ar Addysg Ddewisol yn y Cartref** yn 2015. Aeth y Gweinidog Addysg a Sgiliau ar y pryd i'r afael â phryderon y deisebydd a chytunodd i sicrhau y byddai ei safbwytiau'n cael eu hystyried wrth ddatblygu'r canllawiau newydd. Felly, cafodd y ddeiseb ei chau;
- trafodwyd **P-04-517: Atal Llywodraeth Cymru rhag cyflwyno system i fonitro plant sy'n dewis cael eu haddysgu gartref o dan wedd diogelu** rhwng mis Tachwedd 2013 a mis Tachwedd 2014; a
- thrafododd y Pwyllgor Deisebau **P-04-437: Gwrthwynebu cofrestru gorfodol ar gyfer plant sy'n derbyn addysg yn y cartref** rhwng mis Tachwedd 2012 a mis Mehefin 2014. Y deisebydd sydd wedi cyflwyno un o'r deisebau y mae'r Pwyllgor yn eu trafod ar hyn o bryd (P-05-922, Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref).

Ym mis Mai 2014, cyhoeddodd Huw Lewis, y Gweinidog Addysg ar y pryd, ei fod wedi penderfynu, ar ôl ymgynghori, peidio â deddfu ar gyfer cynllun cofrestru a monitro gorfodol yn ystod tymor cyfredol y Cynulliad. Felly caewyd y ddwy ddeiseb (P-04-517 a P04-437).

3.2. Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Mae'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg wedi cadw diddordeb yn y mater o addysg ddewisol yn y cartref ac wedi gohebu â'r Gweinidog Addysg a Chomisiynydd Plant Cymru, ac eraill:

- 28 Chwefror 2018: **Llythyrau rhwng y Gweinidog Addysg a Chomisiynydd Plant Cymru ynghylch cronfa ddata a chanllawiau statudol arfaethedig**
- 22 Tachwedd 2018: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru at y Prif Weinidog**
- 28 Tachwedd 2018: **Llythyr gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg at Gomisiynydd Plant Cymru**
- 10 Ionawr 2019: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru**
- 30 Ionawr 2019: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru**
- 18 Gorffennaf 2019: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru a Llythyr gan y Gweinidog Addysg**

- 14 Tachwedd 2019: **Llythyr gan Protecting Home Education Wales ynghylch y canllawiau statudol drafft ar gyfer awdurdodau lleol am addysg yn y cartref ac e-bost gan yr ymddiriedolwr a chyswilt Cymru ar gyfer Education Otherwise ynghylch y canllawiau statudol drafft ar gyfer awdurdodau lleol am addysg yn y cartref**
- 19 Tachwedd 2019: Mae'r **Pwyllgor wedi ysgrifennu at y Gweinidog Addysg (19 Tachwedd 2019)** yn ceisio eglurhad am y materion cyfreithiol ynghylch y canllawiau.

4. Y sefyllfa yn Lloegr

Yn dilyn galwad gynharach am dystiolaeth, ar 2 Ebrill 2019 cyhoeddodd Adran Addysg Llywodraeth y DU **ymgyngħoriad ynghylch deddfwriaeth arfaethedig yn ymwneud â phlant nad ydynt yn yr ysgol**. Daeth yr ymgyngħoriad i ben ar 24 Mehefin 2019.

Roedd yr ymgyngħoriad yn ceisio safbwytiau am gynigion i greu pedair dyletswydd newydd:

- dyletswydd ar awdurdodau lleol i gadw cofrestr o blant o oedran ysgol gorfodol nad ydynt wedi'u cofrestru mewn ysgol a ariennir gan y wladwriaeth neu ysgol annibynnol gofrestredig;
- dyletswydd ar rieni i ddarparu gwybodaeth i'w hawdurdod lleol os yw eu plentyn o fewn cwmpas y gofrestr;
- dyletswydd ar leoliadau addysg y mae plant ar y gofrestr yn eu mynchu i ymateb i ymholiadau gan awdurdodau lleol am yr addysg a ddarperir i blant unigol; a
- dyletswydd ar awdurdodau lleol i ddarparu cymorth i deuluoedd sy'n addysgu yn y cartref os bydd teuluoedd o'r fath yn gofyn amdano.

Nid yw Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi ei hymateb i'r ymgyngħoriad.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddu o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-05-922
Ein cyf/Our ref KW/07392/19
Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

28 Hydref 2019

Annwyl Janet Finch-Saunders AC

Diolch am eich llythyr ynghylch Deiseb P-05-922 Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref.

Mewn perthynas â'r sylw bod y canllawiau drafft "*yn mandadu bod yn rhaid i rieni sy'n addysgu yn y cartref gwrdd â'u hawdurdod lleol a chaniatáu i'r awdurdod lleol gyfweld â'u plant*". Mae'r canllawiau yn cynghori y dylid cyfarfod â rhieni o leiaf unwaith y flwyddyn er mwyn sicrhau bod yr addysg yn parhau i fod yn addas.

Er nad oes dyletswyddau cyfreithiol newydd yn cael eu gosod ar awdurdodau lleol, mae'r canllawiau statudol drafft yn cynrychioli newid yn y disgwyliadau presennol o ran awdurdodau lleol. Cawsant eu datblygu i'w cynorthwyo i gyflawni eu dyletswydd bresennol i sicrhau bod plant yn derbyn addysg addas.

Dogfen ddrafft yw'r canllawiau ac felly mae'n bosibl y bydd yn cael ei newid wedi ystyriaeth fanwl o'r holl ymatebion a fydd yn dod i law yn ystod yr ymgynghoriad. Mae swyddogion wedi cyfarfod nifer o bobl sy'n addysgu yn y cartref ac mae'r ymgynghoriad yn gyfle i glywed mwy o amrywiaeth barn gan ystod ehangach o randdeiliaid.

Mae dyddiad cau'r ymgynghoriad wedi'i estyn hyd at 25 Hydref, serch hynny bydd swyddogion hefyd yn ceisio rhoi pob ystyriaeth i ymatebion sy'n cyrraedd ar ôl y dyddiad hwn.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae nifer fawr o atebion wedi dod i law a bydd fy swyddogion yn ystyried pob un ohonynt. Rydw i'n sicr yn disgwyl i'r canllawiau newid yn ystod y broses ddrafftio, o ganlyniad i'r ymgynghoriad.

Mae hwn yn fater hynod emosiynol a dadleuol i rai addysgwyr cartref ac rwy'n sensitif i'w pryderon. Mae hefyd yn faes sy'n achosi cryn bryder i awdurdodau lleol, sydd wedi ceisio cael newidiadau yn y gyfraith ac o ran polisi ar y mater hwn ers tro. Rydym yn ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng y disgwyliad y bydd awdurdodau lleol yn cyflawni eu dyletswydd i fodloni eu hunain bod yr addysg a ddarperir yn addas, a diogelu ar yr un pryd y dewis i addysgu yn y cartref, ynghyd â gwarchod hyblygrwydd addysgwyr yn y cartref i ddewis sut i addysgu eu plant.

Yn gywir,

Kirsty Williams AC/AM

Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Dear Petitions Committee members,

We refer to our Petition to stop the Welsh Government's [draft guidance on home education](#) (the **Guidance**) and our main points are the following:

1. LEGAL ADVICE

[Protecting Home Education Wales](#) has obtained [legal advice](#) from [David Wolfe QC](#) (a human rights and education law specialist) on the Guidance which states that if the same is issued in its current form it unlawful and/or lead to illegality by local authorities acting in the light of it.

A statutory guidance should be just that, a guide on the law concerning home education, the powers and duties of local authorities and rights and obligations of parents and their children so as to enable local authorities to fulfil their duties within the legal framework. A guidance must be clear and unambiguous and should not lead to confusion or even suggest that local authorities have powers or duties that they do not actually have or that parents have obligations that they do not exist. However, the Guidance is ambiguous and gets the law wrong on many occasions, as pointed out in the legal advice which among other things states:

- A. *"5. Paragraph 1.4 of the Draft Guidance explains that principles of the UNCRC guide how the rights of the child are protected. It says that "these principles are", and then lists Articles 2, 3, 6 and 12 UNCRC. However, and importantly, that list fails to include or recognise the obligations arising under Article 14 (rights and duties of parents) or Article 16 (prohibition on interference with privacy and home)."*
- B. *"[...]paragraph 2.23 says that "Where a child has been de-registered, the local authority should meet with the family as soon as possible to determine the reasons for home education [my underlining]." That sentence goes too far in suggesting that such a meeting is mandatory (either for the local authority and/or the family), and in implying that there is some obligation on parents to give a reason for de-registering their child with a view to home education."*
- C. *"While local authorities can request meetings and explanations, they cannot lawfully demand them. As drafted, the sentence gets the law wrong."*
- D. *"Similarly, in paragraph 2.31, the Draft Guidance says that "Where they can identify early signs of an intention to de-register, local authorities should contact parents to discuss their reasons." In implying an obligation on parents to respond to such requests, the guidance goes too far and gets the law wrong."*
- E. *"Paragraph 4.21 says that "In order for a local authority to satisfy itself of the suitability of education provided by the parents, the local authority should see and speak with the child." The word "**should**" is in bold in the text, and has a footnote which explains that a local authority would need a good reason not to comply with the guidance (and that refusal to comply by a family does not provide a good reason). That goes too far in suggesting that children/parents are under some sort of obligation to meet with the local authority – they are not."*
- F. *"The text also risks being read by local authorities as suggesting that they can (or indeed should) insist on seeing a child without its parents. There is no lawful basis for a local authority to behave that way simply because a child is being home educated. That must be made clear in the Guidance which currently gets the law wrong."*
- G. *"Paragraph 4.22 touches on that issue again in saying that "There may be occasions it is not in the best interests of the child for the local authority to meet with them, or in exceptional circumstances, the local authority can conclude without seeing the child they are receiving a suitable education." Two points arise: first of all the question of whether the child sees the local authority in relation to just the question of home education is entirely a matter for the child's parents and (for an older child) the child. This is not a question of "best interests", and it is entirely inappropriate for the Guidance to suggest that such a threshold or test applies."*

- H. "Secondly, sections 436A and 437 Education Act 1996 require the local authority to reach a view on whether a child is not receiving suitable education. Unless there is positive evidence that the education is not suitable, then the local authority could not reach a rational and therefore lawful conclusion to that effect. There is certainly no proper basis to create a presumption that the education is not suitable unless the local authority has seen the child in question, let alone provide that the local authority should only "exception-ally" depart from such a conclusion. While the Welsh Government can provide guidance on how a local authority approaches its statutory obligations, it cannot distort or subvert those obligations in the way which this Draft Guidance would appear to do here."
- I. "Paragraph 4.24 refers to information provided by a child and to what use may be made of it. That too implies some form of entitlement on the part of local authorities to insist on seeing a child, or on the part of parents/children to agree to that. There are no such legal entitlements or obligations and the guidance gets the law wrong in suggesting the contrary."
- J. "The paragraph continues "If it is clear that a child does not wish to be educated at home although the education provision is satisfactory, the local authority should discuss the reasons for this with the parents and encourage them to consider whether home education is in the bests interests of the child when clearly it is not what the child wants." That is unlawful in suggesting some form of hierarchy or presumption in favour of education at schools and against home education, when the law (and Education Act 1996 section 7 in particular) is entirely agnostic as between the two: they are equal in the eyes of the law with the only issue for each being whether the education being provided is suitable."
- K. "That same sentence is also unlawful in implying that the local authority can insist on discussions with parents and/or children (or that the latter have to engage in such discussions); also in suggesting that the local authority has any role in questioning the parental choice to home educate in circum-stances where that education is agreed suitable."
- L. "Those are clear interferences with, for example, Article 8 ECHR (right to respect for private and family life) which means that Article 14 ECHR (prohibition of discrimination) is engaged. That leads to the conclusion that there would be unlawful discrimination (contrary to Article 14 read in conjunction with Article 8) for a local authority to be taking the action in contemplation in that sentence of the guidance when it would not be doing the same for other children – there is (I assume) no equivalent guidance suggesting that local authorities should ask children at school whether they would like to be educated in a different way and then challenging parents on that basis."
- M. "To ask about those things - and certainly to insist on answers from, and then to act on those answers - from parents and pupils involved would be incompatible with Convention rights under the Human Rights Act 1998, and so un-lawful."

The advice concludes: "**Overall, if the matters set out above are adopted in the final guidance following consultation, then that final guidance will mis-state or misunderstand the law and so be unlawful (and/or leads to illegality by local authorities acting in the light of it).**"

It is not clear how local authorities would be guided to conduct themselves in accordance with the law by a document (the Guidance) that gets the law wrong and fails in so many respects.

2. EDUCATION MINISTER'S LETTER DATED 28 OCTOBER 2019

You have requested our input in respect of the Education Minister's [letter](#) of 28 October 2019.

Far from addressing our concerns the letter suggests that no change will be made to the Guidance in respect of mandatory meetings and this can be clearly implied from the following paragraphs:

"With reference to the comment that the draft guidance "mandates that home educating parents must meet with their local authority and allow their children to be interviewed", the guidance advises meeting families at least once a year to ensure the suitability of education is maintained.

Whilst there are no new legal duties placed on local authorities, the draft statutory guidance does represent a shift in current expectations of local authorities, it has been developed to assist them to carry out their existing duty to ensure children receive a suitable education." [emphasis added]

To suggest that the Guidance only advises (as opposed to mandates) and to say that "there are no new legal duties" is disingenuous, if not misleading. The legal advice raises serious concerns about the language used in this regard and the Guidance itself expressly confirms its mandatory status on several occasions, such as:

- *"1.1. [...] Local authorities must have regard to this statutory guidance in exercising their functions under that section."* And the footnote to that paragraph reads: "*'Must have regard' means to take account of this guidance and carefully consider it. Having done so, there would need to be a good reason to justify not complying with it."* [emphasis added]; and
- Paragraph 4.21 which, crucially, is referred to in the QC's advice (please see paragraph 1. E above).

Consequently, as it was held in *R v Islington LBC ex p Rixon* [1998] 1 CCLR 119, local authorities would only have liberty to deviate from the Guidance where the local authority judges on admissible grounds that there is good reason to do so, but without freedom to take a substantially different course.

Contrary to the minister's assertions, the Guidance does create new legal duties on local authorities, ie the duty to comply with the Guidance (the only justification for not doing so being a good reason) which in turn advises local authorities to meet with families, child, see the child etc. Given that local authorities can only depart from the Guidance if there is a good reason, such "advice" becomes a legal duty (ie mandatory).

We are unable to see how the Minister can justify stigmatising home educating families by making them and their children the only inhabitants of Wales, who would not be suspected of committing an offence, but yet subject to mandatory interviews. This is not least because where a social worker is refused consent to interview a child, they cannot interview that child without first obtaining a Court order. Consequently, parents suspected of causing significant harm to their children are entitled to have evidence of the requirement for a child interview to be presented to a Court, by the Authority and to have opportunity to challenge that application. How does this sit with home educating families being given no such choice and subjected to the serving of a school attendance order if they decline an interview with their child? School attendance orders are served by Authorities with no oversight by the Court. Furthermore, such school attendance orders could lead to criminal proceedings (not civil, as with social services applications) if the parent declines to comply. To add weight to this point, a child who is suspected of committing a crime may not be compelled to give evidence (UNCRC Article 40 iv) and yet the Guidance suggests that parents should allow their children to give such evidence unless they want to face a school attendance order.

The letter from the Minister goes on to say:

"I fully expect the guidance will undergo drafting changes as a result of the consultation."

It is not clear if such changes will address the issues raised in the legal advice or whether the revised wording will be put to consultation before it is issued in its final form. Clarification should be sought from the Minister in this regard. Notwithstanding that, our contention is that the legal issues with Guidance are such that the same should be scrapped altogether. If the Guidance was to survive it would have to be totally redrafted (as its current version relies heavily on the unlawful mandatory meetings, interviews, etc) and any such redraft would have to be put before public consultation which in turn should comply with the [Welsh Government Guidance on Making Good Decisions](#).

Finally, the letter says:

"We are seeking to strike a balance between the expectations of local authorities to discharge their duties in assuring themselves of the suitability of education being delivered, while protecting the choice to home educate and the flexibility home educators have in choosing how they educate their children."

Any such balance can only be sought within the limitations of a statutory guidance which cannot create new legal duties on local authorities or suggest that they have any such duties.

In addition, in striking such balance due regard must be had to the European Convention on Human Rights, including Article 8 ECHR (right to respect for private and family life) and the Welsh Government should be reminded of its obligations under the Human Rights Act 1988, particularly section 6(1) which states that "*[i]t is unlawful for a public authority to act in a way which is incompatible with a Convention right.*"

3. THE CHILDREN, YOUNG PEOPLE AND EDUCATION COMMITTEE'S LETTER DATED 19 NOVEMBER 2019

The Children, Young People and Education Committee (the **Education Committee**) has given significant time and attention to the views of the Children's Commissioner, but simply 'noted' concerns of home educating families without opportunity to hear directly from those with the greatest knowledge and experience of home education. In their [letter](#) to the Minister dated 19 November 2019 the Education Committee said:

"As part of these exchanges, we have stated clearly our belief that action is needed to ensure that children educated at home are seen and spoken to about the education they are receiving, and that they are happy, healthy and safe, and would like to reiterate these views at this stage".

There is no corresponding requirement to seek the views of schooled children as to their education (please see paras. 1. J to M of the legal advice above) and according to a [response](#) from the Children's Commissioner following a FOI request, only 2% of those children have given their views.

4. RESEARCH

Based on information obtained from local authorities under the Freedom of Information Act 2000 we conducted a full analysis (see [2015](#) and [2019](#) reports) of the facts and found that the proportion of school teachers found guilty of abusing children in their care, is greater than the proportion of home educated children who are subject to child protection plans, despite those children being under considerably greater scrutiny than other children. By way of example, please see [report](#) by York Consulting. Notwithstanding the above, the Children's Commissioner has confirmed that only 2% of schooled children have been enabled to give independent views in respect of their education. Home educated children in Wales are considerably less likely to commit an offence leading to a disposal than are schooled children, attain higher average academic results, are found to be at least as well socialised than are schooled children and far from being 'invisible' are uniquely visible.

"Rates of home educated children subject to a Child Protection Plan at 0.17 - 0.24% of the population, were also found to be less than teaching staff guilty of abuse offences 0.18 – 0.46%. Home educated children are found to not be at increased safeguarding risk, rather they are shown to be at lower risk than other children."

"Home educated children were found to be subject to statistically significant higher rates of referral for assessment under the Children Act 1989 s47 at 4.17% than were children under 5 years of age at 2.34 % and children aged 5 to 16 years at 2.03%. Despite these higher rates of referral, no significant difference was found between rates of child protection plan in children who are home educated at 0.44% and children aged 5 to 16 years at 0.43%. Difference in rates of child protection plan in children under 5 years of age compared to home educated children and children aged 5 to 16 years were statistically significant at 0.71%. Conversion rates from referral under the Children Act 1989 s47 to child protection plan were 11.06% in home educated children compared to 35.40% in children under 5 years of age and 26.81% in children aged 5 to 16 years".

Eitem 3.1

P-04-522 Asbestos mewn Ysgolion

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Cenric Clement-Evans ac ystyriwyd am y tro cyntaf gan y Pwyllgor yn ystod Rhagfyr 2013, ar ôl casglu 448 o lofnodion ar bapur.

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i roi mesurau ar waith i sicrhau bod rhieni a gwarcheidwaid plant yng Nghymru yn gallu cael mynediad rhwydd at wybodaeth am bresenoldeb asbestos mewn adeiladau ysgolion a beth a wneir i'w reoli.

O ystyried y risg i iechyd sy'n gysylltiedig â phresenoldeb asbestos mewn adeiladau cyhoeddus, credwn fod gan rieni a gwarcheidwaid yng Nghymru yr hawl i:

- gael gwybod os oes asbestos yn ysgolion eu plant;
- cael gwybod, os oes asbestos yn yr ysgol, ei fod yn cael ei reoli yn unol â Rheoliadau Rheoli Asbestos 2012;
- cael mynediad rhwydd at y wybodaeth honno ar-lein.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Canol Caerdydd
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

**P-04-522 Asbestos in schools, Correspondence – Petitioner to Committee,
27.11.19**

I am grateful for the Committee's continued interest in this important issue.

For completeness I would remind the Committee that I am the Secretary of the Cross Party Group on Asbestos (CPG) chaired by Dawn Bowden AM. I am also an observer member of the Joint Union Asbestos Group (JUAC) and operate their Twitter account @theJUAC. These memberships post-dated the commencement of my petition.

It is a little while since I have submitted any response to the Committee or been able to update them.

HSE Statistics on Mesothelioma Deaths

Attached is the HSE response to my Freedom of Information request dated 31 July 2019. It will be seen that in the period 2013 – 2017, there have been eight mesothelioma deaths between the ages of 16 and 74 (the HSE does not record mesothelioma deaths over 74-which means that inevitably the figures are likely to be higher) in Wales amongst further education teaching professionals, secondary education teaching professionals and primary and nursery education teaching professionals. I attach also the latest JUAC analysis of mesothelioma deaths among school staff from 1980 to 2017, with more than 380 school teaching professionals having died of mesothelioma in Britain since 1980, with an average of 19 deaths every year. In addition it will be noted that other support staff have died from mesothelioma, with the statistics less clear because of the manner in which the data is collected. The figures take no account of those who have died from mesothelioma as a result of childhood exposures in school. I am sure that the Petitions Committee will agree why this is such a significant issue.

Welsh Government Guidance-Asbestos Management in Schools

The Committee has asked that I comment on the Welsh Government Guidance on Asbestos Management in Schools. The Committee should be aware that I

contributed on behalf of the CPG to the consultation on draft guidelines. Together with other members of the CPG, I also attended the stakeholder meeting in May 2018, where the Health and Safety Executive (HSE) were represented together with representatives of both trade unions and local authorities. It was a positive and collaborative meeting.

I understand informally via JUAC that the Guidance has been a positive influence at the Department of Education (DfE) Asbestos in Schools Steering Group during their review of the DfE Guidance. (I would remind the Committee of my understanding that a representative of the Welsh Government Education Directive attends the DfE steering group. The same HSE representative who attended the meeting in May 2018 also attends).

My concern with regard to the Welsh Government Guidance is that there is no review date provided for, in contrast to the position of the DfE Guidance. I have previously referred to the need in Wales for a similar steering group to the DfE Group. I do not think that it is acceptable for Wales to rely upon the DfE Group, which as I have made clear in the past is primarily (and understandably) concerned with schools in England.

Asbestos in Schools Steering Group

As the Committee has been previously advised, during the course of this petition Welsh Government has established a group reviewing asbestos in schools in Wales but this has been entirely internal to Welsh Government, save for the presence of the HSE. The success of the stakeholder meeting in May 2018 and the positive discussions around the table led to significant changes in the Guidance from the draft previously circulated. I have long called for representation at such meetings from local authorities, trade unions, and experts. Victim organisations ought to be represented as well. I would maintain my call for such a representative group coupled with a review date.

Letter of the Minister to the Chair 20th May 2019

I note that the Minister wrote *inter alia*

“Asbestos management in schools - responses in the school condition survey

I am pleased to report that full assurances have now been received from local authorities confirming that the information they have provided is current and valid, and that schools in their estates with asbestos present have an asbestos management plan in place. On this basis, I have now decided to make this high level information available and will be instructing my officials to set this in motion as soon as possible.”

I would be grateful if the chair could confirm whether the high level information referred to has now been made available and how so.

Asbestos Management Assurance Process (AMAP)

Letter of the Minister to the Chair of the Cross Party Group on Asbestos 12th September 2019

This is attached. It will be noted the comments with regard to the AMAP in England.

“Asbestos Management in Schools: Assurance

Thank you for the information with regards the progress on the Asbestos management assurance process (AMAP) in England. As you will be aware, in Wales we monitor information about the presence of asbestos in our schools and confirmation that asbestos management plans are in place as part of our annual condition survey.

Following our annual survey earlier this year, I can confirm that we have full assurances from local authorities confirming that the information they provided is current and valid, and that schools in their estates with asbestos present have an asbestos management plan in place. We will continue to monitor this on an annual basis.”

For background I refer to my letter to the chair of the Public Accounts Committee of 20 May 2018 in which I highlighted the position of the Public accounts committee at Westminster.

<http://senedd.assembly.wales/documents/s76259/Letter%20from%20Cenric%20Clement-Evans%20-%20May%202018.pdf>

Therein I referred to the April 2017 recommendation by the committee at Westminster

"Recommendation: The Department should set out a plan by December 2017 for how it will fill gaps in its knowledge about the school estate in areas not covered by the property data survey. Specifically it needs to understand the prevalence, condition and management of asbestos, and know more about the general suitability and safety of school buildings."

It can be seen on any reading that there is a difference in the level of detail being required with regard to schools in England and schools in Wales. To my knowledge there has been no equivalent to the AMAP carried out in Wales. Respectfully I would suggest to the committee that this is a matter of concern, as this provides no assurance that the second aspect of the petition, namely "*to know whether, where asbestos is present, it is being managed in line with the Control of Asbestos Regulations 2012*" is being addressed.

Last weekend Lucie Stephens whose mother Sue Stephens

<https://you.38degrees.org.uk/petitions/protect-our-children-and-teachers-from-asbestos-exposure-in-schools> , a teacher died from Mesothelioma launched a new website <https://toxicschools.org.uk> . It is designed to allow every parent or school staff member to search online to find out if their school or that of their child contains asbestos. It relates only to schools in England as it is based on the data provided to the DfE via the AMAP process. Such online information, a request made in this petition, is not available to our school staff and parents in Wales.

Is Asbestos, where present, being managed in line with the Control of Asbestos Regulations 2012?

This is also a concern of the CPG on Asbestos and the Chair has written very recently to the Minister on 25 November seeking further information from the Minister. A copy is attached. The concerns of the CPG extend to other public buildings in Wales and copies of letters dated 25 November to the Minister for Housing and Local Government, and also to the Minister for Health and Social Services, are also attached. I shall inform the committee of any responses received in due course.

Asbestos in Public Buildings in Newport and Cardiff

I understand that one of my colleagues on the CPG, Mr Phillip Gower, recently wrote to the Minister for Health and Social Services relating to his concerns as to the conditions of public buildings containing asbestos in Newport and Cardiff. I attach a copy of the response from the Minister for Housing and Local Government together with Mr Gower's letter.

ResPublica Report

The Committee will no doubt have seen the recent articles in the media regarding asbestos in schools following the publication of the report by the think tank ResPublica "DON'T BREATHE IN: BRIDGING THE ASBESTOS SAFETY GAP", including the Guardian article "UK children exposed to more asbestos than other countries – report" <https://www.theguardian.com/society/2019/nov/25/uk-children-exposed-to-more-asbestos-than-other-countries-report>

A copy of the ResPublica report is attached and it is worth highlighting the short passage with regard to asbestos exposure in children.

"5.2 HARM OF ASBESTOS EXPOSURE IN CHILDREN

We carried out multiple searches around the term: 'biopersistence of asbestos fibres in children'. One article argues that there have not been enough high-quality studies to allow for clear conclusions to be drawn about how the age of exposure to asbestos affects the risk of developing asbestos-related cancers in the future.⁸⁶ Many articles provide evidence supporting the claim that exposure to asbestos early in life significantly increases the likelihood of developing mesothelioma.⁸⁷ Some articles go into greater detail, describing how the risk of developing mesothelioma doubles every ten years before the age of 30 in which someone is exposed to asbestos.⁸⁸ There is contention around whether children have an increased likelihood of developing other ARDs that have a shorter latency period as mesothelioma.

There is a gap in the research around whether children's incomplete development increases their vulnerability to ARDs. However, the academic literature does establish that exposure to asbestos at a younger age substantially increases the

likelihood that one will develop mesothelioma since one is more likely to live to an age where the symptoms will develop.”

Asbestos in Schools: the health of the children of our nation

The Committee is reminded, that it is the future health of the children of our nation that is at stake, which is of course why the Committee has considered this petition on so many occasions and continues to do so. It is why I and many others continue to press Welsh government for action over the issue of asbestos in our schools in Wales.

As ever I am grateful for the continued scrutiny by the committee of this issue.

Cenric Clement-Evans 27th November 2019

P-04-576 Caniatáu i Blant yng Nghymru Gael Gwyliau Teuluol yn Ystod Tymor yr Ysgol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Bethany Walpole-Wroe ac ystyriwyd am y tro cyntaf gan y Pwyllgor yn ystod Gorffennaf 2014, ar ôl casglu 1008 o lofnodion ar bapur (casglodd ddeiseb gysylltiedig dros 10,300 o lofnodion).

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i adolygu'r canllawiau i Awdurdodau Lleol o ran penaethiaid ysgolion yn gallu awdurdodi absenoldeb ar gyfer gwyliau teuluol yn ystod y tymor. Mae llawer o deuluoedd o gefndiroedd tlawd, na allant fforddio mynd ar wyliau yn ystod y tymor, oherwydd bod gwyliau tua 60% yn ddrutach yn ystod y cyfnod gwyliau. Hefyd, mae llawer o deuluoedd lle mae'r rhieni yn gweithio yn methu cymryd amser i ffwrdd yn ystod gwyliau'r ysgol. Gall gwyliau fod yn hynod o addysgiadol, a rhoi ymwybyddiaeth i'r plant o'r byd y maent yn byw ynnyd.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Ceredigion
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

**P-04-576 Allow Children in Wales to Have a Family Holiday During Term Time,
Correspondence – Petitioner to Committee, 20.11.19**

Thank you for your update,

the action that we would taken is very clear, we want the power to approve leave during term time for pupils, to be given back to the Head teachers, we want the Welsh Assembly to stop claiming that they still do have this power, most of the education consortia have prevented them from doing this by removing the 'H' code from the attendance forms, thus leaving the Head teacher the choice of putting the absence down to unapproved or lying about the reason the child was not in school and putting their job in jeopardy. Neither of these options is acceptable and this can easily be remedied by the 'H' code being reinstated without further delay. We also believe that the Welsh Assembly should take attendance out of the Pisa survey, which would take pressure off the hugely demoralise teaching workforce, who are frightened to talk on the record because they fear for their jobs if they do, but are most eloquent about it in private, and the pupils alike.

B Walpole-Wroe

P-04-606 Sicrhau bod ysgolion yn defnyddio eu pwerau statudol o dan reoliad 7 o Reoliadau Addysg (Cofrestru Disgyblion) (Cymru) 2010 heb unrhyw ymyrraeth neu ragfarn.

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan *Rhieni Pembs eisiau cael dweud* ac ystyriwyd am y tro cyntaf gan y Pwyllgor yn ystod Rhagfyr 2014, ar ôl casglu 812 o lofnodion ar lein.

Geiriad y ddeiseb

Gofynnwn i Gynulliad Cenedlaethol Cymru sicrhau bod ysgolion yn rhydd i ddefnyddio eu pwerau statudol o dan reoliad 7 o Reoliadau Addysg (Cofrestru Disgyblion) (Cymru) 2010 heb ymyrraeth gan gyrrff fel awdurdodau lleol a consortia addysg rhanbarthol, a heb fygythiad o gael eu cosbi drwy'r prosesau arolygu ysgolion, dyfarniadau perfformiad a bandio.

Mae'r awdurdodau lleol yng Nghymru a'u consortia yn argymhell na ddylai ysgolion ddefnyddio eu pwerau statudol o dan y ddeddfwriaeth uchod, gan adael mwy o deuluoedd yn agored i'r bygythiad o hysbysiadau cosb o dan Reoliadau Addysg (Hysbysiadau Cosb) (Cymru) 2013 nag a fyddai wedi bod fel arall. Gwneir yr argymhellion hyn ar y sail eu bod yn gallu gwella cyrhaeddiad er gwaethaf y diffyg tystiolaeth bod absenoldeb o'r math a ganiateir o dan reoliad 7 o Reoliadau Addysg (Cofrestru Disgyblion) (Cymru) 2010 yn arwain at gyrhaeddiad gwaeth.

Ar hyn o bryd gellir cosbi ysgolion yng Nghymru trwy'r prosesau arolygu, dyfarniadau perfformiad a bandio ysgolion am awdurdodi absenoldebau cyfreithlon fel salwch, gwyliau teuluol neu ddigwyddiadau ac achosion eraill sy'n galluogi teuluoedd i gymryd rhan lawn mewn bywyd teuluol preifat arferol.

Mae'r argymhellion a'r prosesau hyn yn gogwyddo ysgolion yn erbyn awdurdodi absenoldeb cyfreithlon, ac yn gwneud ysgolion yn amharod i arfer eu pwerau statudol o dan reoliad 7 o Reoliadau Addysg (Cofrestru

Disgyblion) (Cymru) 2010. Gall hyn niweidio'r berthynas rhwng y cartref a'r ysgol a lles plant. Lle bydd teulu yn anghytuno â'r penderfyniad i wrthod awdurdodi absenoldeb ar sail cydraddoldeb, hawliau dynol neu les plant does dim llwybr apêl annibynnol. Lle mae teulu yn anwybyddu'r penderfyniad i wrthod awdurdodi absenoldeb gall hynny arwain at hysbysiad cosb a throseddoli possibl. Ceir effaith economaidd ar y diwydiant twristiaeth a hamdden yng Nghymru sy'n darparu cyflogaeth ac incwm i lawer o'n teuluoedd.

Gwybodaeth Ychwanegol

Mae Rheoliad 7 o Reoliadau Addysg (Cofrestru Disgyblion) (Cymru) 2010 yn rhoi pŵer disgrifiol i ysgolion i awdurdodi hyd at 10 diwrnod o absenoldeb yn ystod y flwyddyn ysgol ar gyfer gwyliau teuluol a mwy na 10 diwrnod o absenoldeb mewn amgylchiadau eithriadol.

Cynghorir ysgolion yn erbyn defnyddio'r pŵer hwn gan eu hawdurdodau lleol. Maent yn teimlo dan bwysau i wella ffigurau presenoldeb ysgolion gan Estyn, arolygiaeth addysg a hyfforddiant Cymru, a all eu cosbi os yw presenoldeb yn is na lefel benodol.

Mae'r ymgyrch i wella presenoldeb yn seiliedig ar y dybiaeth y bydd yn gwella cyrhaeddiad addysgol. Mae hyn yn gor-symleiddio mater cymhleth iawn. Mae presenoldeb a chyrhaeddiad yn gysylltiedig ond ni phrofwyd bod cysylltiad achosol. Mae ymchwil yn dangos nad yw absenoldeb ar gyfer gwyliau teuluol yn effeithio ar gyrhaeddiad ar lefel ysgol gynradd, a bod rhywfaint o absenoldeb yn annhebygol o gael unrhyw effaith ar lefel ysgol uwchradd. ("Profil o Absenoldeb Disgyblion, 2011, DfE").

Gall penderfyniad ysgol i wrthod awdurdodi absenoldeb a ganiateir o dan y gyfraith niweidio o ddifrif y berthynas rhwng y cartref a'r ysgol, yn enwedig os bydd y teulu yn credu bod yr absenoldeb yn bwysig i les eu plentyn, ac yn cymryd eu plentyn o'r ysgol beth bynnag. Gall y teulu gael hysbysiad cosb (dirwy) neu gael eu troseddoli.

Mae llawer o resymau dilys pam bod plant a theuluoedd angen yr hyblygrwydd i fod yn absennol o'r ysgol yn ystod amser tymor. Mae hynny'n cynnwys anhawster i gael gwyliau blynnyddol yn ystod gwyliau'r ysgol, digwyddiadau teuluol pwysig, yn byw'n bell o rieni dibreswyl, neiniau a theidiau, a theulu estynedig. Mae teuluoedd sy'n cael eu cyflogi yn y diwydiant twristiaeth a hamdden yng Nghymru wedi teimlo effaith economaidd sylweddol o'r gwaharddiad ar wyliau amser tymor yn Lloegr eleni. Nododd Adroddiad Plentyndod Da 2014 bod yr ysgol yn ddim ond un o'r deg agwedd ar fywyd sy'n cael y dylanwad mwyaf ar les plant. Y lleill oedd y teulu, y cartref, sefyllfa ariannol, ffrindiau, iechyd a dewis.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Preseli Sir Benfro
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Eitem 3.4

P-05-807 Dylid adolygu a newid y canllawiau o ran gwobrau am bresenoldeb mewn ysgolion yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Laura Charles-Price ac ystyriwyd am y tro cyntaf yn ystod Ebrill 2018, ar ôl casglu 123 o lofnodion ar-lein.

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i adolygu unrhyw ganllawiau y mae'n eu rhoi o ran gwobrau am bresenoldeb mewn ysgolion yng Nghymru.

Mae llawer o blant ledled Cymru yn dioddef o salwch cronig sy'n effeithio ar eu presenoldeb yr ysgol. Gall plentyn golli ysgol oherwydd y salwch ei hun neu oherwydd apwyntiadau ysbty y mae'n rhaid iddo fynd iddynt mewn cysylltiad â'r salwch.

Caiff gwobrau am bresenoldeb, y mae llawer o'r plant hyn yn colli cyfle i'w hennill, eu cyflwyno gan ysgolion bob blwyddyn. Mae hyn yn annheg, ac mae hefyd yn gwahaniaethu yn erbyn y plant hyn.

Hoffwn gynnig bod Llywodraeth Cymru naill ai'n cyflwyno ystyriaethau ar gyfer y plant hyn, neu'n cynghori awdurdodau lleol ac ysgolion na ddylid rhoi gwobrau am bresenoldeb.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gŵyr
- Gorllewin De Cymru

P-05-807 Review and change the guidance for attendance awards in Welsh schools, Correspondence – Petitioner to Committee, 25.11.19

I have no further comments to add, the situation is still exactly the same, where by children with long term chronic illness, are continually punished for having to attend appointments and missing school in general due to their conditions.

It really is an appalling state of affairs.

Kind Regards

Eitem 3.5

P-05-754 Diffyg cymorth i blant ag anableddau mewn argyfwng

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Rebecca Weale ac ystyriwyd gan y Pwyllgor am y tro cyntaf yn ystod Mehefin 2017, ar ôl casglu 200 llofnod.

Geiriad y ddeiseb

Yr wyf yn ceisio tynnu sylw at yr angen i dîm argyfwng plant Cwm Taf gydnabod bod angen hanfodol i blant ag anableddau gael cymorth mewn argyfwng, a chael yr hawl i gael eu trin fel unrhyw blentyn arall.

Yr wyf yn fam i bedwar o blant. Mae gan Tom, fy mab canol, anghenion niferus, anawsterau dysgu difrifol, awtistiaeth, anhwylder hwyliau yn ogystal â phroblemau iechyd ychwanegol eraill. Mae Tom yn cyrraedd pwyt argyfwng bob hyn a hyn, sy'n golygu cynnydd mewn ymddygiad ymosodol, gweiddi yn uwch nag arfer, anafu ei hun yn ogystal ag eraill, a llawer o newidiadau eraill mewn ymddygiad. Mae sgiliau cyfathrebu Tom yn hynod gyfyngedig ac nid yw'n gallu dweud wrthym beth sydd o'i le na beth y gallwn ei wneud i helpu. Rydym wedi bod ar bwynt argyfwng gyda Tom, sydd bellach yn 15 oed ac ar ddogn uchel o feddyginaethau, lawer gwaith dros y blynnyddoedd ac mae'n rhyfeddol nad yw'r sefyllfa wedi gwella o ran cymorth i blant ag anableddau pan fyddant mewn argyfwng. Mae Tom mewn argyfwng ar hyn o bryd, ac wedi bod felly ers peth amser. Ychydig iawn o gymorth yr ydym ni fel teulu wedi'i gael, os o gwbl, i'w helpu drwy'r cyfnod anodd hwn. Rwyf wedi cael gwybod bod tîm argyfwng plant yn bodoli. Fodd bynnag, nid yw'n cefnogi plant ag anableddau! Siawns nad yw plentyn mewn argyfwng, p'un a oes ganddo anableddau neu beidio, yn dal i fod yn blentyn mewn argyfwng. Yn wir, efallai fy mod yn anghywir, ond mewn rhai achosion efallai bod angen mwy o gymorth argyfwng arno. Ni allaf gredu bod y rhaniad hwn yn dal i fod yn dderbyniol yn yr oes hon.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Merthyr Tudful a Rhymni
- Dwyrain De Cymru

**P-05-754 Lack of Support for Children with Disabilities at Crisis,
Correspondence – Petitioner to Committee, 21.11.19**

Once again I have received no update or any correspondence relating to the petition whatsoever from Cwm Taff Health Board. I have deliberately refrained from making any contact myself with the hope that the professionals would have corresponded at some point, however I am not shocked with the lack of response or support.

I appreciate that Cwm Taff have other agendas, problematic issues and situations at hand at present, although that is no excuse to choose to put this very important, much needed issue aside while dealing with other pressures the Health Board are currently facing. They have a duty of care to all health needs, and therefore have a duty to act according to each and every need. Again, I cannot stress that I appreciate the fact that staff and resources are stretched, although communication is key and costs nothing.

My son Tom has currently gone through the process of transition to adult services, and I may add has not had the smoothest of journeys.

Starting this petition gave me some sort of hope that possible changes would be made, and that help and support would be provided for the vulnerable children and families, like mine. I hoped we would finally receive the support that should already be available without having to fight for it. Bear in mind, these families, like my family, are already fighting a fight of their own every single day. Today I feel that starting the petition has achieved nothing, as children and families are still struggling and under constant pressure.

I have recently been made aware that our local special needs school, that of which my son attends, are having difficulties funding the school nurse, a much-needed essential at a school with such needs (such as having bloods taken at the school, etc) however, this has very recently been provoked due to funding. These children have been having bloods taken within a safe, familiar environment for many years with much more success than any other clinical environment, but it's apparently justified to take another part of security away due to funding.

Once again, thank you for your time,

Eitem 3.6

P-05-846 Achub Ysbyty Tywysog Philip Llanelli

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Sospan. Mae'r ddeiseb wedi casglu 12,745 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i achub ein hysbyty Tywysog Philip, Llanelli.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Llanelli
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

P-05- 846 Save our Hospital at Prince Philip Llanelli, 27.11.19

We would be grateful if the petition could be held for a further six months

We are engaging with the Health Board on a regular basis and hopefully in the next few months will be able to secure a planned future for our Hospital

Can we take this opportunity to thank the committee again for their support

Thanks

Eitem 3.7

P-05-849 Dylai pob dyn yng Nghymru gael mynediad drwy'r GIG at y profion diagnostig gorau posibl ar gyfer canser y prostad.

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Stuart Davies, wedi iddi gasglu 5,916 o lofnodion ar-lein a 429 ar bapur, sef cyfanswm o 6,345 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Yr ydym ni sydd wedi llofnodi isod yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i weithredu ar unwaith a sicrhau bod sganiau delweddu atseiniol magnetig amlbaramedrig (mpMRI) o ansawdd uchel cyn biopsi ar gael i bob dyn cymwys yng Nghymru lle mae amheuaeth bod arno ganser y prostad.

Pam mae angen y ddeiseb hon?

Gall fod yn anodd gwneud diagnosis ar gyfer canser y prostad. Ers blynnyddoedd, mae biopsiau i ddynion wedi bod yn ymyrrol ac yn boenus. Weithiau gallant arwain at heintiau difrifol – ni ddylai dyn gael biopsi oni bai bod rhaid.

Mae cynnal biopsi cyn cynnal sgan mpMRI yn golygu defnyddio cyfres o nodwyddau i godi samplau o feinwe ar hap o'r prostad, i weld a oes celloedd canseraidd. Y broblem gyda'r technegau hyn yw bod bylchau rhwng y nodwyddau, sy'n golygu bod canserau sylweddol weithiau'n mynd heb eu canfod os nad oes sampl o'r rhan honno o feinwe. Gall biopsi arwain at ganlyniadau positif anghywir, sef diagnosis o ganser nad yw'n arwyddocaol yn glinigol, a gall hyn arwain at or-drin cleifion yn ddiangen.

Gellir defnyddio sganiau mpMRI ar y cyd â phrofion eraill i gynyddu nifer y canserau prostad ymosodol sy'n cael eu darganfod ynghynt. Profwyd bod cynnal sganiau mpMRI i safon ddigonol hefyd yn lleihau yn ddiogel nifer y dynion a allai gael biopsi yn ddiangen, a hynny drwy gadarnhau nad oes arnynt ganser y prostad yn gynharach yn y broses.

Beth yw mpMRI?

Ystyr mpMRI yw delweddu atseiniol magnetig amlbaramedrig. Mae'n cyfuno hyd at dri math gwahanol o sgan i greu delwedd gliriach o'r hyn sy'n digwydd yn y prostad. Hefyd, mae chwistrelliad lliw yn golygu y gellir gwella delweddau'r sganiau i allu gweld yn gliriach a oes canser yn bresennol ai peidio. Mae hyn yn wahanol i sgan MRI safonol, sy'n creu delwedd o organau

mewnol. Yn aml iawn, nid yw delweddau MRI yn ddigon clir i wneud diagnosis o ganser cynnar y prostad gyda sicrwydd.

Beth sy'n digwydd yng Nghymru?

O'r saith Bwrdd Iechyd sydd yng Nghymru, tri sy'n darparu mpMRI cyn biopsi. Dim ond un bwrdd sy'n defnyddio mpMRI i safon ddigon uchel i allu cadarnhau yn ddiogel nad oes angen biopsi ar ddyn. Mae hyn yn golygu nad oes gan ddynion mewn pedwar Bwrdd Iechyd fynediad at mpMRI fel prawf diagnostig, oni bai eu bod yn talu dros £900 i'w gael yn y sector preifat.

Mae rhagor o wybodaeth am mpMRI a biopsiau yma:

<https://prostatecanceruk.org/prostate-information/prostate-tests/introduction-to-prostate-tests>

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- De Clwyd
- Gogledd Cymru

Ein cyf/Our ref VG/07969/19

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Janet Finch-Saunders AM
Chair
Petitions Committee
National Assembly for Wales
Cardiff
CF99 1NA

Government.Committee.Business@gov.wales

21 October 2019

Dear Janet,

Thank you for your letter of 30 September regarding petition P-05-849: all men in Wales should have access through the NHS to the best possible diagnostic tests for prostate cancer.

In recognition of the emerging evidence and the National Institute for Health and Care Excellence's review of its guidance, the Welsh Government convened three workshops to bring the clinical community together to create a consensus on the best way forward and to enable local planning to comply with any revised guidance. At the most recent workshop on 2 October 2019, Health Boards not providing investigations in line with the revised guidance were required to provide updates on their implementation plans. It is my expectation that all Health Boards will come into line with guidance by the end of the financial year, potentially earlier. This programme of change is being overseen by the National Imaging Network and the Wales Urology Board. I will continue to monitor progress closely.

While Health Boards are transitioning to this new service model, people with suspected prostate cancer will continue to be investigated in line with the extant clinical pathways. While I appreciate it is desirable for appropriate patients to be offered pre-biopsy mpMRI, I accept that Health Boards will need time to put in place the relevant equipment, training and capacity to do this.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 114

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

As said in my earlier correspondence, should patients seek to be investigated by private means then this must remain a matter for those patients concerned. I understand the point being made by Prostate Cancer UK about the fairness of some men seeking private investigations but we must not lose sight of the fact that all men in Wales with suspected prostate cancer will continue to be offered expert NHS diagnostic care.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Vaughan Gething".

Vaughan Gething AC/AM

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

P-05-849 All men in Wales should have access through the NHS to the best possible diagnostic tests for prostate cancer, Correspondence – Cancer Research Wales to Committee, 24.10.19

We agree in principle with the chief recommendations that all men should be offered mpMRI scanning as a first line investigation where appropriate. To ensure health equality across Wales we agree that such scans may have to be provided short term through other health boards or private providers. However, long term investment in infrastructure and training of personnel is essential to ensure that all men across Wales have routine access to the best standard of care which mpMRI scanning provides.

Ann Tate

Chief Executive Officer

11 November 2019

Janet Finch-Saunders AM
Petitions Committee
National Assembly for Wales
Cardiff CF99 1NA

First floor, 1 Oldfield Rd,
Bocam Park, Pencoed,
Bridgend, CF35 5LJ

Llawr cyntaf, 1 Ffordd yr Hen Gae,
Parc Bocam, Pencoed,
Pen-y-bont, CF35 5LJ

Dear Janet,

Re: Petition P-05-849 All men in Wales should have access through the NHS to the best possible diagnostic tests for prostate cancer

Thank you for your correspondence dated 22 October 2019.

Pre-biopsy Multiparametric MRI (mpMRI) is NICE guidance and Macmillan Cancer Support fully expects this to be the standard of care for eligible patients with suspected prostate cancer in Wales. We have recently been made aware that Betsi Cadwaladr University Health Board has established pre-biopsy mpMRI as part of the pathway and started accepting referrals. I believe this change came into effect on 31 October 2019.

To the best of our understanding, all Health Boards in Wales - with the exception of Powys Teaching Health Board, which refers out of area – are now providing pre-biopsy mpMRI as standard.

The next challenge is to ensure all health boards can sustainably provide the service with the additional numbers of patients. Macmillan will be monitoring the developments closely and we hope this provides a higher standard of care for people suspected of having prostate cancer.

Yours sincerely,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "R Pugh".

Richard Pugh

Head of Services (Wales), Macmillan Cancer Support

**P-05-849 All men in Wales should have access through the NHS to the best possible diagnostic tests for prostate cancer,
Correspondence – Petitioner to Committee, 22.11.19**

Interesting the points about the interim period being made time and time again, yet the Betsi is refusing to repay those guys who have made payments since we met with the Chair of the Board and the Director of Nursing. It would be helpful if the committee made reference to this to the Minister?
Stu

Stu Davies

To: Petitions Committee, National Assembly for Wales

22nd November 2019

Dear Ms Janet Finch-Saunders AM,

RE: Petition P-05-849

Firstly, we would like to thank you for the opportunity to contribute to this important debate in the Welsh Assembly.

As a charity, we strongly support the introduction of pre-biopsy mpMRI in the diagnosis pathway as outlined by NICE in the revised guidelines on prostate cancer diagnosis and management which came into being in May 2019.

It is Orchid's view that the implementation of high-quality pre-biopsy mpMRI will likely reduce the number of men who are over diagnosed and overtreated for prostate cancer. This not only directly benefits patients who will be spared potentially unnecessary invasive treatments but could also save the health service in treatment and care costs. It is also possible that in time, if the number of overdiagnoses and overtreatments are reduced, there will be greater confidence in the diagnosis pathway which could help to encourage more men to seek medical attention sooner, aiding earlier diagnoses and improving outcomes for both patients and the health service.

We understand that only two of the seven Health Boards in Wales currently offer pre-biopsy mpMRI. It is our view that this must be addressed as a matter of urgency so as to achieve adherence to the NICE Guidelines across the entirety of Wales. It is not fair or equitable that some men in Wales currently have access to pre-biopsy mpMRI and others do not, simply based on location.

In view of the current situation, Orchid would in principle support an interim plan if it were to enable men who would be appropriate for a pre-biopsy mpMRI to do so – these men should not have to seek 'private means' in order to have a pre-biopsy mpMRI in line with NICE Guidance.

Orchid believe that if any interim arrangements should be put in place, they must only be interim and that efforts should not be diverted from delivering a full roll-out of pre-biopsy mpMRI across Wales. To that end we were reassured to read in the Minister's letter to the Petitions Committee (of 1st July 2019) that the Government and Health Boards have implementation plans in place. These must now be delivered as quickly as possible.

Finally, we would like to acknowledge and thank Mr Stuart Davies and the 6,345 people who have pledged their support to this petition, their work in fighting for better outcomes for the men of Wales is admirable.

Yours sincerely,

Rebecca Porta

Chief Executive Officer, Orchid Cancer Appeal

Orchid, 60 Gray's Inn Road, London WC1X 8AQ

T: 0203 745 7310 F: 0207 388 1175 E: info@orchid-cancer.org.uk W: www.orchid-cancer.org.uk

Orchid Male Cancer Helpline: 0808 802 0010 or email: helpline@orchid-cancer.org.uk

Tudalen y pecyn 119

Registered in England with the Charity Commission No. 1080540. Company registered in England No. 3963360

P-05-849 All men in Wales should have access through the NHS to the best possible diagnostic tests for prostate cancer, Correspondence – Prostate Cancer Wales to Committee, 23.11.19

Dear Ms Janet Finch- Saunders AM.

I write regarding the petition for the implementation of mpMRI screening before biopsies. Firstly I would inform you that I am also a Prostate cancer patient which is of the aggressive type and has metastasised and have actually undergone the Truss biopsy. The biopsy is a very invasive and painful but nevertheless essential procedure. I also have concerns around infection and cancer spread with biopsies. I had ten biopsies taken and all proved positive. The biopsies are essential in the staging and determining the aggressiveness of the cancer. We as a charity would welcome the roll out of mpMRI prostate cancer screening prior to biopsies in Wales. Before it is fully implemented it is essential that we have the capacity to do so and that radiologists are competent and trained in the diagnosis. We should learn the lessons from the Bowel cancer screening programme whereby we didn't have the capacity or the Endoscopists to implement properly. GP awareness is imperative and to add lower back pain as a symptom as was in my case. Hopefully one day a tool for earlier mass screening will be discovered .

Yours Nick Phillips.

Prostate cancer Wales subsidiary off Cancer Research & Genetics UK.

P-05-854 Gwneud hyfforddiant Anabledd Dysgu yn orfodol ar gyfer staff ysbytai

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan The Paul Ridd Foundation, ar ôl casglu 5,654 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Paul Ridd oedd ein brawd. Roedd ganddo anableddau dysgu difrifol a bu farw yn Ysbyty Treforys yn 2009. Dywedodd adroddiad yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus fod yr amgylchiadau'n arwain at farwolaeth Paul, sef esgeulustod, diffyg hyfforddiant ac anwybodaeth yn ffactorau cyfrannol a arweiniodd at farwolaeth Paul. Rhaid i'r Llywodraeth sicrhau bod pob gweithiwr gofal iechyd proffesiynol yn cael hyfforddiant gorfodol i fynd i'r afael â'r anghydraddoldebau iechyd enfawr sy'n wynebu pobl ag awtistiaeth ac anabledd dysgu.

Nid yw 1 o bob 4 gweithiwr gofal iechyd proffesiynol erioed wedi cael hyfforddiant ar anabledd dysgu neu awtistiaeth. Mae hyn yn annerbyniol. Hoffai dwy ran o dair gael mwy o hyfforddiant, ac mae 1 o bob 3 yn credu bod diffyg arweinyddiaeth y llywodraeth yn cyfrannu at broblemau marwolaethau y gellir eu hosgoi (ystadegau o'r arolwg a gynhaliwyd gan YouGov ar gyfer Mencap: <https://www.mencap.org.uk/press-release/concerns-over-lack-clinical-training-causing-avoidable-learning-disability-deaths>).

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Aberafan
- Gorllewin De Cymru

**P-05-854 Make learning disability training mandatory for hospital staff,
Correspondence – Petitioner to Committee, 26.11.19**

Following on from the debate at the Senedd on November 6th we would like to reiterate the importance that the mandatory learning disability training is delivered in a meaningful and interactive way, with the support of people with a learning disability wherever possible.

Kind regards

P-05-905 Galw am Ymchwiliad Barnwrol Annibynnol i ad-drefnu gwasanaethau o fewn Bwrdd Iechyd Cwm Taf

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Mark Adams and Robert Bevan, ar ôl casglu cyfanswm o 387 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i ofyn i Lywodraeth Cymru wahardd y defnydd o anifeiliaid mewn syrcasau a sioeau teithiol yng Nghymru.

Ar 17 Gorffennaf 2018, dywedodd Carwyn Jones AC, Prif Weinidog Cymru:

"Yn olaf, Lywydd, byddwn yn cyflwyno Bil i wahardd y defnydd o anifeiliaid gwylt mewn syrcasau teithiol. Mae lles anifeiliaid yn flaenoriaeth i'r Llywodraeth hon ac mae'r ffordd yr ydym yn trin anifeiliaid yn adlewyrchiad pwysig o'n gwerthoedd fel cymdeithas. Mae syrcasau yn fusnesau cyfreithlon, ac nid ein bwriad ni yw gwahardd pob math o adloniant syrcas yng Nghymru. Ond mae'r defnydd o anifeiliaid gwylt yn y cyd-destun hwn yn hen ffasiwn ac yn annerbyniol yn foesol. Byddwn yn gwahardd eu defnyddio mewn syrcasau teithiol yng Nghymru."

Mae syrcas yn ffurf ar gelf ynddo'i hun. Er bod syrcasau wedi'u cysylltu'n gryf â'r defnydd o anifeiliaid yn y gorffennol, mae'n amlwg bod chwaeth y cyhoedd mewn materion o'r fath wedi newid yn sylweddol yn ystod y blynnyddoedd diwethaf. Dangosir hyn gan nifer cynyddol y syrcasau sy'n cynnwys pobl yn unig, ynghyd â llwyddiant y syrcasau hyn. Tra bod y sioeau hyn yn aml yn cael eu perfformio o flaen cynulleidfaoedd llawn heb unrhyw brotestwyr tu allan i'r babell, mae'n deg dweud bod y gwrthwyneb yn wir o ran y syrcasau a'r sioeau teithiol sy'n parhau i ddefnyddio anifeiliaid, hyd yn oed y rhai sy'n defnyddio anifeiliaid nad ydynt wedi'u diffinio fel anifeiliaid gwylt.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae pryder mawr ymhlið y cyhoedd ynghylch trosglwyddo gwasanaethau o Ysbyty Brenhinol Morgannwg i Ysbyty'r Tywysog Siarl ac Ysbyty Tywysoges

Cymru. Mae'r trosglwyddiadau hyn wedi cael effaith fawr ar breswylwyr Rhondda Cynon Taf. Mae preswylwyr am i'r gwasanaethau ddychwelyd.

Poblogaeth Rhondda Cynon Taf yw 235,000, gyda datblygiadau tai mawr yn codi yn ne'r fwrdeistref ac yn awdurdod cyfagos Caerdydd, sy'n agos at Ysbyty Brenhinol Morgannwg. Bydd y datblygiadau hyn yn cael effaith ychwanegol ar wasanaethau cyhoeddus, yn enwedig y gwasanaeth iechyd a gofal cymdeithasol. Mae preswylwyr yn mynegi pryderon yn barhaus am fynediad at y gwasanaethau hyn ers i rai o'r newidiadau ddigwydd. Mae'r materion yn cynnwys amseroedd teithio yn achos triniaeth frys, gorfod mynd i glinigau yn rheolaidd a chysylltiadau trafnidiaeth gwael i deuluoedd a ffrindiau ymweld â chleifion, a dim ond rhai o'r sylwadau a wnaed yw'r rhain.

Y prif feysydd y mae preswylwyr yn pryderu amdanyst yw:

- Mamolaeth – sydd eisoes yn destun ymchwiliad
- Pediatreg
- Uned Gofal Babanod Arbennig
- Adran Damweiniau ac Achosion Brys
- Pobl hŷn yn baglu ac yn cwympo, gan arwain at farw yn yr ysbyty
- Gwasanaethau y Tu Allan i Oriau
- Gwasanaethau Cardiaidd
- Effaith ar wasanaethau meddygon teulu/gofal sylfaenol lle mae meddygfeydd meddygon teulu yn cael eu rheoli gan feddygon locwm yn bennaf, sy'n sefyllfa gronig yn y Rhondda yn benodol – methu â recriwtio meddygon teulu

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Pontypridd
- Canol De Cymru

P-05-905 Call for an Independent judicial Inquiry into the reorganisation of services within Cwm Taf Health Board, Correspondence – Petitioner to Committee, 19.11.19

Thank you for sending this to me. I have already followed the debate on this petition and am pleased to note that further consideration is to be given. I note that Mike Hedges AM suggested that a further two weeks be given to allow further response, I and Mark Adams welcome this and wish to submit the following further information.

Today we note that two further reports by the Health Inspectorate Wales and Wales Audit Commission are now in the public domain which are seriously critical about the way some departments at Royal Glamorgan (and Prince Charles) were run, particularly in respect of patient care, the reporting of incidents and an apparent culture of fear. These reports I am sure will be considered by the committee when further consideration of the petition is to be considered.

Further consideration needs to be given to the safety, effectiveness and efficiency of the services provided by the changes imposed on Royal Glamorgan Hospital since the advent of the South Wales Programme. It is clear that the changes have resulted in experienced staff leaving the service or taking early retirement as they feel they can no longer work under the day to day pressures of delivering services in a climate of fear and intimidation. Recent conversations we have had with staff indicate there is still a climate of uncertainty about what services are going to be provided and where, they feel that senior management are unsupportive and the main reason they feel this is happening is because of the ill thought out impact that South Wales Programme would have on their ability to deliver on behalf of the public.

It is clear and evident that failure to manage and deliver health services at Royal Glamorgan in a safe and effective manner is having on the residents of Rhondda and Rhondda Cynon Taff. The frontline staff at this hospital are excellent and professional but sadly they and the public have been let down by changes that were totally unnecessary and poorly managed.

Eitem 3.10

P-05-723 – Sefydlu System Bleidleisio Cynrychiolaeth Gyfrannol ar gyfer Etholiadau Cyngorau Lleol Cymru.

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Mohammed Sarul Islam ar ôl casglu 202 llofnod bapur.

Geiriad y ddeiseb

Rydym ninnau sydd wedi llofnodi isod yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i sefydlu system bleidleisio cynrychiolaeth gyfrannol ar gyfer etholiadau'r 22 o gynghorau yng Nghymru

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerdydd
- Canol De Cymru

P-05-800 Apêl Brys am Gomisiynydd Cyn-filwyr Cymru i ofalu am iechyd a lles cyn-filwyr sydd wedi'u hanafu, sy'n sâl neu sy'n ddigartref

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Nicola Hester, ar ôl casglu 50 o lofnodion ar-lein.

Geiriad y ddeiseb:

Yma yng Nghymru, roeddwn i'n falch mai ni oedd y cyntaf i gael Comisiynydd ar gyfer Plant a Phobl Ifanc a Chomisiynydd ar gyfer Pobl Hŷn. Yn anffodus, mae'r Alban wedi achub y blaen arnom i gael Comisiynydd ar gyfer Cyn-filwyr.

Rydym ni gyn-filwyr angen rhywun i fod yn llais a chynrychiolaeth ar ein rhan i lywodraeth Cynulliad Cymru. Nid beth mae'r "uwch-swyddogion" eisiau i chi ei wybod.

Rydym angen rhywun a all gwrdd â ni, a fydd yn gwybod ein safbwyt a'r hyn yr ydym ei angen. I gefnogi'r sawl anffodus sy'n cael eu hunain yn y carchar yn hytrach nag eu bod derbyn triniaeth iechyd meddwl am Anhwylder Straen Wedi Trawma (PTSD).

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Torfaen
- Dwyrain De Cymru

Eitem 3.12

P-05-843 Mwy o hawliau trydydd parti mewn apeliadau cynllunio

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Emma Eynon, ar ôl casglu 59 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Rydym ni sydd wedi llofnodi isod yn galw ar i Lywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth a fyddai'n rhoi mwy o hawliau i drydydd partïon apelio penderfyniadau cynllunio. Ar hyn o bryd, ystyrir bod hyd yn oed y rhai yr effeithir arnynt yn uniongyrchol yn drydydd partïon i geisiadau cynllunio a gymeradwyir ac nad oes ganddynt fawr o hawl, os o gwbl, i apelio na hyd yn oed cynnig mewnbwn i amodau cynllunio. Mae'r broses adolygu barnwrol wedi'i hanelu at ddatblygwyr ac nid yw'r terfyn amser o chwe wythnos ar gyfer cyflwyno cais o'r fath yn addas ar gyfer grwpiau gweithredu cymunedol. Dylai fod gan drydydd partïon yr un hawliau â datblygwr i apelio penderfyniadau cynllunio ac ni ddylai fod rhaid iddynt anfon pob cyfathrebiad drwy law'r aelod ward etholedig.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

Ein cyf/Our ref JJ/06191/19

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Janet Finch-Saunders AM
Assembly Member for Aberconwy
National Assembly for Wales
Ty Hywel
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA
Government.Committee.Business@gov.wales

11 July 2019

Dear Janet,

Thank you for your letter of 05 July, on behalf of the Petitions Committee, relating to petition P-05-843.

1. Reviewing decisions contrary to the development plan. I have already asked my officials to explore whether the Town and Country Planning (Notification) (Wales) Direction 2012 can be expanded to capture a wider range of applications which Local Planning Authorities have resolved to approve contrary to the development plan in place for the area. This passes the application to the Welsh Ministers, who have 21 days to decide whether or not to call in the application for their own determination. This would have a similar effect to the introduction of a third party right of appeal for applications which are a departure from the adopted development plan.
2. Amendments to the Town and Country Planning (Use Classes) Order 1987. Work is ongoing to consider further refinements, and potential subdivision, of the A3 "food and drink" use class. The Welsh Government will consult on proposals for more refined food and drink use classes in the near future.
3. Decisions made by the Planning Inspectorate are made on behalf of the Welsh Ministers. Such decisions can be challenged via judicial review. A judicial review of a planning decision would not consider the merits of the case. Rather, it would depend on a claim of the handling of the application being legally flawed.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

There is no statutory right to judicial review of a planning decision; one would first need to seek leave from the Courts to pursue such a case. The Courts have indicated such a challenge should ordinarily be mounted within six weeks of the grounds for challenge first arising. Such challenges do arise but are infrequent.

The Planning Inspectorate provides annual performance reporting statistics on the quality of appeal decisions, based on the percentage of decisions which are subject to legal challenge. The Inspectorate has a target of no more than 1% of decisions being subject to successful legal challenge. The Inspectorate has met this target every year since 2010.

On a less formal basis, excellent working relationships exist between officials in Welsh Government and the Planning Inspectorate Wales Division. This enables regular dialogue between officials and Inspectors on any emerging or changing national policies, or changes to the Local Development Plan process. This joint working ensures appeal decisions are made in the context of the latest and best advice on national policy considerations.

I trust my response to your request for further information is useful to the Committee.

Yours sincerely,

Julie James AC/AM
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Blaengwrach Community Action Group

Cover Letter – reply concerning petitions P-05-843 / P-05-845

Date: 26th November 2019

Dear Chair,

After a year of actively progressing these petitions, I must confess to feeling ‘soul-weary’ in the face of blank refusals by Ministers to acknowledge any of the points in both of these appeals.

Despite providing endless arguments and logical reasoning as to why, we the public, need more protection from those who make life-changing and community-changing decisions, I see the same refusals to make positive change from those with the power to make them.

It seems the Minister for Housing and Government is very happy with the situation, and avoids answering any of my points directly in favour of evoking logical fallacies. I can only refer you back to the first letter I provided at around this time last year, which is still just as valid today.

My community is very disappointed at the lack of change that these petitions have brought about. While there are large numbers of people who are very grateful that I have made this effort, it just highlights why so few people make the attempt. This long and exhaustive process seems to be designed in the favour of Ministers, in the hope that genuine residents such as myself, and members of my community, just ‘give up’ as it were.

I do not feel that the points I have raised in my petitions, have been adequately considered by the relevant parties, and believe there is little chance of that happening at this stage. I strongly believe that an overhaul of the planning system is required, and you will continue to receive petitions from the public, on such related matters, as more injustice occurs across South Wales.

Before you consider a final verdict on these petitions, I would request that the Committee reviews all of the documentation that I have sent through on these matters. I have the full support of my local councillor, the SUSTRANS charity (the director of which requested to come and speak on my behalf in a previous reply, but we heard nothing back on this?) and my regional Assembly Ministers.

These are real issues, affecting huge numbers of residents across Wales, and they are not, sadly, resolved by repeated assurances from the Minister for Housing and Local Government that she is satisfied.

With expensive legal teams and advice on the side of our local authorities, what hope do our small Welsh communities have of fighting injustice, with no knowledge of planning law to call on? If you would please read my petition points in my initial addresses to the Committee, (after my petitions were accepted), it should be clear that I am asking only for positive, and very achievable changes.

I thank you for your time and consideration,

Blaengwrach Community Action Group

More Third Party Rights In Planning Appeals

This petition asks for legislation to be introduced which will grant more rights to third parties affected by planning applications. In order to elaborate on this, and to demonstrate why the current legislation is simply not adequate, I have used our own experience with a recent planning approval (for a major development of a petrol filling station and a fast food drive-through restaurant) which is set to devastate the way of life for our small village.

We ask for:

1. Direct communication about planning applications to affected third parties

We believe that if a planning application is going to affect the home or travel of any local resident, that resident should be considered as an affected third party. This should also apply to sensitive institutions such as affected health centres or schools. An affected third party should be **directly notified by letter** and **directly invited to consultations** to allow for the opportunity to input into planning conditions or to be given the chance to appeal.

Notices on random lampposts in the area should no longer be a sufficient means of communication. Nor should there be a sole reliance on local councillors to directly inform all affected parties. The residents affected by the Blaengwrach development were not sent letters or direct communications and were unaware of the planning application until 2 days before the planning meeting. We are absolutely certain that, had we been given the opportunity to form this action group in the pre application stages, this development would never have been granted approval.

Many residents staged a protest at the site for the Planning Committee visit. Numbers were such that a police presence was requested to ensure Planning Committee safety at the ensuing Planning Meeting later that same day. Despite this, it was officially recorded that there was *little* protest to the planning application.

This demonstrates the need for mandatory direct communication to affected third parties in order to give residents ample notice of applications and to form any official responses.

2. Mandatory consultation invitations to affected residents

Consultations between the Local Planning Authority and affected third parties should be made freely available, in good time, and with flexible options for working people and those with dependents. Each affected party should be able to have their concerns recorded and assessed as each situation is unique and important.

In our case, access to and from our houses and the primary school will be severely impacted. Affected residents deserve to have their situations considered by an objective public body who should be putting the best interests of our residents first, and implementing appropriate remedial action or conditions.

Blaengwrach Community Action Group

3. More advice to be freely given at the point of notifying third parties of a planning application.

Information and advice on legal rights and responsibilities is severely lacking and inadequate.

In our case, residents were told in the planning application meeting (P2017/0112) by the Head of Planning, that there was no legal way to challenge their decision to approve, and that we had no recourse to appeal in any way.

We since learned that this was not correct and third parties have a 6 week window to request a judicial review. We were hampered by this misinformation and were not able to challenge the application in time.

Our residents were surprised to learn that the LPA has unrestricted and unchallenged powers in the land. As Lesley Griffiths AM herself has directly stated to us, there is no official body or authority that will intervene once that 6 week deadline has passed.

Our action group later learned of the Planning Aid charity which deals with giving objective advice. Our residents have been hesitant to use this service, as the same planning official names listed as advisors in this organisation are the ones we have been unsuccessfully dealing with during our own appeal.

We ask that when affected third parties are directly notified of planning applications and invited to consultations, they are also provided with correct information and guidance including actions available to take, avenues for appeal and relevant timescales.

4. More time to submit third party planning appeals

Communities and action groups take longer to organise and form official responses. Residents are not experts in planning, process, or legislation and have much to learn in their spare time before they can even begin to form an appeal via a judicial review.

Information must then be gathered from Freedom of Information requests which, using our experience with NPTC, typically take the full 4 weeks to elicit a response. This is an especially long process where follow-up correspondence is required.

As such, the current 6 week window for third parties to formally request a judicial review is completely unrealistic and merely plays lip service to the whole process.

5. The right for recognised Community Action Groups to have direct consultations with the Local Planning Authority

With a view to save public resources, Community Action Groups can be a better method to represent large numbers of affected third parties in a residential area. With the approval of the Local Councillor, these groups should be given the rights to represent those in their community to work with the Local Planning Authority and take positive action in direct consultations. This is not the case currently.

Blaengwrach Community Action Group

6. Special consideration be given to appeals where vulnerable people are affected in a community

We have a large number of elderly and mobility impaired people in our community who rely on public transport (Active Travel) to reach health centres and grocery shops. Our school children use the only pedestrian route through the village to travel to school. Not everyone is able to own and drive private vehicles, and developments that impact Active Travel have a severe effect on residential lives.

Vulnerable residents, and those community groups that represent them, should be given more consideration by the local authority when appealing against detrimental planning applications.

In our case, a realistic traffic assessment has been requested numerous times and summarily dismissed every time. If conducted, this would mean a much needed major change to the conditions imposed on this development, and which is sorely needed for the safety of local residents.

We would also like to take this opportunity to address the comments received from the Cabinet Secretary, Lesley Griffiths AM, on this subject.

More rights for third parties in planning appeals are still sorely needed and is a long running topic that will not go away while our (third party) needs remain unaddressed.

The provisions advised by the Independent Advisory Group for the Planning (Wales) Act 2015 are simply not adequate and are not being enforced. Improved public engagement is desperately needed in Local Planning Authorities. More opportunities to attend pre application and pre approval consultations are something we are asking for in this petition and more importantly, a mechanism to enforce such processes. It is all well and good to implement a facility for consultation but it is ultimately useless, unless steps are taken to ensure consultations are carried out and the feedback from third parties taken seriously.

Local Development Plans are very important to communities and yet ours is inaccurate and needs updating. The development approval in our community was rushed through by our Local Planning Authority using an inconsistent interpretation of the policies in our LDP. This was facilitated by a lack of detail around these policies, (some of which do not even exist) as well as missing key information. Indeed we have also submitted another petition to allow us the opportunity to update and amend our LDP rather than to wait another 2 years; as there is no mechanism in place to force our local authority to keep this current and up to date.

We also agree that it is more efficient to involve third parties in the pre application stages than in post approval, and this would alleviate the planning system in many ways. But in cases such as ours, where we have had no opportunity to input and discuss the implications of such a major development, we should also have some avenue to appeal. We have serious concerns over school route safety, and pedestrian walkways to public transport, as the planning conditions on the development are wholly insufficient.

Blaengwrach Community Action Group

These planning conditions were created by a Planning Committee Member and read out to us at the planning meeting. They were based on incorrect information and with no avenue for us to appeal or to make changes. We were told in the meeting that we were lucky that he had taken it upon himself to implement his conditions, as it was made clear to him before the meeting that this approval was going ahead. He also informed us that if it were not for him, we would have had no conditions implemented for any pedestrian and traffic safety, however insufficient we believe them to be. Despite over a thousand letters and complaints to our local authority from our residents, we are met with blank refusals to even discuss our safety concerns and provisions in planning conditions.

Indeed, the Public Services Ombudsman for Wales is the only recourse available to us (as the public) where we believe the planning authority have failed to uphold our best interests in a planning application. The Ombudsman regularly writes to advise local authorities in Wales about the sheer number of complaints his office has to deal with, which could be prevented with more proactive steps taken by local planning authorities.

We would ask the Welsh Government, in the aftermath of voting against the amendment to the Planning Bill in 2015, to consider that the provisions intended by the Planning (Wales) Act 2015 have proven insufficient to meet the needs and rights of third parties. Community Action Groups such as ours are still on the rise and complaints about planning are being generated in higher numbers than ever. The requests we have submitted for consideration under this petition are absolutely critical to improve the planning system in this country and to rebalance the system which is weighed so heavily in favour of profit heavy corporations.

Our Welsh culture is under threat and more of our traditional towns and villages are suffering from what we perceive as a massive injustice. We are asking for the tools and mechanisms to be put in place so we may work with our local authorities toward suitable developments and appropriate remediation. The system as we know it today simply does not work and we need to look to the well-being of future generations and the rights of everyone in our communities.

P-05-843 More Third party rights in planning appeals / P-05-845 End Conflict of Interest in Local Authority Constitution, Correspondence – Petitioner to Committee, 26.11.19

Before:

After:

Tudalen y pecyn 136

P-05-845 Rhowch Derfyn ar Wrthdaro Buddiant yng Nghyfansoddiad Awdurdodau Lleol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Emma Eynon, ar ôl casglu 56 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Rydym ni sydd wedi llofnodi isod yn galw ar i Lywodraeth Cymru orfodi gwell bolisiâu cod ymddygiad i gyflogel awdurdodau lleol. Ar hyn o bryd, mae swyddogion awdurdod cynllunio yn cael rhedeg cwmnïau ymgynghori cynllunio preifat a chyflawni eu rolau cyhoeddus ar yr un pryd. Nid oes adnodd ar gael y gellir ei fuddsoddi er mwyn plismona'r cwmnïau preifat hyn, lle y'u datgenir yn y ffurflenni angenrheidiol, er atal twyll a llygredd.

A chymryd swyddogion cynllunio fel enghraift, mae potensial y gallai rhedeg busnesau ymgynghori preifat ‘yn ddistaw bach’ hwyluso llygredd, gan fod llawer o fathau, yn gyffredinol yn ymwneud â chamddefnyddio swydd. Mae angen rhoi terfyn ar yr arfer hwn ar unwaith a rhaid diwygio'r cyfansoddiadau fel na cheir ymddwyn yn y modd hwn mwyach. Rydym yn galw am fwy o atebolrwydd a thryloywder gan ein hawdurdodau lleol, a rhaid pennu safonau ymddygiad mewn swyddogaethau cyhoeddus o'r fath a fyddai'n uwch na rhai'r sector preifat, lle mae hyn yn hynod annerbyniol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

Blaengwrach Community Action Group

Cover Letter – reply concerning petitions P-05-843 / P-05-845

Date: 26th November 2019

Dear Chair,

After a year of actively progressing these petitions, I must confess to feeling ‘soul-weary’ in the face of blank refusals by Ministers to acknowledge any of the points in both of these appeals.

Despite providing endless arguments and logical reasoning as to why, we the public, need more protection from those who make life-changing and community-changing decisions, I see the same refusals to make positive change from those with the power to make them.

It seems the Minister for Housing and Government is very happy with the situation, and avoids answering any of my points directly in favour of evoking logical fallacies. I can only refer you back to the first letter I provided at around this time last year, which is still just as valid today.

My community is very disappointed at the lack of change that these petitions have brought about. While there are large numbers of people who are very grateful that I have made this effort, it just highlights why so few people make the attempt. This long and exhaustive process seems to be designed in the favour of Ministers, in the hope that genuine residents such as myself, and members of my community, just ‘give up’ as it were.

I do not feel that the points I have raised in my petitions, have been adequately considered by the relevant parties, and believe there is little chance of that happening at this stage. I strongly believe that an overhaul of the planning system is required, and you will continue to receive petitions from the public, on such related matters, as more injustice occurs across South Wales.

Before you consider a final verdict on these petitions, I would request that the Committee reviews all of the documentation that I have sent through on these matters. I have the full support of my local councillor, the SUSTRANS charity (the director of which requested to come and speak on my behalf in a previous reply, but we heard nothing back on this?) and my regional Assembly Ministers.

These are real issues, affecting huge numbers of residents across Wales, and they are not, sadly, resolved by repeated assurances from the Minister for Housing and Local Government that she is satisfied.

With expensive legal teams and advice on the side of our local authorities, what hope do our small Welsh communities have of fighting injustice, with no knowledge of planning law to call on? If you would please read my petition points in my initial addresses to the Committee, (after my petitions were accepted), it should be clear that I am asking only for positive, and very achievable changes.

I thank you for your time and consideration,

P-05-901 Gwahardd Gwerthu Ffwr Anifeiliaid yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Cardiff Animal Rights, ar ôl casglu cyfanswm o 827 lofnodion ar-lein a 2,271 ar bapur, sef cyfanswm o 3,098 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae ffermio anifeiliaid am eu ffwr wedi cael eu gwahardd yn y DU ers dros 16 mlynedd oherwydd y creulondeb sy'n rhan ohono. Fodd bynnag, mae cynhyrchion ffwr yn cael eu mewnforio yn gyfreithlon o wledydd lle nad oes fawr ddim o ran cyfreithiau lles anifeiliaid.

Mae llawer o'r anifeiliaid yn cael eu dal yn y gwyllt mewn trapiau coes â safnau dur, ac mae achosion lle mae'r anifeiliaid hyn wedi cnoi trwy eu coesau mewn ymgais gorffwyll i ddianc. Hefyd, mae anifeiliaid yn cael eu bridio ar ffermydd ffwr, fel arfer mewn amgylchiadau cyfyng iawn sy'n arwain at drawma meddyliol difrifol, briwiau a chlefydau.

Poen a dioddefaint dirfawr yw tynged yr anifeiliaid hyn, ni waeth a ydynt yn cael eu bridio ar ffermydd ffwr neu eu dal yn y gwyllt. Mae'r diwydiant ffwr yn gwbl anfoesol, yn gwbl ddiangen ac yn greulon.

Rydym yn galw ar i Gynulliad Cenedlaethol Cymru annog i Lywodraeth Cymru wahardd gwerthu a mewnforio ffwr anifeiliaid.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gogledd Caerdydd
- Canol De Cymru

P-05-901 Ban the Sale of Real Fur in Wales, Correspondence – Petitioner to Committee, 25.11.19

With regards to our petition calling for the sale of real fur to be banned in Wales. we would like to make the following points, firstly referring to other states/counties/cities and councils etc that have banned the sale of real fur, all of who are listed below -

These Places Have Banned Fur:

Los Angeles is the largest and most notable city yet to ban fur. The cruelly derived material is out—and cities and countries around the world are catching up with the times. Not only have major American cities begun to prohibit the sale of fur, countries around the world are also shutting down their fur farms. This widespread movement is taking flight as consumers, businesses, and nations alike recognize that innovative faux-fur fabrics are better for the environment and spare animals a miserable life and a bloody, painful death.

Here's a list of influential countries and municipalities that are leading the way!

FUR-FARMING BANS

Slovakia

The Slovak National Council has just passed a law banning fur production in the country – making it the 14th European nation to do so. Currently, one mink fur farm—with the capacity to torment roughly 5,000 minks—and eight rabbit fur farms operate in the country. The new ban will go into effect in 2021, with a complete phase-out period (applying to existing fur farms) meaning no furs farms within 6 years.

Serbia

Animals can no longer be killed for their fur in Serbia! The country decided to ban fur farming in 2009, giving farmers a 10-year phase-out period ending in January 2019. Throughout this period, the Serbian government was heavily pressured by the fur industry to delay implementing the ban or outright cancel it. But to ensure that the ban moved forward local animal rights pressure groups teamed up with Serbian singer Jelena Karleuša, who took a strong stand against the wearing of fur

Luxembourg

Luxembourg's progressive animal-welfare law was passed in June 2018 and prohibits fur farming entirely beginning in October 2018. While Luxembourg currently has no operating fur farms, legislation will prevent any from opening.

Norway

Norway introduced a total ban on fur farming in 2018 and will phase out fur farms entirely by 2025. The ban followed the release of an exposé showing horrific conditions on fur farms in the country. It's currently home to roughly 300 such farms, which breed and kill 700,000 minks and 110,000 foxes every year, so this marks a massive victory for animals.

Croatia

Croatia's Ministry of Agriculture listened to the concerned public and animal rights groups, and decided in 2006 to ban fur farms. After a phase-out period of 10 years, the ban went into effect in January 2017.

Czech Republic

In 2017, the Czech Republic passed an animal-protection law that would end fur farming by January 2019. OBRAZ—the local group working toward the ban—with financial assistance, information, and expert testimony.

Macedonia

Macedonia introduced a three-year phase-out period of fur farms in 2014, making fur farming illegal as of 2017.

Slovenia

In 2013, Slovenia passed a progressive animal-protection law that banned the farming and hunting of animals for their fur and hides. Existing farms were given a three-year phase-out period.

Bosnia and Herzegovina

In 2009, Bosnia and Herzegovina passed an anti-fur farming law that would prohibit raising animals for their fur by the end of 2018. In 2017, the deadline was under threat of being extended another 10 years, but thanks to sustained activism—members of the country's House of Peoples rejected the decision to postpone the

ban and it went into effect in January 2018. However, another meeting took place and the phase-out period was extended another 10 years. In October 2019, the state veterinary authority announced that 60 chinchilla farms have already ceased operations, and the remaining fur farms will be closed by 2028.

Japan

In 2006, Japan passed the Invasive Alien Species Act, which restricted the breeding of the non-native species American mink, raccoon, and coypu. The act essentially outlawed fur farming, and 10 years later, the last fur farm in the country shut down!

Austria

In 2004, six of the nine federal states in Austria banned fur farming. The remaining three began to enforce such strict animal-welfare regulations that fur farming is now no longer economically feasible.

United Kingdom

The United Kingdom was the first country to ban fur farming, which it did in 2000 in response to overwhelming public support for ending the cruel practice of breeding and killing animals for their fur. The ban initially extended only to England and Wales, but Scotland and Northern Ireland joined in 2002.

Belgium

In 2018, the Flemish government of Belgium adopted a decree to end fur farming following bans in Wallonia in 2015 and Brussels in 2017. This historic decision signifies the end of fur farming there, and the remaining 17 Belgian mink farms will shut down by 2023.

IMPORTATION AND SALES BAN

Islington.

The sale of fur is banned at Islington markets. Islington is the first London borough to ban the sale of real fur in its markets, after the council decided to tackle the "cruel and awful" industry. It will be illegal for traders in Chapel, Exmouth, Camden Passage and Whit

Vikki

Whitecross Street markets from 1 January 2020.

Teignbridge Council.

A ban on selling products that include real animal fur on Teignbridge Council's land has been agreed. Real animal fur to be banned from being sold in Teignbridge

California

California has housing requirements for minks and foxes that make the cost of fur farming prohibitive. In September 2019, it became the first state to ban fur trapping. One month later, it also passed legislation that will ban the sale and manufacture of new fur clothing and accessories beginning on January 1, 2023. These monumental victories came after appeals from a coalition of organizations, and local activists—including some 8,000 supporters—who wrote to their representatives in support of the legislation to help rid the Golden State of the ugly fur trade. In other fashion news, the sale of crocodile and alligator skins will be illegal in California beginning in 2020.

Los Angeles

In September 2018, Los Angeles became the largest and most notable city in the world to ban the sale and manufacturing of fur by 2020. City council members unanimously voted for the ban following animal rights campaigners' ceaseless efforts, which included petitions, protests, several fur investigations, and celebrity anti-fur ad campaigns.

San Francisco

In March 2018, the San Francisco Board of Supervisors voted unanimously to ban fur following weeks of tumultuous debate between animal rights activists and retailers. This historic victory for animals came after appeals from leading campaign organisation and local activists, who attended numerous committee meetings on the issue and held a rally at City Hall just a few weeks prior to the ban.

Berkeley, California

The city of Berkeley, California, passed an ordinance in 2017 prohibiting the sale of fur from all species of fur-bearing animals. The city council received a Compassionate City Award from a campaign group in honor of its initiative.

São Paulo, Brazil

São Paulo, the largest city in Brazil, passed a historic law in 2015 that banned the importation and sale of all fur items. The year prior, city leaders signed a law that banned fur farming.

West Hollywood, California

In 2011, West Hollywood's city council approved a ban on the sale of new fur jackets, vests, stoles, and boots in stores within the city limits.

Prior to the decision, the council was bombarded with calls, letters, and e-mails from anti fur supporters, both local and from outside the city, urging it to pass the measure. Following the ban, a campaign group named West Hollywood the Most Compassionate U.S. City of 2011.

India

In 2018, India became the 36th nation to pass a ban on seal fur, joining the United States as well as Belarus, Kazakhstan, Mexico, Russia, Switzerland, Taiwan, and the 28 countries of the European Union. This victory for seals came after more than a decade of work by PETA India.

New Zealand

In 2013, New Zealand passed a prohibition on the importation of minks, which effectively bans mink farming in the country. However, the country still allows fur farming of ferrets.

PARTIAL BANS

Netherlands

The Netherlands passed a ban on farming minks for their fur in 2015, which will phase out the production of mink fur entirely by 2024. The decision came after thousands of anti fur supporters spoke out about the cruelty inherent in fur farming. In 1995, the country became the first in the world to ban farming foxes for their fur, after which it banned farming chinchillas for fur in 1997.

Denmark

Denmark adopted legislation in 2007 to improve the welfare of fur-bearing animals that included a number of welfare improvements for foxes on fur farms. In 2009, the country passed a ban on fox farming, with a phase-out period that lasted until 2017

for a majority of farms and a longer period until 2023 for farms where the main income comes from fox farming.

Hungary

In 1998, Hungary passed the Animal Protection and Tolerance Act, which states that "animals shall not be killed for reasons and under circumstances that are unacceptable or intolerable." However, the act was not applicable to fur farming until later modifications were made.

In 2011, the country declared that only chinchillas and angora rabbits can be farmed for their fur.

STRICTER REGULATIONS

Sweden

Sweden's Animal Protection Ordinance, passed in 1995, prohibits caging foxes and requires those animals to have the opportunity to be active, to dig, and to socialize with other foxes. Following the ordinance, fox farming was no longer economically viable in Sweden, and the remaining fur farms have shut down.

Switzerland

Switzerland's legislation allows animals to be kept in captivity only under conditions that are equivalent to those required in modern zoos.

Therefore, fur farming became unprofitable and no longer exists in the country.

Italy

Italy passed stricter animal-welfare laws regarding fur farming in 2008.

Foxes and chinchillas on fur farms must have pens located on the ground—not cages—as well

We would also like to point out, that due to moving forward into modern times her majesty the Queen has announced that she will not be wearing real fur and instead even on state ceremonies will only be wearing fake or faux fur. This, we feel shows that consumers are going in the right direction and making the conscious choice to boycott fur and shops that sell real fur, it is therefore, in these enlightened times, bad for business for anyone to be selling real fur.

The production/farming of real fur is banned in the UK due to the cruelty involved and it makes sense for the next logical step to be the banning of the sale of an item already banned due to cruelty from production in this country.

The argument that , the spending in Wales on real fur is so minimal that to ban the sale would make no difference is a flawed argument at best, with so many other countries, councils, states, public figures etc banning the sale of real fur, it is our argument that in joining these examples in moving forward and banning the sale of real fur in Wales, will have, on a grander scale a very large impact on an industry already proven as cruel by our banning the farming and production of real fur in Wales in the first place.

We would also like to point out that banning real fur will stop the huge amount of problematic legal cases against stores selling things mislabeled as fake to consumers that then discover their items are real, if real precautionary methods are put in place to make sure all faux fur is tested , nothing will likely get through, and those caught selling mislabeled illegal items will be easier to prosecute, costing the tax player less.

"A BBC Watchdog Live investigation previously found shops including Amazon and TK Maxx have been selling faux fur clothes and bags which are actually made from rabbit, fox and raccoon dog fur. Widespread concern over animal cruelty has led to real fur very nearly disappearing from most UK high streets. It's part of a more widespread problem of real fur masquerading as fake fur.

Amazon, TK Maxx, Boohoo and Groupon were among companies found to be selling real fur that was not advertised as such. Tests undertaken as part of an investigation by the charity Humane Society International and Sky News revealed that customers have unwittingly been buying animal products.

A TV investigation by ITV's Good Morning Britain found 'faux' items sold at Debenhams, Forever 21 and Westside actually contained angora rabbit fur and raccoon dog fur. When sent off for testing, a fur expert discovered a handbag pom pom being sold by Debenhams was actually real fur."

High Street Giants Tesco And Boots were Caught Selling Real Fur Labelled As Fake
The retailers have since dropped the items Tesco had to remove a £16 keyring from sale which was found to have rabbit fur in it, and Boots took a £3.99 hair slide containing mink off its shelves.

Also in South Wales , due to local campaigns by the public, these shops have made the decision to go fur free:

Coco Blush
Luxor

Blue Banana (caught out selling mislabelled fur) Michael Coors (due to nationwide campaign)

Also one of Cardiff's main Christmas markets has a strict no fur policy .

In view of the cruelty, the farming bans and the stopping of the sale of real fur indicates a need to abolish this cruel product, let Wales lead the way and not be left behind due to medieval style animal cruelty, purely for self adornment, profit and greed.

Cardiff Animal Rights

Eitem 3.15

P-05-903 Ffilmio a Recordio Cyfarfodydd Cyngor

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Cllr Russell Spencer-Downe, ar ôl casglu cyfanswm o 58 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i ddilyn y gyfraith yn Lloegr sy'n ymgorffori yn y gyfraith hawl preswylwyr, blogwyr a newyddiadurwyr i adrodd, blogio, trydar a ffilmio cyfarfodydd cyngor i sicrhau natur agored a thryloywder. Nid yw hyn wedi digwydd yng Nghymru, a dylid ei gyflwyno er mwyn caniatáu yr un fath yng Nghymru.

Dylai'r gofyniad hwn ganiatáu i'r cyhoedd, fel arsylwyr cyfrifol, recordio neu ffilmio cyfarfodydd o'r fath heb fod angen caniatâd ymlaen llaw ac i ailddefnyddio'r deunydd yn rhydd er mwyn cyfathrebu'n uniongyrchol ac yn ehangach ag etholwyr.

Gwnaeth Lloegr gyflwyno'r gyfraith hon a rhoi'r hawliau i ni yn 2014, a dylai Cymru gael yr un hawliau.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Bro Morgannwg
- Canol De Cymru

Ein cyf/Our ref JJ/06705/19

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

11 Tachwedd 2019

Annwyl Janet,

Diolch i chi am eich llythyr dyddiedig 14 Hydref yn gofyn am fwy o wybodaeth am fy marn i ar y cynnig y dylai aelodau o'r cyhoedd a'r wasg gael yr hawl i recordio cyfarfodydd y cyngor ac adrodd arnynt - mewn perthynas â chyfarfodydd cynghorau cymuned a thref.

Yn yr un modd â chyfarfodydd awdurdodau lleol, rhaid i gyfarfodydd cynghorau cymuned a thref fod yn agored i'r cyhoedd; mae gan y wasg a'r cyhoedd hawl i weld sut mae cynghorau cymuned yn gweithredu, oni bai eu bod yn trafod materion sensitif, megis materion cyfreithiol, cytundebol neu bersonél. Gall y cyngor gytuno i wahardd y wasg a'r cyhoedd o gyfarfodydd pan fydd yn trafod yr eitemau hynny'n unig. Yn yr un modd, mater i bob cyngor cymuned neu dref yw pennu'r trefniadau manwl ar gyfer y cyfarfodydd hynny.

Caiff cynghorau eu hannog i bennu'r fformat ar gyfer cyfranogiad y cyhoedd yn eu rheolau sefydlog, ond mater i bob cyngor, yn ôl ei ddisgresiwn, yw penderfynu ar fanylion trefniadau o'r fath, ac mae'n bosibl y byddai angen ystyried unrhyw faterion diogelu data neu faterion diogelwch eraill a allai godi o ganlyniad.

Gan fod y ddeiseb bellach wedi cau, edrychaf ymlaen at glywed mwy am y gefnogaeth gyffredinol a gafodd.

Yn gywir,

Julie James AC/AM
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and responding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 149

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Eitem 3.16

P-05-775 Caewch y bwlch sy'n ymwneud â gweithio trawsffiniol ac is-gontactio yn y gyfraith trwyddedu tacsis.

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Taxi Drivers of Cardiff, ar ôl casglu 390 o lofnodion ar-lein.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru, yng nghyd-destun ei hymgyngoriad ar y diwygiadau i gyfreithiau trwyddedu tacsis, i gau'r bwlch sy'n ymwneud â gweithio trawsffiniol ac is-gontactio yn y gyfraith, gan olygu bod cannoedd o dacsis a cherbydau hurio preifat o'r tu allan i'r dref yn heidio i Gaerdydd i weithio ar sail hurio preifat.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae digon o gerbydau trwyddedig yng Nghaerdydd i wasanaethu'r ddinas heb fod angen y ceir hyn o leoedd mor bell i ffwrdd â Llundain, Glannau Mersi, Canolbarth Lloegr ac ati yn ogystal ag awdurdodau cyfagos fel Casnewydd, y Fro a Rhondda Cynon Taf ac ati. Cafwyd cerbydau hyd yn oed nad oedd ynt yn gweithio ar unrhyw lwyfan, gan weithredu'n anghyfreithlon a chuddio y tu ôl i'r ffaith fod cynifer o dacsis 'estron' yn y ddinas.

Nid oes DIM marcian ar lawer o'r cerbydau hyn, sy'n dirmigu'r safonau a osodwyd gan Gyngor Sir Caerdydd ar gyfer cerbydau y mae'n eu trwyddedu, gan gynnwys lifrai amlwg iawn a gwybodaeth fanwl am y strydoedd lleol. Gwaetha'r modd dim ond mater o amser yw hi cyn i rywun agored i niwed nedio i mewn i gar heb drwydded, â chanlyniadau trychinebus.

Rydym yn annog Llywodraeth Cymru i sicrhau mai'r unig dacsis a cherbydau hurio preifat y caniateir iddynt weithio yng Nghaerdydd yw'r rhai a drwyddedwyd gan Gyngor Sir Caerdydd. Y rheswm am hyn yw i sicrhau diogelwch y cyhoedd ac i sicrhau nad yw Caerdydd yn cael ei gorlenwi â mwy o geir na'r hyn sydd ei angen gan y bydd hynny'n arwain at fwy fyfyr a dagfeydd a llygredd yn ein prifddinas os caniateir i'r sefyllfa barhau. Bydd hefyd yn rhoi cyfle i yrwyr presennol a drwyddedir gan Gyngor Caerdydd ennill rhywbeth sy'n agosáu at fod yn gyflog byw.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- De Caerdydd a Phenarth
- Canol De Cymru

Eitem 3.17

P-05-835 Caniatáu i Yrwyd Tacsi Symud yn Rhydd i wneud Gwaith Hurio
Preifat Unrhyw Le yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Taxis Without Borders, ar ôl casglu 136 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i ganiatáu i Yrwyd Tacsis wneud gwaith hurio preifat yn rhydd unrhyw le yng Nghymru, waeth ym mha gyngor y mae'r gyrrwr wedi'i drwyddedu.

Rydym yn cyflwyno'r ddeiseb hon mewn ymateb i weithredoedd grŵp o yrwyd tacsis sydd wedi'u lleoli mewn un Ddinas. Rydym yn galw ar y Cynulliad Cenedlaethol i ystyried dymuniadau gyrwyr a gweithredwyr tacsis ledled Cymru, yn hytrach nag un grŵp bach o yrwyd o un ddinas.

Os byddwch yn archebu tacsi, naill ai drwy ffonio rhywun neu ddefnyddio ap, gall y cwmni hwnnw yn gyfreithiol anfon car atoch chi, waeth ble rydych chi na ble mae'r cwmni wedi'i leoli. Pe byddech chi yn y Barri ac yn ffonio cwmni o Gaerdydd am dacsi i fynd â chi i Gaerffili, fe allent ac fe fyddent yn anfon car i ddod i nôl chi yn y Barri a mynd â chi i Gaerffili.

Pe byddech chi yn Abertawe, ac am fynd i Lanelli ac yn methu â chael tacsi, gallech ffonio cwmni ym Mhen-y-bont ar Ogwr, a gallent anfon car i'ch codi chi, pe byddai un ar gael ganddynt.

Mae hyn yn rhoi mwy o ddewis i ddefnyddwyr tacsis o ran pa gwmnïau y gallant ac na allant eu defnyddio. Mae mwy o ddewis, a mwy o opsiynau, yn golygu bod mwy o gystadleuaeth yn annog cwmnïau i ddarparu gwell gwasanaeth er mwyn cadw cwsmeriaid.

O safbwyt y gyrrwr, pe byddent wedi'u trwyddedu yng Nghaerdydd, a'u bod yn mynd â rhywun i Faes Awyr Caerdydd, a bod gan weithredwr sydd wedi'i leoli yng Nghaerdydd archeb gan rywun i gael ei godi ym Maes Awyr Caerdydd sy'n mynd i Ferthyr, gall y gyrrwr o Gaerdydd wneud y gwaith hwnnw.

Gwybodaeth Ychwanegol

Pe byddai gyrrwr o Fro Morgannwg yn mynd â rhywun o Faes Awyr Caerdydd i Bontypridd, a bod rhywun wedi archebu ymlaen llaw gyda chwmni i fynd â nhw o Bontypridd i Faes Awyr Caerdydd, ond bod rhai oriau o aros, gallai'r gyrrwr hwnnw ofyn i weithredwr o Fro Morgannwg ddod o hyd i waith iddyn nhw. Gallai hynny ddigwydd drwy'r gweithredwr yn ffonio cwmnïau wedi'u lleoli ym Mhontypridd i weld a oes ganddynt unrhyw waith y gall y gyrrwr ei wneud o amgylch yr ardal tra'i fod yn aros i ddychwelyd. Mae hyn yn rhoi cyfle i'r gyrrwr ennill mwy o arian, gan ei fod yn cynyddu maint yr ardal y gall weithio ynnddi, ac mae'n agor ffrydiau incwm posibl. Mae hefyd yn fwy ecogyfeillgar ac yn lleihau tagfeydd gan nad oes rhaid i'r gyrrwr a aeth i Bontypridd fynd yn ôl i Fro Morgannwg yn wag, ac nid oes rhaid i'r gweithredwr anfon car arall i Bontypridd yn wag.

Pe bai gweithredwr sydd wedi'i leoli yng Nghasnewydd yn ystyried ymestyn eu cwmni, gallant siarad â gwestai yng Nghaerffili, a dod yn un o gyflenwyr y gwestai i godi gwesteion o feisydd awyr. Gall y gweithredwr ymestyn eu cwmni, a gall y gwesty ddarparu gwell gwasanaeth i gwsmeriaid posibl, gan gynyddu eu harchebion, tra'n dal i gael mwy o ddewis o gwmnïau i'w defnyddio i ddarparu'r gwasanaeth hwn.

Pe bai tafarnwr yn rhedeg tafarn ym Merthyr Tudful ac am ddarparu gwasanaeth codi a gollwng i'w gwsmeriaid, byddai angen trwydded gweithredwr arno a byddai angen defnyddio gyrwyr a cherbydau llogi preifat trwyddedig i gyd o Ferthyr. Pe byddai'r un tafarnwr am agor ail dafarn yn Llanbradach, ac am gynnig yr un gwasanaeth, gallent ddarparu gwasanaeth codi a gollwng o'r un drwydded gweithredwr. Mae hyn yn eu galluogi i ehangu eu busnes.

Mae hyn i gyd, a mwy, yn bosibl, diolch i Draws Ffiniol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gogledd Caerdydd
- Canol De Cymru

Datganiad Ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru - Y Diweddaraf ynghylch y Bil Trafnidiaeth Gyhoeddus (Cymru) a'r agenda ar gyfer diwygio gwasanaethau bysiau yn ehangach, Ken Skates AC, Gweinidog yr Economi a Thrafnidiaeth, 24.07.19

Diwygio Gwasanaethau Bysiau yn Ehangach

Mae'r Bil Trafnidiaeth (Cymru) yn elfen allweddol o broses ddiwygio ehangach sydd ar waith o ran cyflenwi gwasanaethau bysiau yng Nghymru. Bydd yn cyfrannu at ein huchelgais o sicrhau rhwydwaith trafnidiaeth gyhoeddus integredig, aml-foddol, carbon isel ac o ansawdd uchel, sy'n diwallu anghenion teithwyr.

Bydd y newidiadau a gynigir yn y Bil yn ceisio mynd i'r afael a rhai o effeithiau negyddol dadreoleiddio ar ddefnyddwyr, gweithredwyr ac awdurdodau drwy greu sawl dull a fyddai'n galluogi awdurdodau lleol i ymyrryd os ydynt am wneud hynny. Ni fydd defnyddio'r dulliau hyn ar eu pennau eu hunain, fodd bynnag, yn stopio neu'n gwrthdroi'r dirywiad yn y niferoedd sy'n defnyddio bysiau.

Ein nod yw cynyddu nifer y bobl sy'n defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus drwy annog teithwyr i ystyried peidio â defnyddio eu ceir preifat. Bydd hynny'n lleihau tagfeydd, allyriadau carbon ac yn gwella ansawdd aer a pherfformiad economaidd. Hoffem weld mwy o bobl yn defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus er mwyn cyrraedd gwahanol lefydd, a hynny'n brydlon ac yn gyflym.

Nid oes modd ystyried diwygio gwasanaethau bysiau ar ei ben ei hun chwaith. Yr unig ffordd o weld mwy o bobl yn defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus yw drwy ddarparu system wirioneddol integredig lle nad y dull trafnidiaeth (bws, trêñ neu dacsi) sy'n bwysig ond y ffaith bod defnyddio'r holl ddulliau trafnidiaeth heb anhawster ac am bris rhesymol yn rhoi dewis arall i bobl yn hytrach na defnyddio eu ceir preifat.

Fel rhan o'r agenda hon, yn ddiweddar lansiais nifer o brosiectau Teithio Ymatebol Integredig peilot.

Ar hyn o bryd mae Trafnidiaeth Cymru yn newid pob un o'r 750,000 o basys teithio rhatach cyfredol.

Mae'r gwaith hwn, ochr yn ochr â gwaith Trafnidiaeth Cymru ar y gwasanaeth rheilffyrdd, yn seiliedig ar blatfform technoleg newydd a fydd yn ein galluogi i gyflwyno datrysiaid ar gyfer tocynnau sy'n seiliedig ar gyfrif ar gyfer bysiau, trenau, llogi beiciau, parciau a theithio a mynediad at ddulliau trafnidiaeth eraill. Y system hon fydd y sail ar gyfer y ffordd mae pobl ledled Cymru yn defnyddio a thalu am wasanaethau bysiau yn y dyfodol.

Drwy Trafnidiaeth Cymru, rydym hefyd wedi bod yn gweithio gyda rhanddeiliaid ledled Cymru i ystyried sut y gellir gwella gwasanaethau bysiau drwy integreiddio llwybrau ac amserlenni'n well – â threnau, er enghraifft. O Gaerdydd i Sir y Fflint bydd hyn yn cael effaith wirioneddol ar y ffordd mae gwasanaethau'n cael eu gweithredu er budd defnyddwyr.

Mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol a gweithredwyr bysiau ledled Cymru, a hoffwn i eu cydnabod a diolch iddynt am eu cymorth a'u cydweithrediad.

Bil Trafnidiaeth Cyhoeddus (Cymru)

Rhwng mis Rhagfyr 2018 a mis Mawrth 2019, gwnaethom ymgynghori ar y Papur Gwyn ar Wella Trafnidiaeth Gyhoeddus sy'n amlinellu cynigion ar gyfer gwella'r fframwaith deddfwriaethol ar gyfer cynllunio a darparu gwasanaethau bysiau lleol, ynghyd a chynigion ar gyfer diwygio'r drefn drwyddedu ar gyfer tacsis a cherbydau hurio preifat. Yn dilyn yr ymgynghoriad a'r gwaith ymgysylltu, rydym wedi bod wrthi yn adeiladu ar y Papur Gwyn ac yn datblygu'r cynigion ar gyfer Bil.

Yn natganiad deddfwriaethol Prif Weinidog Cymru ar 16 Gorffennaf, cadarnhawyd y byddai'r Bil Trafnidiaeth Gyhoeddus (Cymru) yn cael ei gynnwys ym mlwyddyn 4 o'r rhaglen ddeddfwriaethol bresennol.

Gan adeiladu ar yr agenda ehangach ar gyfer diwygio bysiau a'n partneriaethau ag awdurdodau lleol a gweithredwyr bysiau, bydd y Bil yn rhoi darpariaethau galluogi yn eu lle a fydd yn darparu set o ddulliau i'w hystyried gan awdurdodau lleol wrth gynllunio a chyflenwi gwasanaethau bysiau, gan gynnwys gweithio partneriaeth gwell, mansachfreinio a gwasanaethau bysiau a redir gan awdurdodau lleol. Bydd y Bil yn rhoi trefniadau newydd yn eu lle ar gyfer rheoli a rhannu gwybodaeth er mwyn sicrhau bod gwybodaeth i'r cyhoedd yn fwy hygrych ac yn ddibynadwy, a bydd awdurdodau lleol mewn gwell sefyllfa i wneud trefniadau i fynd i'r afael â newidiadau yn y ffordd y caiff gwasanaethau eu darparu. Bydd y Bil hefyd yn diwygio'r oedran i fod yn gymwys ar gyfer y cynllun ffioedd siwrneiau consesiynol gorfodol er mwyn iddo, gydag amser, gyd-fynd ag oedran pensiwn y wladwriaeth. Mae gwaith wedi bod ar y gweill i ddatblygu Asesiad Effaith Rheoleiddiol drafft i ystyried costau a manteision posibl y ddeddfwriaeth arfaethedig. Bydd swyddogion yn parhau i drafod gyda rhanddeiliaid allweddol dros yr haf er mwyn diweddar a mireinio'r ddogfen cyn cyflwyno'r Bil a thrwy gydol y broses ddeddfwriaethol.

Asesiad Effaith Rheoleiddiol (RIA)

Mae'r Papur Gwyn, a gyhoeddwyd ar 10 Rhagfyr 2018, yn nodi y byddai Asesiad Effaith Rheoleiddiol drafft sy'n ceisio pennu costau, manteision ac effeithiau'r newidiadau deddfwriaethol arfaethedig yn cael ei gyhoeddi ym mis Ionawr 2019. Daeth yn amlwg yn ystod gwaith datblygu'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol, fodd bynnag, na fyddai ymgynghori ar yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn ystod y cyfnod hwn mor fuddiol â'r disgwyl. O'r herwydd penderfynwyd peidio â chyhoeddi'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol drafft ar y cyd â'r Papur Gwyn at ddiben ymgynghori.

Nod y cynigion deddfwriaethol yn y Papur Gwyn yw sefydlu dulliau deddfwriaethol a fydd yn galluogi awdurdodau lleol i gydweithio â'i gilydd, a chyda gweithredwyr bysiau, er mwyn ymateb mewn ffordd hyblyg i anghenion cymunedau lleol. Felly, gallai goblygiadau'r ddeddfwriaeth o safbwyt costau amrywio'n sylweddol, gan ddibynnu ar ba un o'r opsiynau y bydd awdurdodau lleol yn penderfynu ei ddefnyddio ar gyfer mynd i'r afael â'r amgylchiadau a'r heriau o fewn eu cymunedau. Bydd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol drafft yn mynd i'r afael a'r materion hyn. Bydd yn cael ei

gyhoeddi cyn hir a bydd modd ei weld drwy'r ddolen a ganlyn: <https://llyw.cymru/bydd-y-bil-trafnidiaeth-gyhoeddus-cymru-asesiad-effaith-rheoleiddiol-drafft>.

Bydd fy swyddogion yn trafod gyda rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys awdurdodau lleol a gweithredwyr bysiau, dros yr haf i lywio datblygiad parhaus yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Rydym yn ymrwymedig i weithio gyda'r sectorau hyn i brofi'r rhagdybiaethau a'r dadansoddiad ariannol a nodir yn yr Asesiad drafft ac i ddefnyddio'r adborth i ddatblygu a chryfhau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol drwy'r broses ddeddfwriaethol.

Tacsis a cherbydau hurio preifat

Fel yr amlinellwyd yn natganiad deddfwriaethol Prif Weinidog Cymru, ni fyddwn yn bwrw ymlaen â deddfwriaeth sy'n ymwneud a thacsis a cherbydau hurio preifat yn y Bil hwn. Mae'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â thacsis a cherbydau hurio preifat wedi dyddio bellach ac mae mynd i'r afael a hynny yn dal i fod yn flaenorriaeth allweddol. Fodd bynnag, mae wedi dod yn amlwg iawn bod cryn dipyn o waith angen ei wneud cyn y gallwn gyflwyno deddfwriaeth sy'n mynd i'r afael â'r gwelliannau sydd eu hangen. Roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad ar y Papur Gwyn yn pwysleisio'r amrywiaeth eang o safbwytiau rhanddeiliaid am sut y dylid gwella'r ddeddfwriaeth sy'n sail i weithrediad y diwydiant tacsis a cherbydau hurio preifat ac nid yw'r safbwytiau hynny yn gyson ar draws y diwydiant.

Ar ben hynny, mae'r Adran Drafnidiaeth yn cynnig cyflwyno canllawiau newydd sy'n ymwneud â mesurau i ddiogelu plant ac oedolion sy'n agored i niwed pan fônt yn defnyddio tacsis a cherbydau hurio preifat. Byddai'r mesurau hyn yn gymwys i Gymru. Mae'r Adran Drafnidiaeth hefyd yn ystyried cyflwyno safonau gofynnol cenedlaethol; pwerau gorfodi cenedlaethol; cronfa ddata genedlaethol a rhyw fath o gyfyngiadau o ran gweithredu y tu allan i ardal. Byddai'r darpariaethau hyn yn gymwys i Loegr yn unig, oni bai bod Llywodraeth Cymru am eu hymestyn i Gymru ac yn cyflwyno'r Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol angenrheidiol. Mae'r camau sy'n cael eu hystyried gan yr Adran Drafnidiaeth hefyd wedi rhoi achos inni ailystyried y cynigion.

Mae Llywodraeth Cymru yn dal i fod yn ymrwymedig i weithio gyda'r diwydiant i gyflwyno deddfwriaeth er mwyn dod â'r rheoliad sy'n ymwneud â Thacsis a Cherbydau Hurio Preifat i'r unfed ganrif ar hugain. Fodd bynnag, yn hytrach nag achosi oedi wrth gyflwyno ein cynigion pwysig mewn perthynas â gwasanaethau bysiau er mwyn cryfhau'r elfennau sy'n ymwneud â thacsis, cyhoeddodd Prif Weinidog Cymru ddoe y byddwn yn gwahanu dwy ran y Bil arfaethedig y tymor hwn, ac yn gweithio i gyflwyno bil ar wahân ar dacsis yn gynnar yn y tymor nesaf.

Yn y cyfamser, rwyf wedi gofyn i swyddogion ddatblygu pecyn o fesurau byrdymor gan ddefnyddio'r pwerau deddfwriaethol presennol, i ddechrau ymdrin â rhai o bryderon awdurdodau lleol, gyrwyr, undebau ac eraill. Mae swyddogion eisoes yn gweithio mewn partneriaeth â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i ddatblygu a chyflenwi'r trefniadau byrdymor hyn. Caiff cynllun i ddarparu'r mesurau newydd yn y dyfodol ei ddatblygu ar ddiwedd yr hydref.

Gweithio'n Rhanbarthol

Mae sefydlu trefniadau ffurfiol ar gyfer gweithio'n rhanbarthol yn dal i fod yn elfen allweddol o'n huchelgais ar gyfer trafnidiaeth gyhoeddus, ac mae gwaith yn cael ei wneud ar draws Llywodraeth Cymru i ddatblygu dull cyffredin er mwyn sicrhau bod y ffordd hon o weithio'n gyson ac yn effeithiol.

Mae adborth o'r ymgynghoriad a'r digwyddiadau ymgysylltu a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori wedi darganfod bod y rhan fwyaf o randdeiliaid yn cytuno y dylai fod trefniadau yn eu lle ar gyfer gweithio'n rhanbarthol er mwyn cynllunio a darparu gwasanaethau bysiau, ac y dylai Gweinidogion Cymru, mewn egwyddor, gael pwerau i gyhoeddi canllawiau a chyfarwyddyd ac i ymyrryd pan ystyrir bod y trefniadau hynny yn methu. Fodd bynnag, mae llawer wedi gofyn am eglurder ynghylch o dan ba amodau y byddai'r pwerau hynny yn debygol o gael eu defnyddio.

Ers lansio'r Papur Gwyn, cytunwyd y dylai'r Llywodraeth gynnwys pwerau yn y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) i greu un mecanwaith ar gyfer gweithio'n rhanbarthol – sef y Cyd-bwyllgorau Statudol ar hyn o bryd. Mae angen cysoni a symleiddio pethau a'r uchelgais yw y bydd Cyd-bwyllgorau Statudol yn sicrhau hynny wrth reoli trefniadau cydweithredol ar gyfer gweithio'n rhanbarthol, gan barhau i gadw llygad a rheolaeth ddemocrataidd ar yr un pryd.

Rwyf wedi gweithio'n agos gyda'r Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol yn y misoedd diwethaf i geisio lleihau'r potensial ar gyfer dyblygu yn ein cynigion, ac rwy'n falch ein bod wedi cytuno i edrych ar sut y gall model Cyd-bwyllgor Statudol gael ei ddefnyddio i sicrhau bod rhanbarthau yn gweithio'n effeithiol ym maes trafnidiaeth.

Ym mis Chwefror 2019, cytunodd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB) i ffurfiol i'r trefniadau anffurfiol blaenorol ar gyfer cydweithio'n rhanbarthol drwy gefnogi'r gwaith o sefydlu grŵp ffurfiol o Aelodau Cabinet ym maes Trafnidiaeth o fewn trefniadau llywodraethu NWEAB a Bargen Twf y Gogledd. Mae NWEAB yn awyddus i gefnogi Llywodraeth Cymru i beilota rhai agweddu ar y Papur Gwyn drwy eu darparu'n rhanbarthol.

Mae rhestr amlinellol o faterion ar gyfer gweithio'n rhanbarthol wedi'i hystyried a fydd yn sail i raglen waith y grwp dros y 18 mis nesaf. Mae'n cynnwys

- Datblygu Rhwydwaith Bysiau Strategol a phrosiectau cysylltiedig
- Ymateb i'r Papur Gwyn Gwella Trafnidiaeth a chynigion i sefydlu trefniadau ar gyfer gweithio'n rhanbarthol
- Paratoi ar gyfer datgarboneiddio trafnidiaeth a rheoli'r ffordd y caiff prosiectau peilot newydd eu darparu
- Monitro datblygiadau o ran y rheilffydd a chyfleoedd i integreiddio fel rhan o Fetro Gogledd Cymru
- Paratoi ar gyfer y fersiwn nesaf o Strategaeth Trafnidiaeth Cymru / y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol, a'u cefnogi, a'r angen i adolygu'r Cynllun Trafnidiaeth Leol Rhanbarthol

- Paratoi ar gyfer gweithredu parthau 20mya
- Cyflenwi'r strategaeth ffyrdd nad yw wedi'i fabwysiadu
- Cydgysylltu rhanbarthol a chyflenwi prosiectau Teithio Llesol
- Ymateb i'r agenda Gwella Ansawdd Aer a'r effaith bosibl ar rwydweithiau trafnidiaeth.

Mae'r NWEAB wedi cefnogi'r agenda ar gyfer gweithio'n rhanbarthol ac wedi croesawu'r cymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru i helpu i ddatblygu rhaglen sy'n seiliedig ar y cynllun gwaith cychwynnol a nodir uchod.

Byddaf yn parhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau am y gwaith pwysig hwn dros y misoedd nesaf.

Caiff y datganiad ei gyhoeddi yn ystod y toriad er mwyn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau. Os bydd aelodau eisiau i mi wneud datganiad pellach neu ateb cwestiynau ynglŷn â hyn pan fydd y Cynulliad yn dychwelyd, byddwn yn hapus i wneud hynny.

P-05-836 Adroddiadau ar y Bwlch Cyflog rhwng y Rhywedduau

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Estelle Hart, ar ôl casglu 56 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Nid yw Rheoliadau Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Penodol ac Awdurdodau Cyhoeddus) 2017 wedi cael eu cymhwysio i Gymru, gan olygu nad oes gofyniad ar gyrrff cyhoeddus datganoledig i gyhoeddi adroddiadau ar eu bwlch cyflog rhwng y rhywedduau mewn man canolog.

Rydym yn credu y dylai cyrff sy'n derbyn arian cyhoeddus gyhoeddi'r wybodaeth hon, ac i sicrhau tryloywder arian cyhoeddus, dylai'r wybodaeth hon fod ar gael mewn man canolog ac yn yr un fformat, gan ddilyn canllawiau a ddatblygwyd ar gyfer cyrff sector cyhoeddus yn Lloegr.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gŵyr
- Gorllewin De Cymru

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL Adroddiad a Map Cam 2 yr Adolygiad o Gydraddoldeb Rhywiol

DYDDIAD 26 Tachwedd 2019

GAN Jane Hutt , y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip

Mae Cam 2 ein Hadolygiad o Gydraddoldeb Rhywiol wedi dod i ben drwy gyhoeddi map ac adroddiad *Gwneud Nid Dweud* Chwarae Teg er mwyn ceisio sicrhau cydraddoldeb rhwng y rhywiau yng Nghymru. Cyhoeddwyd nifer o adroddiadau ategol hefyd:

<https://chwaraeteg.com/proiectau/adolygiad-o-gydraddoldeb-rhywiol/#cam-dau>

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu ac yn derbyn adroddiadau Chwarae Teg sy'n cydnabod y cynnydd rydym wedi'i wneud i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb yng Nghymru. Mae'r adroddiadau yn nodi camau penodol i helpu i wireddu ein gweledigaeth o gydraddoldeb i bawb, gan wneud Cymru yn gymdeithas gyfartal, deg a chyflawn. Wrth dderbyn y weledigaeth a'r egwyddorion ar gyfer cydraddoldeb rhwng y rhywiau yng Nghymru, rydym hefyd yn cydnabod yr angen i weithredu ar draws y sectorau wrth ymateb i argymhellion yr adolygiad.

Mae cydraddoldeb yn ganolog i waith y llywodraeth hon, ac un rhan yn unig o'n hymgais i gryfhau cydraddoldeb a hawliau dynol yng Nghymru yw'r Adolygiad o Gydraddoldeb Rhywiol. Rydym yn ymgynghori ar ein Papur Gwyn ar Fil Partneriaeth Gymdeithasol, ac yn nes ymlaen y mis hwn, byddwn yn ymgynghori ar gychwyn Rhan 1 o'r Ddeddf Cydraddoldeb (2010) - y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol. Yn gynharach eleni, derbyniwyd argymhellion adroddiad *Gwaith Teg Cymru* y Comisiwn Gwaith Teg. Rydym hefyd yn comisiynu gwaith ymchwil er mwyn deall sut y gallwn gryfhau hawliau ac amddiffyniadau ymhellach.

Mae rhoi camau gweithredu yr Adolygiad o Gydraddoldeb Rhywiol ar waith yn galw am gynllun newid hirdymor, ynghyd ag ymrwymiad a ffocws cyson. Rwyf am ehangu fy Ngrŵp Llywio Cryfhau Cydraddoldeb a Hyrwyddo Hawliau Dynol, felly, i ddarparu cyfeiriad strategol a goruchwylion'r broses o weithredu'r argymhellion. Bydd y Grŵp yn cynnwys cynrychiolwyr o'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, a chynrychiolwyr o'r trydydd sector, gan gynnwys grwpiau menywod, grwpiau hil, grwpiau LGBT+, a grwpiau anabledd.

Ar sail yr ymatebion y cytunodd y Cabinet arnynt i'r argymhellion yn *Gwneud Nid Dweud* a'r Map, mae swyddogion wrthi'n datblygu ein Cynllun Gweithredu. Bydd hyn yn sicrhau nid dim ond ein bod yn gallu monitro ac adolygu cynnydd, ond hefyd ein bod yn gallu cadw'r ffocws a'r momentwm.

Rydym wedi bod yn ymroi ers cenedlaethau i geisio sicrhau cydraddoldeb rhwng y rhywiau. Mae angen i bawb fod yn rhan o hyn os ydym am weld y newid rydym i gyd yn dymuno ei weld, ac mae hyn yn cynnwys dynion, menywod, bechgyn, merched a phobl anneaidd.

Hoffwn achub ar y cyfle hwn i ddiolch i Chwarae Teg am eu gwaith caled, eu hymrwymiad a'u hangerdd wrth gynnal yr Adolygiad o Gydraddoldeb Rhywiol. Rwyf hefyd am fynegi fy niolchgarwch i Dr Alison Parken a Chanolfan Polisi Cyhoeddus Cymru am eu gwaith ar yr adroddiadau ategol. Yn olaf, ni fyddai dim o hyn wedi bod yn bosibl heb gefnogaeth hael aelodau Grŵp Llywio'r Adolygiad o Gydraddoldeb Rhywiol a'r Grŵp Cynggori Arbenigol a gadeirir gan Rwydwaith Cydraddoldeb Menywod Cymru. Mae pob un ohonoch wedi bod yn hanfodol i'n cael ni i'r pwyt hwn. Rwy'n gobeithio'n fawr y gallaf ddibynnu ar eich cefnogaeth i'r dyfodol wrth inni hyrwyddo'r gwaith hwn, a gwireddu ein huchelgais i greu llywodraeth ffeministaidd.

Eitem 3.19

P-05-873 – Gwersi Cymraeg am ddim i bobl Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Sheryl Callard, ar ôl casglu cyfanswm o 95 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Pan oeddwn yn iau, cefais fy amddifadu o'r hawl i astudio fy iaith frodorol yn yr ysgol ac, oherwydd hynny, nid wy'n siarad fy iaith frodorol heddiw. Rwyf i, a chynifer o bobl eraill o'm cenhedlaeth, a hyd yn oed y genhedlaeth iau, yn cael eu hamddifadu o'r modd i siarad Cymraeg oherwydd nad oedd addysgu'r Gymraeg mewn ysgolion yn llwyddiannus gyda hwy yn y gorffennol. Dyna pam rwy'n gofyn i Lywodraeth Cymru wneud iawn am gamweddu'r gorffennol, a dangos gwir arweinyddiaeth i ymladd dros fy hawl i ddysgu fy iaith fy hun drwy ddarparu dosbarthiadau ac adnoddau Cymraeg am ddim. Rydym yn gofyn i Weinidog y Gymraeg gefnogi'r cynnig hwn ac ariannu'r dosbarthiadau fel y caf i, a llawer o bobl eraill a gafodd eu hamddifadu o'r iaith, y cyfle i'w siarad unwaith eto. Byddai hyn yn cyd-fynd yn llwyr â chynllun Llywodraeth Cymru i gyrraedd ei nod, sef Miliwn o Siaradwyr Cymraeg erbyn 2050, a byddai'n rhoi sbardun i bobl ail-afael yn eu diwylliant a'u mamiaith unwaith eto. Gofynnwn i'r Llywodraeth weithio gydag asiantaethau gwahanol i ddarparu'r gwersi hyn i bobl mewn ardaloedd gwahanol a thrwy drefnu i'r gwasanaethau dysgu fod ar gael i bobl ar y we. Hefyd i ddarparu llyfrynnau a phapurau i bobl wahanol o gefndiroedd gwahanol yng Nghymru er mwyn cael cyfle i ddysgu'r iaith.

A fyddch cystal â sicrhau hyn i bobl Cymru sy'n awyddus i adennill eu diwylliant a'u hiaith frodorol?

Gwybodaeth ychwanegol:

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gogledd Caerdydd
- Canol De Cymru

**P-05-873 Free Welsh Lessons for the People of Wales, Correspondence –
Petitioner to Committee, 22.11.19**

The £90 course fee is a step in the right direction, however I strongly believe that people born and brought up in Wales i.e natives of Wales like myself should not be expected to pay to learn their native tongue. Please bear in mind that Welsh school children, who were taught Welsh in schools, were robbed of their native language when it was removed from the curriculum by the government back in the 60s.

This has not happened in other countries and should not have happened to Welsh children.

I ask that the government to please correct this injustice done to Welsh children by providing them with free Welsh lessons.

Kind regards,

Sheryl Callard

Eitem 3.20

P-05-883 – Wythnos Genedlaethol Hanes Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Phil Rowe, ar ôl casglu cyfanswm o 86 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i sefydlu Wythnos Genedlaethol Hanes Cymru.

Y nod yw creu a hybu wythnos o ddathlu a chofnodi'n hanesyddol-gywir hanes Cymru sy'n esgor ar ddysgu a chyfleoedd addysgol. Byddai'r hyn a addysgir yn fwy onest na hanes 'lân' Prydain a gafodd cynifer ohonom yn yr ysgol, ac ni fyddai'n amcanu i roi unrhyw ogwydd i'r wybodaeth gan ffafrio unrhyw barti.

I herio'r ffantasiau hanesyddol-anghywir sydd i'w cael ynghylch stereoteip Cymru, a sut y daeth i fod yn hierarchiaeth Prydain yn y cyfnod sydd ohoni.

Drwy ddeall ein hanes go iawn, hybu pwysigrwydd yr iaith Gymraeg a diwylliant Cymru, lle Cymru yn y Brydain fodern, a thrwy gyflwyno trafodaethau ynghylch sut y dylem geisio sicrhau bod hynny'n cael ei ddeall nid yn unig o fewn Cymru, ond hefyd o fewn y gwledydd eraill ar ynysoedd Prydain ac yng ngweddill y byd.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae nifer o bobl yng Nghymru (gan gynnwys fi fy hun) yn cael ein magu â thybiaethau anghywir ynghylch sut y daeth Cymru i fod, a'r 'hiliau' sydd i'w cael ar ynysoedd Prydain.

Bydd dealltwriaeth ddyfnach o bwy ydym a sut y cyrhaeddom lle yr ydym heddiw yn ein rhoi mewn gwell sefyllfa i ystyried lle yr ydym am fod yn y dyfodol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

P-05-883 National Welsh History Week, Correspondence – Petitioner to Committee, 26.11.19

Thank you for the opportunity to address the points raised by Lord Elis-Thomas.

It is encouraging to hear that opportunities to study Welsh History and the Age of Princes exist at Key Stage 2. With several grandchildren currently in Key Stage 2 in Welsh medium education I look forward to seeing them gain knowledge of their heritage.

The aim of the petition was intended to be about the packaging of Welsh History rather than the content, which I am not qualified to speak on. I can only speak of my own experience and of those I have discussed this issue with around me, admittedly of people well beyond the age of both Primary and Secondary Education. Unfortunately I grew up in an era where many Welsh parents came to the incorrect conclusion that the Welsh language would be a hindrance to their children's progress in the English world, and my English medium education did not make much allowance for history from a Welsh perspective.

It is telling that, even with a reasonably active interest in Wales and Welsh culture, the previous initiatives that are mentioned by the Deputy Minister are entirely unknown to me. I would point out that the 'National Newspaper of Wales' is an entirely self-attributed accolade by the publishers of the Western Mail. With the circulation currently being somewhere around 11,000 copies issue, it could hardly be stated that the aforementioned articles, however commendable, represent blanket coverage of the issue.

Likewise, while I have had the pleasure of enjoying some of CADW's usually excellent offerings, the many strands of the interpretation plan mentioned remain to be many strands and, therefore, outside the circles of already interested parties, are not particularly highly visible to the public.

As we are currently seeing from the chaos surrounding Brexit, the general public as a whole struggle to digest a complex message, preferring the simplicity of a binary option. I believe that a National Welsh History Week offers the opportunity to provide a central, easily identifiable product that would be far simpler and more powerful to market than a plethora of related and unrelated events and offerings by various organisations. The marketable product, of course, would serve as a gateway beyond which all of those other worthy activities would reside.

I see no conflict between building "a contemporary, engaging nation brand that promotes Wales on a UK and international stage..." and building the brand of Wales for her own inhabitants through both formal and incidental education.

Having spent most of my adult life working in advertising I am painfully aware of how, even with the very best of intentions, most of us eventually assume that the outside world holds similar knowledge of our endeavours as we do ourselves. This is virtually always an incorrect assumption (as demonstrated by some of the previous initiatives mentioned above), and I think it is reasonable to expect our national assembly to perform a little higher in this respect than the average small business, as it does in many other areas.

The Deputy Minister's suggestion to draw on the successes of initiatives such as 'Black History Month' is an excellent and appropriate one; the now transcontinental nature of this movement being a wonderful ambition for a project such as National Welsh History Week, which could reach out through our many Welsh Societies and groups throughout the world.

I certainly agree that the project should be undertaken fully in collaboration with existing and future stakeholders, and I would hope that all concerned would find the prospect of a unified approach to this an exciting and productive opportunity.

Cofion gorau / Best regards,

Eitem 5

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfngiadau ar y ddogfen hon